

DRŽAVNA
27. X. 1932

Poštnina plačana v gotovini.

KRALJEVINA

JUGOSLAVIJA

SLUŽBENI LIST

KRALJEVSKE BANSKE UPRAVE DRAVSKE BANOVINE

85. KOS.

LJUBLJANA, dne 26. oktobra 1932.

Letnik III.

VSEBINA:

- 684. Zakon o podaljšavi veljavnosti zakona o zaščiti kmetov.
- 685. Navodila za urejanje državnih gozdov.
- 686. Razne objave iz »Službenih novin«.

Zakoni in kraljevske uredbe.

684.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,
objavljamo vsem in vsakomur, da sta

narodna skupščina kraljevine Jugoslavije,

sklicana za dan 7. decembra 1931. na izredno zasedanje
z ukazom z dne 23. septembra 1931., v svoji 54. redni
seji, ki jo je imela dne 17. oktobra 1932. v Beogradu, in

senat kraljevine Jugoslavije,

sklican za dan 11. januarja 1932. na izredno zasedanje
z ukazom z dne 28. novembra 1931., v svoji 39. redni seji,
ki jo je imel dne 18. oktobra 1932., v Beogradu,
sklenila in da smo potrdili in proglašamo

zakon

**o podaljšavi veljavnosti zakona o zaščiti
kmetov in o uveljavitvi poedinih predpisov
zakona o izvršbi in zavarovanju,***

ki se glasi:

Člen 1.

Veljavnost zakona o zaščiti kmetov in o uveljavitvi
poedinih predpisov zakona o izvršbi in zavarovanju z
dne 19. aprila 1932.** se podaljšuje od dne 20. oktobra
1932. do dne 20. decembra 1932.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne
20. oktobra 1932., št. 243/XCIII/C51.

** »Službeni list« št. 334/33 iz 1. 1932.

Člen 2.

(¹) § 3. zakona o zaščiti kmetov in o uveljavitvi po-
edinih predpisov zakona o izvršbi in zavarovanju se do-
polnjuje z novim odstavkom (²), ki se glasi:

»(²) Če pobere upnik, čeprav z dolžnikovo privolit-
vijo, za obresti, provizije, stroške ali podobno večji zne-
sek od tistega, ki je dopuščen po predpisih odstavkov
(¹) do (²), se na zahtevo dolžnikovo odbije upniku
presežek od glavnice; razen tega se pa kaznuje upnik
zbog prestopka z zaporom do 6 mesecev in denarno do
5000 dinarjev, če ni njegovega dejanja strože kaznovati
po kazenskem zakonu. Če je dolžnik dolg popolnoma pla-
čal, sme zahtevati povračilo omenjenega presežka.«

(²) Predpis odstavka (¹) o vračunanju presežka obre-
sti preko dopuščenega zneska, odnosno o dolžnosti, vrniti
ta presežek, se uporablja tudi na obresti, plačane preden
je stopil ta zakon v moč, toda po 20. aprilu 1932.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvez-
no moč pa dobi z dnem, ko se razglasi v »Službenih
novinah«.

Našemu ministru pravde priporočamo, naj razglasi
ta zakon, vsem našim ministrom, naj skrbe za njegovo
izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po
njem, vsem in vsakomur, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 19. oktobra 1932.

Aleksander s. r.

Minister pravde
dr. I. Šumenković s. r.
Minister za poljedelstvo
Juraj Demetrović s. r.
Minister za trgovino
in industrijo
Mohorić s. r.

Predsednik ministrskega
sveta
dr. M. Srškić s. r.

(Podpisi ostalih gg.
ministrov.)

Videl in pritisnil drž. pečat
čuvar državnega pečata,
minister pravde
dr. I. Šumenković s. r.

Uredbe osrednje vlade.

685.

Na osnovi § 49. zakona o gozdih z dne 21. decembra 1929. predpisujem sledeča

navodila za urejanje državnih gozdov.*

Uvod.

§ 1.

Namen urejanja gospodarjenja z gozdi.

Vsi državni gozdovi se morajo urejati po določbah teh navodil z nalogo:

1. da se z ustrezno natančnostjo pokaže njihovo stanje ob času urejanja;
2. da se določijo smernice za bodoče gospodarjenje;
3. da se na teh osnovah predpišejo vsi ukrepi za umno in trajno ukoriščenje, obnavljanje in postopno napredovanje vsega gospodarstva na višjo intenzivnejšo stopnjo, ki jo je ob danih razmerah sploh mogoče doseči.

§ 2.

Dela pri urejanju gospodarjenja z gozdi.

Ureditveni tipi.

Ukoriščenje državnih gozdov se mora vršiti po členu 49. zakona o gozdih** strogo po določbah gospodarskih načrtov. Če teh ni, se mora začasno in v čim krajšem roku izdelati delovni program ali izvršiti inventarizacija in vrstni red sečnje za vsak poedini državni gozd z namenom, da se ugotove redni dohodki. Potemtakem se mora uravnati ukoriščenje državnih gozdov s posebnimi ureditvenimi elaborati, pri katerih je treba razlikovati te-le tri tipe:

1. Gospodarski načrt.
2. Začasni gospodarski načrt.
3. Inventarizacija gozdov s programom sečenj.

Gospodarski načrt.

Gospodarski načrt predstavlja v podrobnostih in v celoti dokončen ureditveni elaborat. Drugi urejevalni tipi ne dajejo tako zanesljivih podatkov kakor gospodarski načrti in so zato začasnega značaja, da bi se vsaj v glavnih potezah uredilo gospodarjenje z gozdi. Čim to dovolijo splošne razmere, se morajo nadomestiti z gospodarskim načrtom.

Gospodarski načrt se postavlja samo za one državne gozde, pri katerih je izvedena katastrska ali samostojna izmeritev, kjer tedaj obstoji zanesljiv okvir za vsa druga urejevalna dela in pri katerih so razen tega tudi še

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 2. aprila 1932., št. 76/XXXIII/216.

** »Uradni list« št. 162/35 iz l. 1929./1930.

Pripomba uredništva. Obrazi (18 kosov), ki se omenjajo v navodilih, v »Službenih novinah« niso natisnjeni. Ti obrazci so objavljeni v »Zborniku šumarskih zakona i propisa«, ki ga je izdalo ministrstvo za šume in rudnike l. 1932 in ki se dobi pri direkciji šum v Ljubljani, Bleiweisova cesta.

take pravne, splošno gospodarske, prometne in eksploatacijske razmere, da je omogočeno intenzivno in napredno gospodarjenje. Končno se gospodarski načrt sestavlja tudi za one gozde, glede katerih obstoji še od prej gospodarski ureditveni elaborat, če so se razmere sčasoma toliko izpremenile, da je mogoč prehod k intenzivnejšemu gospodarjenju, za katero je treba sestaviti nov gospodarski načrt.

Začasni gospodarski načrt.

Če se mora iz kakršnihkoli vzrokov (pogodbe, služnostne razmere in pod.) nujno izdelati ureditveni elaborat ali če splošne gospodarske razmere kakega gozdnega področja niso posebno ugodne ali če gre za to, da se v čim krajšem času ali brez večjih stroškov zberejo podatki o splošnem stanju gozda in njegovi donosni sposobnosti in tako ustvari zadostno zanesljiva podstava za umno gospodarjenje z gozdi vsaj za krajše gospodarsko razdobje, se sestavi namesto dokončnega gospodarskega načrta začasen gospodarski načrt.

Inventarizacija sestojin s programom sečenj.

Ob posebno neugodnih gospodarskih razmerah ali če so pravni odnošaji neurejeni ali če gre za to, da se v čim krajšem času in s čim manjšimi stroški pokaže vsaj v glavnih potezah splošno stanje gozdov s konkretnimi in razpoložljivimi lesnimi množinami in da se na osnovi te inventarizacije sestavi vsaj približen program za ukoriščenje radi kritja najnujnejše krajevne potrebe najbližje okolice, se izvede samo inventarizacija sestojin s programom sečenj.

Vrstni red za dela.

Dela pri urejanju gospodarjenja z gozdi se izvajajo brez ozira na ureditveni tip po tem-le vrstnem redu:

- I. Pripravljalna dela.
- II. Glavna dela pri urejanju gospodarjenja z gozdi.
- III. Urejanje in opremljanje ureditvenega elaborata.
- IV. Izvajanje ureditvenega elaborata. Vodstvo evidence o gospodarjenju.
- V. Obnova in revizija ureditve gospodarjenja z gozdi. Predelava začasnih elaboratov v popoln gospodarski načrt.

Načelo ekonomičnosti.

Pri izvajanju vseh urejevalnih poslov se je treba ravnati po načelu ekonomičnosti ter upoštevati velikost in stanje gozda, pravne, splošne gospodarske in prometne razmere, potem pa tudi njegovo donosno sposobnost, ker je od teh činiteljev odvisna izbira ureditvenega tipa.

Izbira ureditvenega tipa.

Izbira tipa za urejanje poedinih državnih gozdov vrši minister za šume in rudnike na obrazložen predlog pristojne direkcije šum; ta mora pri tem upoštevati velikost in stanje gozda, splošne gospodarske in eksploatacijske razmere svojega področja kakor tudi splošno stanje svojih ureditvenih elaboratov. Ko se stavlja predlog glede izbire ureditvenega tipa, se zaradi splošnega ravnanja pripominja, da je bolj potrebno, da se uredi, čeprav samo začasno, čim večja površina državnih gozdov, kakor da se sestavi majhno število v podrobnostih izdelanih gospodarskih načrtov, pa le za sorazmerno manjšo površino.

I. Pripravljalna dela.

§ 3.

Vrstni red za pripravljala dela.

Za sestavo ureditvenih elaboratov so potrebna izvestna pripravljala dela. Sem spada snemanje vsega gozdnega področja in njegovih poedinih delov, opis poedinih sestojin in ugotavljanje gospodarskih razmer, brez česar gospodarskega načrta sploh ni mogoče sestaviti.

Razdelitev gozdov je sicer sestavni del za urejanje gozdnega gospodarstva samega, vendar se mora izvršiti pred vsemi drugimi deli in se mora zato tudi razdelitev gozdov uvrstiti med pripravljala dela.

Potemtakem se morajo pripravljala dela izvajati po tem-le vrstnem redu:

1. Gospodarska razdelitev gozda.
2. Geodetska predhodna dela.
3. Taksacijska predhodna dela.
4. Splošni popis gozda in gospodarskih razmer.

1. Gospodarska razdelitev gozda.

§ 4.

Vrste razdelitve.

Gospodarska razdelitev gozdov mora dati podstavo za prostorno ureditev gospodarjenja z gozdi v upravne in tehnične namene. Določena dela se glede na to dele na dve skupini:

a) Upravna razdelitev gozda s kmetijskimi in drugimi zemljišči na upravne edinice, in sicer na gozdne uprave in dalje na čuvajska področja spada v organizacijo službe in ni prava naloga urejanju gospodarjenja z gozdi. Pri izvajanju teh del pa se more vendar razmotrivati tudi o upravni razdelitvi in se morejo podati, če je to potrebno in ob izpremenjenih razmerah, konkretni predlogi glede boljše zaokrožitve gozdnih uprav in čuvajških področij.

b) Naloga razdelitve gozda in priključenih zemljišč na tehnično-gospodarske edinice je, da podaja osnovo za prostorno ureditev gospodarjenja z gozdi v gozdno-tehnične namene in da služi obenem za orientacijo in pregled gozda tako na terenu kakor na kartah in v spisih.

§ 5.

Gospodarska celota.

Gospodarska celota je najvišja edinica gozdne tehnične razdelitve in se z njo označuje ono gozdno področje, za katero se mora sestaviti samostojen ureditveni elaborat. V največ primerih je to obenem tudi področje ene gozdne uprave, vendar more tudi več gozdnih uprav skupaj sestavljati eno gospodarsko celoto zlasti tedaj, če morajo služiti enemu gospodarskemu namenu. Nasprotno pa more biti tudi področje ene gozdne uprave sestavljeno iz več gospodarskih celot, če je področje gozdne uprave zelo veliko in obsega razne gorske masive ali če so gozdovi raznih lastnikov združeni v eni upravi ali če so v poedinih delih istega posestva različne gospodarske razmere.

Gospodarska celota se deli dalje na gospodarske edinice, gravitacijska področja in pritočja, sečne rede in oddelke ali pa samo na gospodarske edinice in oddelke.

§ 6.

Gospodarska edinica.

S to se ume skupina sestojin ene gospodarske celote, v katerih je potrebno gospodariti po enakih smernicah, na enak način in v enaki obhodnji in za katere se donos skupno določa.

Razdelitev na gospodarske edinice je potrebna tudi pri večjih, obširnih gozdih, ki se med seboj razlikujejo:

1. glede pravnih razmer (bremen prosti in s služnostmi obremenjeni, odnosno še nezamejničeni državnih gozdi);
2. po vrsti ali tipu vzrasti (visoki, srednji gozdi in gozdi, zrasli iz poganjkov);
3. po dolgosti obhodnje;
4. po načinu sečnje (sečnja na golo in oplodna — postopna — sečnja na eni in prebiralna na drugi strani, če se izvršujejo na večjih površinah);
5. po vrsti drevja, kolikor je zanj potrebno posebno gospodarjenje;
6. glede namena gospodarjenja (proizvajanje samo drv za najbližjo okolico ali tehničnega lesa za potrebe trgovine in lesne industrije);

7. končno, če se mora z nekimi gozdi gospodariti po posebnih zakonitih predpisih. Tako se morajo gozdi, izločeni kot naravni spomeniki in zaščitni gozdi vedno izločiti kot posebne gospodarske edinice. Na isti način se mora tudi pri gozdovih, ki segajo do alpske gozdne meje, najvišji del izločiti kot pas zaščitnega gozda. Širina tega pasa je odvisna od klimatskih, terenskih in sestojinskih razmer kakor tudi od načina gospodarjenja.

Pri sestavljanju gospodarskih edinic je treba delovati na to, da se omeji njihovo število na najpotrebnejšo mero in da so čim večje. Preveliko število gospodarskih edinic otežuje dela pri urejanju gozdov, vodstvu gospodarstva in evidence. Na večji površini je lažje zadoščati zahtevam trajnosti in izenačevati dohodke, ker se razlike stanišč in sestojin na večji površini lažje izenačujejo.

Gospodarske edinice ni da bi morale biti sestavljene iz nepretrganega gozdnega kompleksa.

Pri prebiralnem gospodarjenju na krasu se smejo poedine kraške in še sedaj nedostopne partije oddeliti samo kot oddelki, ali zunaj rednega gospodarjenja, ne da bi se izločile kot posebne gospodarske edinice. Pri določanju dohodkov se te površine ne jemljejo v pošt. Ko se sčasoma izdelata popolno omrežje prometnih sredstev, se bodo tudi taki oddelki dali priključiti gospodarskemu gozdu.

§ 7.

Gravitacijska področja in pritočja.

V planinskih krajinah z dobro izraženo terensko konfiguracijo se deli gospodarska edinica na gravitacijska področja, ta pa naprej na pritočja.

Gravitacijska področja obsegajo dele gospodarske edinice z določeno izvozno smerjo. Omejena so po gorskih hrbtih in grebenih, razvodjih in obsegajo vse oddelke, ki imajo eno skupno naravno smer za izvoz ob vodi navzdol po dolinah proti krajem potroška.

Večja gravitacijska področja se dele na pritočja po poedinih manjših potokih ali dolinah, ki imajo vse izhod v skupno gravitacijsko področje.

Sestavljanje gravitacijskih področij in pritočij olajšuje pregled gozda, grupiranje in pravilno izvajanje sečenj, kar je posebno važno pri urejanju obsežnih gozdnih kompleksov, v katerih je treba sistematično izgrajevati potrebno omrežje prometnih sredstev.

§ 8.

Sečni redi.

Sečni redi so nepretrgani deli gospodarske edinice z isto smerjo sečenj. Obsegajo nepretrgano vrsto sečenj skozi daljši ali krajši čas.

Sestavitev sečnih redov določa potreba, da se nepretrgani obširni kompleksi gozdov v nižinah ali velike visoke planote, ali visoke strmine (pobočja, strani) razdele, da se dobi okvir za prosto gospodarjenje glede na izvedbo sečenj ter na vzgojne ukrepe. Delitev širokih pobočij na sečne rede se izvaja samo, če je mogoč samostojen izvoz iz vsakega poedinega sečnega reda.

Iz gozdno-vzgojnih ozirov je potrebno, da so sečni redi čim krajši.

Gospodarsko edinico je treba deliti na sečne rede kot posebne elemente gospodarske razdelitve le pri pretežno iglastih gozdih s sečnjo na golo ali z oplodno sečnjo.

V sestojinah visokega gozda z drevjem drugih vrst, posebno pa pri prebiralni sečnji, pri srednjih gozdih in gozdih, zraslih iz poganjkov, sečni redi niso potrebni kot posebni elementi gospodarske razdelitve. Vprašanje sečnega reda, razdelitev sečišč po raznih krajih gospodarske edinice se more rešiti tudi brez sečnega reda, uvažuje potrebe vzgoje, nevarnosti od vetrov in možnosti izvoza.

§ 9.

Oddelki.

Oddelki so najnižje trajne in obenem osnovne edince za gospodarsko razdelitev gozdov.

Z njimi se deli gozd pregledno na manjša delovna polja in se tako olajšujejo gospodarjenje, evidenca, nadzorstvo in orientacija.

Oddelki morajo biti pred vsem prilagojeni konfiguraciji terena, odnosno omrežju stalnih izvoznih naprav, kakor tudi razmeram sestojin in stanišč.

Kjer ni zadostno naravnih mej, kakor v ravninah ali v hribovitem terenu, se more izvesti tudi umetna razdelitev. Umetna razdelitev se izvaja z mrežo pravih presekov, ki služijo po možnosti tudi izvozu.

Pri gospodarski razdelitvi gozdov na krasu je potrebno radi posebnega reliefa in plastike terena združiti elemente prirodne in umetne razdelitve.

Oddelkom se mora dajati oblika paralelograma, odn. približna oblika paralelograma, čigar stranice so v razmerju 1:2 ali 2:3. Širša stranica je obenem prednja stran sečnega reda. Ta širša stranica naj ne bo v nižinah ali pri intenzivnejšem gospodarjenju nikoli daljša od 800 m. V goratih krajinah in pri ekstenzivnem gospodarjenju je treba gledati, da ni širša stranica oddelka, če le možno, daljša od 1000 m.

Velikost oddelka je odvisna od obsežnosti gozda, terenskih in sestojinskih razmer, tipa vzgoje, intenzitete in načina gospodarjenja, omrežja prometnih sredstev ter vzgojne tehnike. Ni treba, da bi bili oddelki enakomerno veliki, če tega ne dopuščajo terenske razmere.

Kot najmanjša površina umetnih oddelkov pri visokem gozdu manjšega obsega, kjer se intenzivno gospodarja, se sme vzeti 20—30 ha. Maksimalna površina umetnih oddelkov naj ne presega 50—60 ha.

Velikost oddelkov v planinskih gozdih naj se giblje v mejah od 100—120 ha. V zelo obsežnih planinskih gozdovih in pri ekstenzivnem gospodarjenju smejo biti

oddelki tudi večji, vendar je treba gledati, da po možnosti niso večji od 150 ha.

Kjer obstoji že od prej gospodarska razdelitev, je ni treba izpreminjati brez posebnih in utemeljenih razlogov.

§ 10.

Označevanje elementov gospodarske razdelitve.

1. Gospodarska celota se imenuje po ljudskih in teritorialnih nazivih glavnih rek, odnosno planinskih masivov (n. pr. Gornja Krivaja, Kaljina-Bioštica, Velika in Mala Kapela, Velebit, Psunj, Klekovača, Jastrebec).

2. Gospodarske edinice se označujejo na isti način s svojim ljudskim imenom ter z velikimi črkami abecede A, B, C itd. tako, da so s prvimi črkami označeni prosti in neobremenjeni državni gozdi (lahko je tudi več takih gospodarskih edinic A, B, C itd.), potem slede zaščitni gozdi, če jih je kaj (D, E itd.), na koncu pa gozdi, obremenjeni s služnostmi.

3. Gravitacijska področja se imenujejo po glavnih vodnih tokih ali po glavni smeri izvoza. Pritočja se imenujejo po potokih. S posebnimi številkami ali z drugimi označbami ni potrebno označiti ne gravitacijskih področij v gospodarskih načrtih in osnovah, ne poedinih sečnih redov. Če se pokaže potreba, se morajo označiti gravitacijska področja z velikimi rimskimi številkami I, II, III.

4. Oddelki se označajo z arabskimi številkami zapored po vsej gospodarski edinci.

Označba oddelkov s številkami mora biti naravna in logična, ker to olajšuje spomin, orientacijo in vodstvo gospodarjenja samo.

Taka označba oddelkov s številkami se mora izvajati v ravninah s pravilno mrežo presekov po vrsti po oddelkih, ki so med dvema glavnima preseškama tako, da rastejo številke oddelka proti strani, s katere prihaja nevarni veter. Ko so tako s številkami označeni oddelki med dvema glavnima preseškama, se nadaljuje označanje s številkami na isti način v sosednji vrsti oddelkov.

V planinskih krajih z naravno gospodarsko razdelitvijo je treba označevati oddelke s številkami tako, da obsega vsako pritočje ali vsako gravitacijsko področje nepretrgano vrsto števil. V sosednje pritočje ali gravitacijsko področje se sme preiti šele tedaj, ko so vsi oddelki prejšnjega pritočja ali gravitacijskega področja nepretrgoma že označeni s številkami. Označevanje s številkami samo se začne na najnižjem kraju, kjer zapuša reka, potok ali dolina državno posestvo, in ga je treba voditi v smeri kazalcev na uri, če gledaš ob reki, potoku ali dolini navzgor proti državnemu gozdu.

Vsak oddelek mora dobiti tudi ime, ustrezajoče ljudskemu razumu. Razume se, da more imeti tudi več oddelkov skupen naziv.

§ 11.

Projektiranje mreže za gospodarsko razdelitev.

Projektiranje.

Prostorna razdelitev gozda je najvažnejše in najodgovornejše delo pri urejanju gozdnega gospodarjenja in se mora zaradi tega temu delu posvečati največja pazljivost. Projektiranje mreže za gospodarsko razdelitev se mora pričeti pravočasno, v gotovih primerih tudi leto dni pred izvajanjem drugih urejevalnih del radi tega, da ne bi bila druga dela v nobenem pogledu

ovirana. To je posebno potrebno v obširnih planinskih gozdih, kjer je dostikrat treba izvršiti tudi triangulacijo točk nižje vrste s priključkom k državni triangulaciji.

Pri projektiranju mreže za gospodarsko razdelitev gozdov v hribih in v planinah se morajo uporabljati vojaške topografske karte v merilu 1:25.000 ali 1:50.000, v ravninah pa zmanjšane kopije katastrskih map kakor tudi stare pregledne in osnovne karte.

Preden se začne samo projektiranje mreže za gospodarsko razdelitev, se morajo na podstavi katastrskih kart, odnosno na podstavi elaborata o zamejničenju gozdov vrisati v omenjene kopije kart vojaškega geografskega instituta meje področja, ki naj se uredi, kakor tudi meje vseh zasebnih, vaških, občinskih itd. zemljišč, ki tvorijo osredke (enklave) v tem področju.

Potem se morajo posebno močno označiti reke in potoki, izvršene in projektirane komunikacije kakor tudi vse druge podrobnosti, ki utegnejo biti važne za gospodarsko razdelitev (poljedelska zemljišča, neplodni svet, skalovje, gozdarske kočice in druge zgradbe itd.) Istotako je treba v te kopije takoj vrisati tudi poedine markantne sestojine, če je od prej kaj točnih preglednih sestojinskih kart.

Meje tujih posestev je treba oznamenovati s karminasto konturo, meje državnega posestva okoli področja, ki se urejuje, z violetno konturo, vodne toke, jezera, ribnike in močvirja z modro (kobaltovo), pota s sepijo, poljedelski svet z rumeno (rumeni oker), poletne planinske pašnike in pašnike v hribih z zeleno (Weisen-grün), neplodni svet in skalovje z nevtralnno tinto, zidane zgradbe s cinobrom, lesene pa z rumeno (gumigut) barvo. Plastnice (izohipse), kolikor so potrebne, se označujejo z žgano sijeno.

Na tako opremljenih kopijah vojaških topografskih kart se potem projektira po konfiguraciji terena, označeni na njih, mreža gospodarske razdelitve.

Pri umetni razdelitvi se daje pri gozdih, ki so zelo izpostavljeni vetru, glavnim presekom smer, ki jo ima najnevarnejši veter.

Rekognosciranje terena.

Projekt za gospodarsko razdelitev pretresajo na terenu organi za urejevanje gozdov vpriču lokalnega gozdarskega osebja. Raziskuje se, ali se relief in konfiguracija terena, označena v kartah, skladata z naravo in ali se projektirana mreža more uporabiti. Po izidu tega rekognosciranja se more projekt gospodarske razdelitve ali obdržati ali pa se mora izpremeniti, odnosno izpopolniti. Obenem se pregledujejo tudi sestojinske razmere in grupiranje sestojinskih skupin (po starosti, vrsti lesa itd.). Na ta način se dobiva orientacija glede potrebnega sočnega reda in načenanja sočišč v naslednjih 20 letih. Ob tej priliki je treba tudi ugotoviti pravne, služnostne, naravne, gospodarske in industrijske razmere tako, da se dobé na podstavi vseh zbranih podatkov v splošnih potezah pregled gospodarskih razmer in glavne smernice za gospodarjenje.

Če se namerava izvršiti podrobna izmeritev ob naslonitvi na obstoječo državno triangulacijo, je potrebno, da se istočasno dobi orientacija o legi, stanju in številu točk, na katere bi se mogla navezati triangulacija točk nižje vrste, odnosno o pogojih za izvršitev samostojne triangulacije.

Izdelava projekta.

Po splošni orientaciji in podrobnem pretresu terenskih razmer se začne izdelovati projekt mreže gospodarske razdelitve.

V prvi vrsti se ugotovi obseg gospodarske celote (§ 5) in se določijo gospodarske edinice, kolikor je to sedaj, pri izdelavi projekta sami, že mogoče. Pri tem se v glavnih obrisih izločajo zaščitni gozdi, naravni parki, rezervacije, na krasu pa tudi oni gozdi, ki ostanejo zunaj rednega gospodarjenja.

Nato se izločajo gravitacijska področja in oddelki.

Sicer pa je treba gledati na to, da se črte gospodarske razdelitve ne sekajo v ostrih kotih, da se čim manj lomijo in po možnosti samo tam, kjer se črte gospodarske razdelitve sekajo. To se, ob sebi umevno, ne more izvesti, če služijo kot meje oddelkom vodni toki, skalovje in podobno.

Velike tektonske globeli (doline, dulibe), visoke planote, obdane s strmimi pobočji (strminami), ter izolirane glave je treba vedno smatrati za posebna gravitacijska področja ter to pri razdelitvi na oddelke posebej upoštevati.

Podolžne meje oddelkov morajo po možnosti tudi biti naravne in se dajo v ta namen uporabiti izraziti gorski hrbti, rebra, jarki (drče, sedla) in pod. Kjer ni zadosti markantnih naravnih mej, se morajo projektirati umetne meje v smeri največjega padea. Tudi te meje morajo teči čim dalje brez prekinitve. Praviloma morajo sekati glavne preseke in se na teh ne končavati.

Pri tem projektiranju je treba stremiti za tem, da se umetne črte gospodarske razdelitve, kjerkoli je to mogoče, prilagodijo terenu in naravnim mejam stanišča in sestojine ter da se vsekakor naslanjajo na obstoječe in projektirane komunikacije ter vodne toke in upoštevajo tako tuja kakor lastna poljedelska zemljišča ter nerodovitne površine. Umetna razdelitev naj se uporablja samo tam, kjer ni markantnih naravnih mej.

Sestavljeni projekt gospodarske razdelitve se glede na njegovo važnost komisijski pregleda. V komisijo spadajo: direktor ali njegov zastopnik kot predsednik, potem inspeksijski uradnik, šef oddelka za gradnjo prometnih sredstev, šef gozdne uprave in šef oddelka za urejanje gozda kot referent. Seja se sestaja na poziv direktorja, odnosno njegovega namestnika najdalje v 14 dneh po predložitvi projekta.

Če ni z nobene strani prigovorov, odnosno če usvoji projektant pripombe, ki so se podale, se smatra projekt za odobrenega.

O razpravi in sklepu komisije se sestavlja zapisnik. Če se v načelnih vprašanjih člani komisije ne zedinijo, se predloži zapisnik z mnenjem in prilogami ministrstvu za šume in rudnike, ki izda končno odločbo.

§ 12.

Trasiranje, označba in stabilizacija mreže za notranjo gospodarsko razdelitev.

Po odobritvi projekta se izvrši na terenu mreža notranje razdelitve, pri čemer se smejo napraviti manjše in nebitvene izpremembe, ki niso večje važnosti. Če bi se odobreni projekt radi terenskih razmer ne dal izvesti brez bistvenih izprememb, je treba zaprositi za take popravke, preden se izvrše, za pristanek komisije, odnosno za odobritev ministrstva za šume in rudnike.

Znaki notranje razdelitve morajo služiti za stalne točke pri meritvi detajlov in za namene splošne orientacije. Zaradi tega mora biti tudi njihova medsebojna razdalja toliko, da se utegnejo naknadne meritve vršiti brez večjih težkoč in stroškov.

Znaki notranje razdelitve gozda se morajo praviloma postavljati na začetnih in končnih točkah črt gospodarske razdelitve, pa tudi tam, kjer se te črte sekajo ali močneje lomijo, na glavnih višinskih kotah, glavah in zavojih, kjer sekajo ceste in pota črte gospodarske razdelitve, kakor tudi na vseh drugih značilnih in važnejših točkah.

Stabilizacijski znaki pri črtah, ki teko približno od zapada proti vzhodu, se postavljajo na severni strani, dočim se pri črtah, ki teko od severa proti jugu, postavljajo na vzhodni strani.

Razdalja teh znakov je odvisna od terenskih razmer in intenzivnosti gospodarjenja. Tako n. pr. ni treba, da bi razdalja teh znakov presegala pri gozdih v nižinah z intenzivnim gospodarjenjem 300—400 m, v planinskih krajih pa 500—600 m.

Če se za poedine ureditvene elaborate ne izvede posebna geodetska izmeritev, kakor tudi pri gozdih z ekstenzivnim gospodarjenjem more popolnoma odpasti vsako posebno postavljanje znakov gospodarske razdelitve. V takem primeru zadostuje, da se radi orientacije v primerni oddaljenosti označijo z oljnato barvo le meje oddelka po steblih, skalah itd. in sicer vsaj v onem delu področja, v katerem naj se v najkrajšem času izvršujejo dela večjega obsega.

Trasiranje in označbo mreže za gospodarsko razdelitev izvršujejo na terenu organi sekcije za urejanje, stabilizacijo pa izvajajo organi uprave še v času terenskih del po navodilih in ob nadzorstvu organa sekcije. Znaki notranje gospodarske razdelitve so podobni mejnim gozdnim znakom, samo da so manj dragi.

Projektirane preseke se v gozdu presekajo po vsej širini, kadar se more dobljeni material spraviti v denar in kadar se s tem ne ogroža obstanek sosednjih sestojin. Pri mladih sestojinah se more izvesti krčenje preseke, če se more njena površina ukoristiti za poljedelske namene. V obratnem primeru se označa trasa preseke z barvo po drevju, ki se postopno s staranjem sestojine posekava na polno širino. Isto velja tudi za stare dragocenejšje sestojine, v katerih se morejo preseke izvršiti na polno širino šele po sečnji.

Širina preseke mora znašati:

- a) pri glavnih 5—8 m,
- b) pri postranskih (bočnih) 3—5 m.

Postavljanje znakov.

Pri umetnih črtah gospodarske razdelitve se postavljajo stabilizacijski znaki na oni strani preseke, ki se smatra za stalno, in sicer:

a) pri presekih tako v ravnini kakor v planinskem terenu na oni strani, na katero udarja nevarni veter. Razširjanje preseke se vrši proti vetru.

b) Pri glavnih presekih v ravnini na oni strani, na kateri se nahajajo sestojine, ki jih je pozneje posekati.

c) Pri glavnih presekih, ki se raztezajo po vencih in grebenih, neglede na to, ali služijo izvozu ali ne, se postavljajo vedno na višji strani preseke.

d) Na državnih mejah se postavljajo izven nasa, ki se smatra za državno mejo in ki je kot tak vidno označen.

Glavne preseke se označajo na kartah in v gozdu z velikimi črkami abecede, postranske pa z arabskimi številkami.

Kjer se ločijo glavne in postranske preseke, se postavlja samo en znak z označbo za obe preseki in sicer na križišču izvornih črt in presek.

§ 13.

Način označbe.

Za znake notranje razdelitve gozdov se uporablja kamenje, če je v bližini na razpolago. Kamenje se mora na onem delu, ki gleda iz zemlje, obdelati. Kjer ni kamenja ali kjer je njegova nabava draga, se morajo postaviti stebri iz hrastovega, borovega ali iz jelovega lesa v dolžini 1—1,20 m, ki se dobro zasidrajo in zakopljajo 60 cm globoko v zemljo. Okoli stebra je treba napraviti nasip iz zemlje, na krasu pa iz kamenja, praznine se izpolnijo z zemljo ali mahom.

Da se onemogoči poškodba zemeljskih kupov, se morejo po potrebi obdati s pletenjem ali pa se more okoli njih izkopati jarek.

Znaki notranje gospodarske razdelitve pri planinskih gozdih z ekstenzivnim gospodarjenjem se morejo napravljati tudi z barvo na živem drevju ali po kamenju in skalah.

Na vsakem znaku se izvaja označba v obliki ulomka. Pri gozdih v nižini in v hribovju s preseki pomeni velika črka ali številka v števcu označbo glavne ali postranske preseke, številka v imenovalcu pa pomeni zaporedno številko kupa zadevne preseke. Na pr. B/2 pomeni znak številka 2 na glavni preseki B.

V planinskih krajih z naravno gospodarsko razdelitvijo pomeni števec številko oddelka, imenovalac pa predstavlja zaporedno številko znaka. Na pr. 18/1 pomeni oddelka številka 18, znak številka 1 itd.

Označba teh znakov ali kamenja s številkami na črtah notranje razdelitve se znižuje v oni smeri, v kateri rastejo števila oddelkov, v planinskih krajih pa naraščajo iz doline proti grebenu.

Meje poedinih gozdnih uprav so obenem tudi meje oddelkov in jih je treba posebno jasno in vidno označiti. Obenem je treba napisati tudi po steblih na vidnih mestih še začetne črke gozdne uprave n. pr. Š. u. Jas. (Jasenak) itd. Kjer meji državni gozd z gozdom, ki je v drugi lastninski kategoriji, je treba napisati po steblih državnega gozda z velikimi abecednimi črkami D. Š.

Vse te znake je treba postaviti na izbranih mestih od zunaj, t. j. označba se nanaša na oni del gozda, ki leži za njo.

Omenjene znake je treba postaviti tako na gosto, da je orientacija na terenu lahka in hitra.

Znaki za označbo in stabilizacijo notranje gospodarske razdelitve so razvidni iz priloženih shem znakov.

2. Geodetska predhodna dela.

§ 14.

Izmeritev posestva in podrobnosti trajnega značaja.

Za potrebe državnega gospodarjenja z gozdi se izda poseben pravilnik za geodetska dela. Radi splošne orientacije se predpisuje na tem mestu nastopno:

Vzdrževanje in obnavljanje mejnih znakov.

Med redne dolžnosti gozdne uprave spada vzdrževanje mej, ki se morajo spraviti v pravilno stanje pred

podrobnimi deli v gozdu. Če to že ni prej storjeno, tedaj morajo pregledati meje organi sekcije za urejanje, po potrebi pa jih tudi izmeriti obenem z drugimi deli. Razpravljanje s sosedi in sestava zapisnikov glede meje spada v dolžnost gozdne uprave.

Izmeritev posestvenih podrobnosti.

Šele po teh delih se preide k izmeritvi mej državnega in tujega posestva, potem pa k izmeritvi notranje razdelitve gospodarske edinice in važnejših gospodarskih podrobnosti, med katere se štejejo:

- a) z gozdom obraščena površina;
- b) neobraščeno gozdno zemljišče, goljave, pogorišča;
- c) kmetijska zemljišča v gozdu in na njegovih robovih;
- č) nerodovitne površine;
- d) vodni toki;
- e) značilne terenske črte, kakor grebeni, doline itd.;
- f) razni objekti, kj so ali ki bi mogli biti v izvestnem pogledu važni za gospodarjenje ali orientacijo.

Organizacija dela.

Vsa dela glede izmeritve se morajo izvrševati v zvezi s taksacijskimi deli tako, da je strokovno osebje stalno zaposleno.

Posebno pri izvrševanju geodetskih del je treba upoštevati načelo ekonomičnosti (§ 2), ker so 'a dela draga in jih je treba spraviti v sklad s splošnim stanjem gozda, z namenom gospodarjenja, z gospodarskimi razmerami in končno z donosno sposobnostjo gozda. Izmeriti je treba samo ono, kar je v skladu s temi zahtevami in kar je gospodarsko važno, ter se radi tega ni spuščati v nepotrebne podrobnosti.

§ 15.

Izločanje sestojin.

Gospodarski razlogi.

Sestojine se izločajo kot samostojni odseki ob sodelovanju krajevnih organov. Pravilno je samo tako izločanje sestojin, ki se more utemeljiti z važnimi gospodarskimi razlogi. Pretiravanje v tem oziru ni dovoljeno, ker se ne dá opravičiti z važnimi gospodarskimi razlogi in ker škoduje preglednosti. Poedine sestojine kot samostojni odseki se ne morejo smatrati za stalne, temveč za izpremenljive edinice ter se zato odseki tudi ne štejejo k stalni gospodarski razdelitvi.

Najmanjša površina za izločitev sestojin je odvisna od velikosti gozda, od krajevnih gospodarskih razmer, intenzivnosti gospodarjenja, vrste drevja in od terenskih razmer. Meja, pod katero ni treba izločati sestojin kot posebnih odsekov, sme znašati:

- pri intenzivnem gospodarjenju: 0,5—1 ha,
- pri polintenzivnem gospodarjenju: 1—3 ha, in
- pri ekstenzivnem gospodarjenju: 5 ha.

Sestojine, manjše od navedenih površin, se smatrajo za sestavne dele najbolj podobnega sosednega odseka.

Za meje odseka naj se po možnosti uporabljajo naravne črte, kakor grebeni, doline, žlebi, potoki, vidne meje bonitete tal itd. Meje odseka morajo biti izrazite in po možnosti dolge (ne preveč lomljene).

Sestojine se izločajo po razlikah glede:

1. tipa vzgoje,
2. vrste drevja,

3. starosti,
4. bonitete stanišča,
5. porasti, in
6. potrebe pogozdovanja.

Tip vzgoje.

ad 1. Treba je razlikovati:

- a) visoki gozd s sečnjo na golo ali oplodno (postopno) sečnjo,
- b) visoki gozd s prebiralno sečnjo,
- c) razne oblike gozda, zraslega iz poganjkov,
- č) srednji gozd,
- d) zaščitne gozde v smislu določb zakona o gozdih.

Vrste drevja.

ad 2. Glede na vrste drevja se dele sestojine na čiste in mešane.

Čiste se zopet razlikujejo po vrsti drevja (čista hrastova, bukova sestojina itd.).

Z mešano sestojino se razume taka oblika sestojine pri kateri je zastopana druga vrsta z več kot 10% lesne mase. Če je manj drevja druge vrste, se smatra sestojina za čisto, vendar za mestoma pomešano z drugo vrsto drevja. Zaradi tega je važno, da se določi razmerje prmesi. Pri tem je treba razlikovati, ali je drevje raznih vrst pomešano posamič ali v večjih ali manjših skupinah. Ker so za izločitev sestojin v prvi vrsti odločilni gospodarski razlogi, je treba pri tem izločevanju upoštevati tudi različne biološke potrebe poedinih vrst drevja in po tem tudi različnost vzgojne tehnike.

Starost

ad 3. Če je razlika v starosti poedinih sestojin tako velika, da se morajo smatrati glede določanja donosa ali glede sestave elaborata vobče za posebne edinice, se morajo izločiti kot samostojni odseki.

Za izločitev poedinih sestojin, zrelih za sečnjo, ali onih, ki dozorevajo za sečnjo, v odseke, je potrebna razlika najmanj 20 let. Pri sestojinah, ki so že prezrele, more znašati razlika tudi mnogo več. Pri mlajših in pri sestojinah srednje starosti se upoštevajo že razlike 10 let, pri kulturah pa eventualno tudi še manjše razlike.

Pri visokih gozdih s prebiralnim gospodarjenjem kakor tudi pri sestojinskih oblikah zelo različne starosti se izločajo poedine večje sestojine kot samostojni odseki samo, če znatno prevladujejo poedini debelni razredi ali če vobče ni poedinih debelnih razredov. O tem odločajo predvsem razlogi gospodarskega značaja, t. j. namen in način gospodarjenja.

V gozdu, zraslem iz poganjkov se morajo kot posebni odseki izločiti sestojine, ki se razlikujejo ob nižji obhodnji za 5, ob višji pa za 10 let.

Pri srednjem gozdu velja za spodnji del sestojine isto, kakor za gozd, zrasel iz poganjkov, za gornjo sestojino pa ono, kar je določeno za visoki prebiralni gozd.

Boniteta stanišča.

ad 4. Če so razlike v boniteti stanišča tako velike, da se poedine sestojine ene in iste vrste drevja po višini in po masi bistveno razlikujejo druga od druge, se morajo tudi izločiti kot samostojni odseki. Če služi tako izločanje le za to, da se lažje določita masa in prirastek, potem pri izdelavi kart, seznamkov površin itd. ni treba

upoštevati takih začasnih izločitev, marveč se mora samo v opisu sestojin naglasiti različnost stanišč.

Porast.

ad 5. Razlike porasti je jemati ob izločanju odsekov posebno tedaj v pošte, če se določajo mase pa manjših primerjalnih ploskvah ali na oko. Po intenzivnosti gospodarjenja se združujejo poedine stopnje porasti v posebne skupine. Tako bi mogle n. pr. pri intenzivnem gospodarjenju sestojine s porastjo 1.0 in 0.9 sestavljati eno skupino, dočim ne bi bilo treba pri zelo ekstenzivnem gospodarjenju za izločanje odsekov delati razlike med sestojinami s porastjo 1.0—0.6.

Pri starih deblih, katerih lesna masa se ocenja po poedinih deblih, ni potrebe, da bi se izločili posebni odseki.

Goljave.

ad 6. Goljave in praznine v mladju se izločajo kot posebni odseki samo če so površine tako velike, da se utegne vzrasla kultura trajno razlikovati od sosednjih sestojin, kar se tiče starosti, vrste drevja in porasti.

Ne izločajo se:

a) manjše goljave in praznine v mladju in odraslejših kulturah (branjevinah), če ni mogoče pričakovati uspeha umetnih kulturnih del zaradi višine debel sosednje sestojine ali iz kakšnega drugega vzroka;

b) manjše goljave v zrelih in skoraj zrelih sestojinah, če se bodo pogozdile istočasno s sečnjo sosednjih sestojin.

Zadošča, da se take goljave v opisu sestojin samo omenijo in njih površine označijo.

§ 16.

Označba podrobnosti (detajlov).

Odseki se označujejo na kartah z malimi abecednimi črkami a, b, c itd., pričenski s črko »a« pri vsakem oddelku.

Dobro je, da se označbe odsekov ne izpreminjajo ob reviziji, odnosno obnavljanju ureditve gospodarjenja z gozdom.

Stalni gozdni razsadniki se označajo z začetnimi črkami »r« (rdeče) in s svojim imenom (črno). Če je treba, se črki »r« lahko doda indeks 1, 2, n. pr. r₁, r₂ itd. Površina se vpisuje v stolpec nezaraščene gozdnega zemljišča.

Kmetijska in nerodovitna zemljišča, kakor tudi površine, ki spadajo k neobraščenim gozdnim tlom, izvzemši razsadnike in preseke, se označajo z arabskimi številkami (rdeče) in s svojim krajevnim imenom (črno).

V vsakem oddelku se začne označba takih površin s številko 1.

Kmetijska zemljišča, ki leže zunaj gozda, se označajo samo s svojo katastrsko številko (črno) in s topografsko označbo, odnosno samo z imenom v krajinah, kjer katastrska izmeritev še ni izvršena.

§ 17.

Izdelovanje gozdnih kart.¹

Vrste kart.

Za izvajanje pravilnega gospodarjenja z gozdom je treba izdelati te-le karte:

¹ Čeprav spada obravnavanje tega vprašanja v pravilnik o geodetski meritvi, se to radi popolnosti in važnosti omenja v najkrajših potezah tudi na tem mestu.

1. osnovno karto;
 2. sestojinsko karto;
 3. gospodarske karte, in sicer:
 - a) karto izvršenih sečenj;
 - b) karto izvršenih kulturnih del;
 4. druge pomožne karte, kakor: pregledne karte o boniteti tal, o starosti sestojin, o primesi drevja itd.
- Karta pod 1. spada med geodetske mape, one pod 2.—4. pa se štejejo med pregledne karte.

Obče določbe.

Vse karte morajo biti orientirane proti severu tako, da so robovi kart vzporedni z mrežo katastrskih črt. Mreža katastrskih sekcij se označa na načrtu pod 1. v celoti, na drugih kartah pa samo ob robovih.

Na kartah se mora vedno označiti tudi astronomski meridian.

Velikost karte mora ustrezati obliki in obsežnosti gozda, merilu in namenu tako, da je ravnanje z njo lahko. Če je zaradi velikosti gozda potrebno, da se izdelajo karte na več listih, ali če se želi za vsako gravitacijsko področje izdelati posebna karta, morajo biti poedini listi opremljeni s številkami, njihova prostorna zveza pa predočena na prvem listu v zmanjšanem merilu.

Istotako je treba tudi pri gozdovih, pri katerih so poedini deli gospodarske edinice tako oddaljeni drug od drugega, da jih iz tehniških razlogov ni mogoče načrtati na enem listu, poedine dele kartirati na več samostojnih listih, zato pa je potrebno, da sta njihova teritorialna zveza in lega narisani na prvem listu v merilu vojaške karte 1:50.000 ali 1:75.000. V tem pregledu se označa gozdno zemljišče z zeleno barvo, kmetijsko z rumeno, vodni toki z modro, prometna sredstva pa s sepjo.

V vseh preglednih kartah morajo biti vrisane plastnice (izohipse).

Posebno je treba paziti na to, da so v kopije vojaških kart vnešene vse trigonometrične točke s svojimi imeni in kôti.

Osnovna karta ne sme viseti, temveč mora biti položena na ravni površini.

Pregledne karte, določene za uporabo na terenu, morajo biti prevlečene z lakom, razrezane v prikladno obliko in prilepljene na močno sivo platno.

Osnovne karte.

ad 1. Osnovne karte se prirejajo na najboljšem risalnem papirju, nalepljenem na platno. Praviloma se izdelujejo na enem listu, izjemoma pa na več sekcijskih listih.

Osnovne karte se izdelujejo v razmerju 1:5.000 do 1:10.000 pri novi katastrski ali samostojni meritvi, odnosno v merilu 1:5760 do 1:14.500 (en palec = 80—200 sežnjev) pri stari katastrski meritvi. V krajinah z ekstenzivnim gospodarjenjem morejo služiti za osnovne karte direktne kopije starih vojaških kart v merilu 1:25.000 ali dvakrat povečane nove vojaške karte v merilu 1:50.000.

Izbira merila se mora prilagoditi površini gozda ter intenzivnosti gospodarjenja.

Pri prenašanju mejnega poligona s katastrskih kart je treba upoštevati usušitev papirja. Kjer je potrebno, da se izdelajo karte majhnih ali dragocenejših gozdov in v večjem merilu, kot so navedene, se morejo uporabiti tudi katastrske karte brez izpremembe.

Pri risanju katastrske mreže, oziroma mreže hektarov ali oralov kakor tudi ob vnašanju koordinat je treba uporabljati koordinatograf.

Prav tako je treba postopati, če uporabljamo pri izdelovanju nove osnovne karte stare mape.

V osnovnih kartah se morajo označiti kmetijska zemljišča in druge površine zunaj gozda, če spadajo k isti gospodarski ediniči, odnosno celoti.

Pri risanju osnovnih kart se morajo uporabljati znaki, ki so navedeni v priloženi zbirki topografskih znakov.*

Pregledne karte.

ad 2. in 3. Te karte se prirejajo z ustreznim zmanjševanjem osnovnih kart, odnosno v krajinah z ekstenzivnim gospodarjenjem s kopijo osnovnih kart v merilu 1:25.000.

Če to dopuščata merilo in preglednost, se smejo te karte še izpolniti z drugimi važnimi podatki (primes drevja itd.).

Merilo teh kart je odvisno od obširnosti gozda in od intenzivnosti gospodarjenja. Za gozde z ekstenzivnim gospodarjenjem in za one, v katerih so sestojinske razmere enolične, je primerno manjše merilo. Nasprotno je za gozde z intenzivnim gospodarjenjem, in s sorazmerno manjšimi sestojinami bolj primerno večje merilo; če treba, se smejo izdelati tudi v velikosti osnovnih kart.

Zaporedne številke mejnih znakov morajo biti označene najmanj pri vsaki deseti točki, poleg tega pa tudi na vseh značilnih prelomih in izrazitih mejnih točkah. Kmetijska zemljišča, kakor tudi drugi gospodarsko važnejši detajli zunaj gozda morajo biti vnešeni v pregledne karte v situacijsko pravilni razdalji.

Kjer je to mogoče, je treba vrisati v pregledne karte pod 2. in 3. plastnice (izohipse) in označiti pedološke detajle. Za te namene se dajo dobro uporabljati vojaški topografski načrti 1:25.000.

Radi splošne orientacije se mora vrisati v vojaške karte 1:75.000 ali 1:100.000 vse gozdno posestvo z notranjo gospodarsko razdelitvijo, s sedežem gozdne uprave in gozdnih čuvajev, kakor tudi vsa važnejša prometna sredstva, ki jih je treba na primeren način močnejše označiti.

Celotno gozdno posestvo ene direkcije šum se mora predložiti na vojaških kartah 1:200.000, v katere je treba vnesti vse potrebne podrobnosti. En izvod teh pregledov se predloži ministrstvu za šume in rudnike.

§ 18.

Razmnoževanje kart.

Osnovna karta se izdelata samo v enem izvornem izvodu, ki ostane shranjena pri oddelku za urejanje pristojne direkcije šum za njegovo uporabo.

Njegova točna kopija, sestavljena morebiti iz več listov, se mora predložiti gozdni upravi v uporabo.

Razmnoževanje preglednih kart se vrši praviloma z litografiranjem; pri tem pa se mora skrbeti za zadostno število rezervnih kart. Če je potreba manjša, se morejo te karte prirediti tudi po heliografski poti pri samem oddelku za urejanje gozdov.

* Dokler se ne izda pravilnik za geodetska dela, je treba pri risanju osnovnih kart uvaževati predpise ministrstva financ, oddelka za kataster in državna posestva, »Zbirka topografskih znakov«, kolikor ustreza potrebam državnega gozdarstva.

Karte sestojin ter gospodarske karte za sečnje in pogozdovanja se izdelujejo v po enem izvodu za oddelek za urejanje gozdov, za gozdno upravo in druge osebe pri direkciji šum, katerim sta poverjena uprava in nadzorovanje teh gozdov. Za ministrstvo za šume in rudnike se izdeluje samo karta sestojin in pregledna karta 1:75.000 ter 1:100.000. Za kraljevsko banjsko upravo se izdelata tudi še gospodarska karta glede pogozdovanja.

Vse lokalno osebje, posebno pa čuvaji, morajo imeti potrebne pregledne karte primerne merila z vsemi mejnimi podrobnostmi, notranjo razdelitvijo, stabilizacijskimi znaki in pobarvanimi drugimi podrobnostmi (površine sečišč, preredčenj, kulturnih del, površine, prepovedane in dovoljene za pašo, služnostni gozdi itd.).

Razmnoževanje sestojinskih in drugih preglednih načrtov v barvah je dovoljeno s strojem, če se pričakuje velika poraba in se to dá opravičiti z gospodarskimi razlogi.

O tem, s kakšnimi načrti, katere velikosti in s katerimi podrobnostmi je treba opremiti tudi nižje osebje, odloča komisija, ki pretresa sestavljeni gospodarski načrt (glej § 46.).

Oddelek za urejanje je dolžan skrbeti, da so karte vedno v pravilnem stanju in da je vse osebje opremljeno s potrebnimi kartami.

Kjer ni mogoče dobiti zadostnega števila izvornih vojaških kart 1:25.000 ali 1:50.000, mora oddelek za urejanje gozdov prirediti heliografskim potom zadostno število kopij. Matica se mora izdelati zadosti točno in ostro in se mora shraniti pri oddelku.

§ 19.

Izkaz površin.

Površine poedinih delov in vse gospodarske edinice se določajo po znanih pravilih geodezije. Vse površine se izkazujejo v hektarih. Pri urejanju onih gozdov, katerih površine so označene v katastralnih oralih, se morajo vse površine preračunati v hektare. Pri izpremehi katastralnih oralov v hektare se mora vzeti faktor 0,5754642.

Izkaz površin.

Obrazec št. 1.

Površine se izkazujejo, zaokroženo na dve decimalki, v t. zv. izkaz površin.

Površine se vpisujejo po vrsti po oddelkih in odsekih tako, da se tudi za vsak oddelek ugotovi vsa površina. Oddelki se grupirajo dalje po vrsti po elementih gospodarske razdelitve višje vrste in se na ta način dobivajo sumariji površin po:

- pritočjih,
- gravitacijskih področjih;
- gospodarskih edinicah in
- končno po gospodarskih celotah.

V te sumarije se vstavljajo na primernem mestu tudi površine, ki leže zunaj gozdne ureditve.

Končni rezultat se mora spraviti v sklad s podatki katastra. Morebitne razlike je treba strokovno opravičiti (uzurpacije, sporna zemljišča itd.). Kjer to primerjanje ni izvedljivo, odloča dejansko ugotovljena površina.

Površine, ki se raztezajo po več oddelkih (ceste, preseke itd.), se morajo razdeliti na poedine oddelke, vendar se mora v dodatku k izkazu navesti še celotna njihova površina.

Če pripada izvesten odsek kakega oddelka glede obračunavanja donosa drugi gospodarski edinici (na pr. kostanjev gozd, zrasel iz poganjkov ter obdan z visokim hrastovim in bukovim gozdom) se njegova označba in površina vpisujeta z rdečilom v izkaz površin. V opombi se mora navesti, kateri gospodarski edinici pripada. V rekapitulaciji gospodarskih edinic je treba posebej izkazati površino vsake edinice.

3. Taksacijska pripravljalna dela.

§ 20.

Namen opisa stanišča in sestojine.

Naloga tega dela je, da pri vsaki sestojini strokovno pregleda in s številkami predoči vse one činitelje, ki pokazujejo njeno sedanje stanje in od katerih so odvisni gospodarski ukrepi. V gospodarskem pogledu daje ta opis verno sliko vsake poedine sestojine in mora zlasti dajati podatke o masah lesa, prirastku in o zrelosti za sečnjo.

Ta opis se sestavlja po oddelkih in odsekih, dobljeni podatki pa se grupirajo pregledno po vrstnem redu, navedenem v § 10.

Zbiranje podatkov za opis razmer, stanišč in sestojin je važen pogoj za pravilno urejanje gozda. Zato morajo vršiti izločevanje in opisovanje sestojin, bonitiranje tal kakor tudi zbiranje podatkov za predpis ukrepov glede bodočega gospodarjenja večji in izkušeni strokovnjaki.

Terenska taksacijska dela se začno zgodaj spomladi in trajajo nepretrgoma, dokler je radi klimatskih razmer mogoče delati na terenu. Zbrane podatke je treba že na terenu obdelati in urediti, da se utegnejo morebiti napravljene napake in opaženi nedostatki še odpraviti ali popraviti z novimi meritvami.

§ 21.

Postopek pri sestavi opisa stanišč in sestojin.

Opis sestojin.

Taksacijski opis stanišča in sestojine (okrajšano opis sestojin) se sestavlja deloma že pri izločanju sestojin. Podatki se vnašajo v posebne manuale, končni rezultati pa se izdelujejo na pregleden način v tako zvanem opisu sestojin.

Obrazec št. 2.

Pri urejanju visokih gozdov, kjer se opira obračun donosa na metodo starostnih razredov, torej na površino, se uporablja pri sestavljanju opisa sestojine obrazec št. 2.

V tem primeru je treba navesti za vsak odsek:

1. krajevno označbo,
2. poraslo površino,
3. opis stanišča,
4. boniteto stanišča,
5. opis sestojinskih razmer (nastanek, oblika sestojine itd.),
6. starost (fizično ali gospodarsko),
7. srednjo višino,
8. vsoto osnovnic (krožnih ploskev) po ha,
9. porast,
10. maso,
11. prirastek,
12. pripombe glede bodočega gospodarjenja (zrelost za sečnjo, lokalna potreba, potrebe pozozdovanja in izpopolnjevanja, prereditve, svetlosek, paša itd.).

Označba.

ad 1. Označba odseka mora biti v skladu z njegovo označbo na karti. Obenem je potrebno navesti tudi ljudsko ime vsega oddelka.

Površina.

ad 2. Površina odseka se izkazuje v hektarih na dve decimaliki, vstavlja pa se konkretna površina.

Samo pri oplodni (postopni) sečnji se deli konkretna površina pomlajevalnega razreda na staro in mlado sestojino po razmerju mas pred sečnjo in po sečnji na naslednji način:

Od-delek	Od-sek	Porasla površina ha	Drugi elementi opisa
		1.54	Sem spada opis stare sestojine
		4.36	2.82 Opis mlade sestojine

Opis stanišča.

ad 3. Stanišče se opisuje tako glede sestave tal (geološka formacija, temeljno kamenje in plast nad njim (zdravica); njena sestava in snovi od preperevanja, struktura in druge fizikalne posebnosti; pokrov tal, najvažnejše rastline, humus itd.), kakor tudi glede lege (ekspozicija, stopnja strmine, nadmorska višina itd.). Razen tega se navajajo tudi one krajevne posebnosti, ki utegnejo imeti poseben vpliv na razvoj sestojine (smer najmočnejših vetrov, doline — zmrzlice itd.).

Boniteta stanišč.

ad 4. Boniteta stanišča se določa za izvestno vrsto drevja po ustreznih donosnih tabelah, katerih avtorja je treba vedno navesti v zapisniku o urejanju.

Pri mešanih sestojinah se izvršuje bonitiranje samo glede glavne vrste drevja, ki jo je treba vedno označiti poleg bonitetnega števila.

Najzanesljivejši indikator za ocenitev bonitete stanišča je srednja višina sestojine.

Boniteta mladih sestojin, kultur in goljav se določa po boniteti odraslih sestojin v najbližji okolici. Pri bonitiranju goljav se mora upoštevati ona vrsta drevja, s katero se nameravajo pogozditi.

Boniteta se označa z rimskimi številkami I—V tako, da dobje najboljše označbo I, najslabša pa V. Morebitni interpolirani razredi bonitete se označajo z I/II, II/III itd.

Opis sestojinskih razmer.

ad 5. Pri opisu sestojine v ožjem smislu je treba določiti in ob kratkem, vendar izčrpno opisati njene značilne lastnosti, ki utegnejo biti važne za prihodnje gospodarske ukrepe.

Predvsem je potrebno navesti način, kako je nastala sestojina, kakor tudi njen gospodarski pomen ter nato vse druge okolnosti, ki so važne za gospodarjenje in orientacijo (n. pr. značaj in tip vzgojne sestojine, ali je povsem strnjena ali redkejša in zakaj, ali so v njej neizmerjene manjše goljave, ali so opažene poškodbe, kje, v kakšnem obsegu in iz katerega vzroka itd.). V pomlajevalnem razredu oplodne sečnje se posebej opisujeta stara in nova mlada sestojina. Pri opisu poslednje

je treba navesti vrste drevja, njihovo primes ter starost s pripombo, ali je ta pomladek sposoben, da stvari bodočo glavno sestojino. V prebiralnih gozdih se na kratko opisuje struktura sestojine po debelnih razredih.

Glavna sestojina se pokazuje v opisu sestojin po glavnih vrstah drevja.

O postranski sestojini, t. j. o vrstah drevja, tehniški uporabljivosti in o pomenu za vzgojo zadošča kratka opomba. Sem se prištevajo tudi poedini zaostali semenjaki v mladju.

Pri mešanih sestojinah se mora vedno navesti tudi oblika primesi (debla so pomešana enakomerno, posamič, v skupinah itd.).

Starost sestojine.

ad 6. Starost sestojine se določa po zanesljivih podatkih glede njenega nastanka ali po kakšni dendrometrijski metodi.

Pri visokih gozdih, zlasti pa pri sestojinah nad 20 leti, se določa starost po intenzivnosti gospodarjenja z natančnostjo 5—10 let. Pri prestarih sestojinah ekstenzivnega gospodarjenja more biti natančnost še manjša. Pri sestojinah v gozdu, zraslem iz poganjkov in pri mladju visoke vzgoje je treba določati starost čim natančneje.

Pri sestojinah razne starosti se določa ali najnižja ali najvišja starostna meja, iz tega pa se izvaja srednja starost sestojine v obliki ulomka $\frac{50-70}{65}$ ali pa se starost določa po površini, n. pr. 0·3 površine 50 let in 0·7 površine 80 let, ali pa se točno izračuna sredina, n. pr. $50 \cdot 03 + 80 \cdot 07 =$ zaokroženo 70 let. Če je potrebno, se more izvršiti tudi podrobna razporeditev na poedine starostne razrede.

Pri mlajših sestojinah, ki so bile iz kakršnihkoli vzrokov ovirane v svojem razvoju, se vpiše v opis sestojin njihova gospodarska starost; to pa je starost, ki bi najbolj ustrezala sedanji lesni masi, če bi se sestojina nemoteno razvijala, toda pri sedanji porasti itd. Fizična starost se navaja v oklepaju.

Pri izdelovanju sestojinskih kart je odločilna gospodarska starost, če ni kakršnihkoli posebnih razlogov, da se označijo sestojine na kartah po svoji fizični starosti.

Pri srednjem gozdu se izkazuje samo starost spodnjega dela sestojine, dočim se gornji del grupira po debelnih razredih.

Srednja višina.

ad 7. Srednja višina sestojin se izkazuje v celih metrih.

Za cenitev srednje višine mlajših sestojin zadošča, če se oceni na oko (ali s prislonjeno letvo znane dolžine) višina nekaterih primeroma srednje debelih debel in od njih vzame aritmetična sredina.

Pri odraslejših sestojinah je potrebno višine meriti z višinsko mero.

Pri mešanih sestojinah se izkazujejo srednje višine drugih, postranskih vrst drevja samo, če se je njihova lesna masa dognala z meritvijo.

Pri sestojinah različne starosti se izkazuje samo srednja višina najmočneje zastopanega debelnega razreda.

Osnovnice.

ad 8. Vsota krožnih ploskev — osnovnic — se izkazuje po hektaru na dve decimali samo, če se je lesna masa dognala z meritvijo.

Porast.

ad 9. Nanaša se praviloma na glavno sestojino, če jo je mogoče ostro ločiti in oddeliti od postranske (n. pr. zaostali semenjaki v mladju se pri oceni porasti ne upoštevajo). V vseh drugih primerih se mora pri oceni porasti upoštevati tudi postranska sestojina, če se njena oddelitev od glavne ne dá objektivno izvršiti.

Konkretna porast se izkazuje v desetinkah popolne porasti, ki je enaka eni (1) celi. Pri popolni porasti bi se produciral na edinci površine za določeno vrsto drevja ob konkretnih razmerah stanišča, ob istem času, isti obliki in istem načinu gospodarjenja maksimum mase.

Za oceno porasti je dober indikator konkretna vsota osnovnic, ki jo imajo debla po hektaru, primerjana z osnovnicami normalnih tabel o donosu (donosnih tabel), vendar tudi to samo s pogojem, da se vrši gospodarjenje na enak način.

Pri kulturah in mladih gozdih predoča porast, koliko desetink vse površine odseka je zadostno pogozdenih, odnosno kolikšno ploskev bi bilo treba še izpopolniti, da se doseže popolna porast.

Pri sestojinah razreda oplodne sečnje, ki ga je pomladiti, se mora posebej izkazati porast stare in posebej nove mlade sestojine.

Pri srednjem gozdu se izkazuje porast spodnjega dela sestojine.

Lesna masa.

ad 10. Masa sestojine se izkazuje po hektaru in odseku v ustreznih stolpcih v celih kubičnih metrih, ločeno po poedinih vrstah drevja in sicer posebej za glavno in posebej za postransko sestojino.

Pri mešanih mladih sestojinah, ki se kubirajo po donosnih tabelah, ni treba, da se mase vseh poedinih vrst drevja posebej izkazujejo. Zadošča, da se obstoj postranskih vrst drevja naglasi v razmerju primesi, vsa masa pa navede pri glavni vrsti.

Masa postranske sestojine se izkazuje kot sedanja konkretna zaloga v določenem stolpcu. Pri preveč starih gozdih ekstenzivnega gospodarjenja, v katerih se bo v krajšem času sekalo, ni treba posebej izkazovati mase postranske sestojine.

Na enak način se izkazuje tudi masa debel, zaostalih po svetlosekih in v slabo razvitih sestojinah, kakor tudi poedini semenjaki, zaostali v mladju itd.

Prirastek.

ad 11. Prirastek mase v sestojinah enakomerne starosti se ugotavlja zato, da se spozna celokupen prirastek do časa sečnje; obenem je pa tudi dober regulator za določanje obsega sečnje. Razen tega je treba poznati prirastek, da se čim točneje ugotovi donos sečenj enovrstnih sestojin v bližnji prihodnosti. V prvi vrsti je jemati v poštev celotni povprečni prirastek, do časa sečnje, dočim je za druge namene edino odločilen tekoči prirastek.

Celotni povprečni prirastek se določa z donosnimi tabelami ustrezne vrste drevja, bonitete, porasti in obhodnje.

Tekoči prirastek se določa samo pri enovrstnih sestojinah, kjer je to potrebno za ocenitev zrelosti za sečnjo. Da se preračuna lesna masa, ki se naj poseka v prvem ali drugem polrazdobju prve periode, odnosno v drugem razdobju, se določi povprečni periodični prirastek.

Ko se presoja zrelost sestojine za sečnjo, je treba upoštevati prirastek na deblu in njegov odslotek.

Tekoči prirastek sestojine se določa z donosnimi tabelami ali z direktno meritvijo.

Kjer je potrebno v sestojinah direktno ugotoviti bodisi absolutno, bodisi relativno (odstotno) količino tekočega prirastka, je treba za primerjalne ploskve praviloma uporabiti Hartigov princip in določiti poedine debelne stopnje ter podreti zadostno število primerjalnih debel. Razen tega se uporablja metoda sekcioniranja. Prirastek poedinih primerjalnih debel se mora točno določiti na štiri decimalke.

Prirastek mešanih sestojin se izkazuje v kubičnih metrih po hektaru za vsako vrsto drevja in s točnostjo ene decimalke.

Pripombe o bodočem gospodarjenju.

ad 12. V ustrezni stolpec opisa sestojin se vpisujejo pripombe o bodočem gospodarjenju in sicer glede načrtovanja sečenj, načina sečnje, kulturnih del, nege, obrambe, paše, grabljenja listja itd.

Načelno stran gospodarskih pripomb je treba predhodno pretresti s šefom uprave in sporazumno določiti smernice glede predpisa potrebnih ukrepov.

V isti stolpec se vpisujejo še razni podatki o zrelosti za sečnjo, o načinu določanja mase za sečnjo, o kvalifikaciji, prirastku itd.

Prebiralno gospodarjenje.

Obrazec št. 3.

Opis sestojin pri prebiralnem gospodarjenju se sestavlja po obrazcu št. 3, vendar se lahko uporablja za prebiralne gozde, zlasti pri ekstenzivnem gospodarjenju, tudi obrazec št. 2; pri tem pa se mora posvetiti opisu strukture posebna pozornost. Glavna naloga opisa je, da nudi poleg splošnega opisa tal in sestojine čim zanesljivejše podatke o količini inventarja in o njegovi strukturi glede števila debel, osnovnic in mas.

Gozd, zrasel iz poganjkov in srednji gozd.

Obrazec št. 4.

Opis sestojin za te vzgojne tipe se sestavlja po obrazcu št. 4.

Priporoča se, da se izpopolni opis stanišča in sestojine, kjerkoli to dopuščajo razmere, tudi s fotografskimi posnetki, ki se, urejeni kot kartoteka, prilože k zapisniku o urejanju. Posneti je treba tipične posebnosti terena, značilne tipe sestojin, uspele kulture, sestojine pred prereditvenjem in po prereditvenju, razne faze pomlajevalnega razreda itd.

§ 22.

Določanje lesnih mas v sestojinah.

Določanje lesnih mas v sestojinah je odvisno od njeovega namena in intenzivnosti gospodarjenja ter se vrši po različnih dendrometrijskih metodah ali ob kombiniranju poedinih metod.

Naloga taksatorja je, da izbere pravilno in primerano metodo za cenitev in da skrbi, da se ta na terenu pravilno uporabi, pri tem pa upoštevajo stopnja potrebne točnosti, čas, osebje in razpoložljivi krediti. V glavnem se je treba ravnati po sledečih določbah,

Ocenitev lesnih mas.

Lesna masa v sestojinah se določa najzanesljiveje z direktno meritvijo, kjer pa je to mogoče, tudi s popolno inventarizacijo vse mase starejših sestojin, odnosno močnejših debel pri gozdih razne starosti.

Za sestojine prvega starostnega razreda se lesne mase ne izkazujejo, maso preostalih semenjakov pa je treba določiti.

Pri določanju lesne mase v sestojinah visokega gozda je treba razlikovati, ali gre za maso sestojin:

- a) približno enako starih ali
- b) prebiralnega značaja.

ad a) Pri takih kakor tudi pri vseh onih sestojinah, pri katerih se opira gospodarjenje na površino, se določa celokupna lesna masa po odsekih.

Preštavanje debel.

Pri gozdih z manjšimi površinami z dragocenejšo vrsto drevja, v katerih se pa intenzivno gospodari, se določa lesna masa v sestojinah, starih nad polovico obhodnje, s preštavanjem vseh debel.

Lesne mase mlajših sestojin, razen I. starostnega razreda, se določajo po primerjalnih ploskvah, ki morajo obsegati izvesten odstotek odsekovne površine. Če so poedine mlajše sestojine neenakomerno porasle, redkejše in manjše površine, se masa določi s preštavanjem debel.

Pri gozdih z manj intenzivnim gospodarjenjem in manjšo površino se preštavajo vsa debela samo v neenakomernih in razsvetljenih sestojinah.

Ravnotako je potrebno vedno preštavati vsa hrastova debela v vseh čistih ali mešanih sestojinah čez 100 let, neglede na površino in intenzivnost gospodarjenja. Druge vrste drevja (in podrejena sestojina) se ocenjujejo po primerjalnih ploskvah.

Prešteta hrastova debela je treba grupirati v primerne debelne razrede, obdelane podatke pa navesti na primernem mestu zapisnika o urejanju ter opisa sestojin.

Preštavanje se vrši z meritvijo premera debel v prsni višini 1-30 m nad zemljo, po načelih dendrometrije. Praviloma se morajo napraviti debelne stopnje, široke 2 cm, premere pa je treba zaokrožiti navzgor in navzdol; vendar pa se morejo napraviti tudi širše debelne stopnje, n. pr. 4 ali 5 cm. Rezultati tega preštavanja se vpisujejo v posebne manuale.

Če ni določeno kaj drugega, se preštavajo pri visokem gozdu vsa debela nad (všetih) 11 cm prsnega premera.

Primerjalne ploskve.

Lesne mase vseh drugih, za sečnjo zrelih sestojin in ob vseh drugih prilikah se določajo po primerjalnih ploskvah.

Lesne mase mlajših sestojin se ocenjujejo z ustreznimi donosnimi tabelami, pri čemer se šele oceni njihova srednja višina, srednja starost in porast.

Kjer se iz kakršnegakoli razloga donosne tabele ne dajo uporabiti, je pa časa, osebja in kredita za podrobnejše delo, je treba tudi v teh mlajših sestojinah polagati primerjalne ploskve.

S primerjalnimi ploskvami se mora obseči 5-10% površine celega odseka (oddelka). Višina odstotkov je odvisna od velikosti, stanja in strukture sestojine ter od intenzivnosti gospodarjenja. Pri obširnih gozdih z ekstenzivnim gospodarjenjem se sme vzeti manj primerjal-

nih ploskev; vendar naj se tudi odstotek njihove površine giblje okoli 5% vse površine.

Velikost primerjalnih ploskev se giblje med 0,5 do 5 hektarov. Pri enakomernih in mlajših sestojinah se jemljejo manjše ploskve, pri starejših in neenakomernih pa se morajo vzeti večje površine poskusnih ploskev.

Primerjalnim ploskvam se daje oblika paralelograma, njegova lega in stranice pa se ravna po terenskih razmerah.

Primerjalne proge.

Pri obširnih gozdih v nižini s pravilno mrežo presek je treba uporabljati primerjalne proge v širini 10—20 m, ki se polagajo paralelno skozi sestojino. Da bi se značaj sestojine čim bolje pogodil, je treba nekoliko takih prog položiti tudi povprek. Tudi v planinskem terenu z enakomernimi širokimi gorskimi hrbti se dajo uporabiti uspešno paralelne primerjalne proge, ki se polagajo v ustrezni razdalji iz doline proti grebenu.

Primerjalni krogi.

V raztrganem kraškem terenu in razen tega pri neenakomernih sestojinskih razmerah dajejo dobre rezultate primerjalni krogi primerne premera in medsebojne oddaljenosti.

Tabela o lesnih masah debel.

Lesna masa poedinih stopenj, po njih pa tudi vse sestojine, se določa po ustreznih tabelah za lesne mase. Kjerkoli je mogoče, se morajo sestaviti krajevne tabele mas, ki rabijo boljše od splošnih. Pri sestavljanju gospodarskega načrta si je treba prizadevati, da se izdelajo krajevne tabele mas za vse vrste drevja, razdeljene po višinskih (bonitetnih) razredih. Za ta namen je treba uporabiti rezultate prejšnjih meritev drevja, izvršenih od gozdne uprave, in podreti potrebno število debel. Dobljeni rezultati se morajo grafično izenačiti.

Sestavljene krajevne tabele je treba v prepisu priložiti zapisniku o urejanju.

Kjer ni mogoče sestaviti teh tabel še za časa terenskih taksacijskih del, jih je treba sestaviti v roku največ 10 let.

Do tega časa je treba rabiti splošne tabele in omeniti njih avtorja v zapisniku o urejanju.

Če se te splošne tabele mas ne bi dale uporabiti, se v tem najskrajnejšem primeru določi lesna masa po modelnih debelih.

Kvalifikacija.

Ko se dela v gozdu, je treba vedno tudi izvajati kvalifikacijo drevja glede množine (in notranje sestave) tehniškega lesa in drv.* V ta namen se bodo izdala posebna navodila.

Pri kvalifikaciji preveč starih in neenakovrstnih sestojin z mnogimi nagnitimi, votlimi ali sicer pokvarjenimi debli se priporoča uporaba t. zv. »Vinkovške« metode (cenitev dolžin debel, sposobnih za tehniško uporabo).

Pri kvalifikacijah se sme uporabljati tudi komparativna metoda t. j. primerjanje z drugimi gozdi, pri kateri

* V ta namen se lahko uporabi vsaka metoda kubiiranja po konkretnih primerjalnih debelih, če se izberejo ta primerjalna debela za vsako poedino stopnjo ali razred. Najmanj je za to primeren Draudtov, najbolj pa Hartigov način, ki ga je treba čim več uporabljati,

rih so se kvalifikacije izvajale. Dobro utegnejo rabiti tudi statistični podatki o rezultatih sečenj, izvršenih v teh ali sosednjih enakih gozdi.

Število modelnih debel v enovrstnih sestojinah mora znašati 0,5—2% števila debel, naštetih v poedinih debelih razredih. Širina debelih razredov naj ne prestopa 20 cm. Pri preštevanju obširnih sestojin se je moči zadovoljiti tudi z manjšimi odstotki, pri majhnih površinah in pri neenakovrstnih sestojinskih odnošajih pa mora biti odstotek višji.

Če iz raznih razlogov ni mogoče podreti modelnih dreves in jih sekcionirati ali če je mogoče podreti samo nezadostno število takih dreves, se mora uporabiti druga metoda.

Terenska sekcija mora sestaviti popis podrtih modelnih debel ter ga predložiti pristojni gozdni upravi, ki je dolžna, da les čimprej na predpisani način vnovči.

Podatki o izvršenih sečnjah se lahko dobro uporabijo za kontrolo cenitve lesnih mas, zlasti pri gozdih s sečnjo na golo in z oplodno sečnjo, pri katerih se določa donos po površini.

Pri gozdu, zraslem iz poganjkov, se ceni lesna masa po rezultatih prejšnjih sečenj ali po ustreznih donosnih tabelah. Kjer je to potrebno, se določi masa tudi z neposredno meritvijo.

Masa spodnjega dela srednjih gozdov se določa tako, kakor pri gozdu, zraslem iz poganjkov. Debla gornjega dela sestojine se preštejejo vsa ter se izvrši popolna inventarizacija. Obe masi je treba ločeno izkazati.

Pri cenitvi mase utegnejo dobro rabiti tudi podatki o prejšnjih sečnjah po ha. Poedini preostali semenjaki, zlasti če gre za dragocenejše vrste drevja, se morajo prešteti.

Prebiralne sestojine.

ad b) Pri prebiralnih sestojinah, katerih donos se določa po kontrolni metodi (glej § 32.), se inventarizirajo vsa debela nad 20 ali 30 cm prsnega premera. Izbira spodnje meje inventarizacije se mora spraviti v sklad s površino gozda, intenziteto gospodarjenja, razpoložljivim osebjem, krediti itd.

Pri prebiralnih sestojinah ekstenzivnega gospodarjenja (§ 33.) se ugotavlja lesna masa s primerjalnimi ploskvami, programi ali krogi.

Preštejejo se vsa debela, ki so na primerjalnih ploskvah, z nad (vštetimi) 11 cm prsnega premera.

Lesne mase poedinih debelih stopenj ali razredov se najbolje določajo po krajevnih tabelah o masah, kjer take obstoje.

§ 23.

Razporejanje gospodarske edinice na starostne razrede.

Tabela starostnih razredov.

Obrazec št. 5.

Pri onih vzgojnih tipih, kjer se opira obračun donosa na površino in starost, se razporeja gospodarska edinica glede starosti na starostne razrede. Namen tega je, da se dožene konkretno razmerje starostnih razredov in njegovo razmerje proti normalnemu stanju. Tako se dobi važen regulator za cenitev obsega sečenj, glavnega donosa v najbližjih gospodarskih razdobjih (glej § 28.).

Trajanje starostnega razreda.

Pri enako starem visokem gozdu obsega en starostni razred 20 let, in je to doba enega razdobja ali periode.

Pri nižjih obhodnjah (do 100 let) in tam, kjer to zahteva posebna intenzivnost gospodarjenja, se lahko razdele poedini starostni razredi še na starostne stopnje po 10 let tako, da obsega en starostni razred po dve starostni stopnji (I, I₂ itd.).

Pri gozdu, zraslem iz poganjkov, in pri spodnjem delu srednjega gozda obsega en starostni razred 10 let. Pri nizki obhodnji 15—25 let obsega en starostni razred 5 let, pri še nižji obhodnji pa se s tem činiteljem ne računa.

Sestojine se dodeljujejo poedinim starostnim razredom po svoji starosti, ki je navedena v opisu sestojin. Površina vsake sestojine se vpiše v stolpec ustreznega starostnega razreda s svojo konkretno površino, neglede na morebitne razlike v porasti, odnosno boniteti sestojine. Izjemo od tega tvorijo sestojine prvega starostnega razreda, pri katerem se razločuje, ali so sestojine zadosti porasle ali ne.

Boniteta sestojine se upošteva samo pri pomlajevalnem razredu oplodne sečnje, kjer se deli konkretna površina odseka na staro in mlado sestojino (glej o tem § 21., ad t. 2.) in se vpišuje vsaka sestojina s pripadajočo površino v ustrezni starostni razred.

V stolpec goljav in svetlosekov se vpišujejo z vso svojo površino tiste ploskve, ki jih je treba pogozditi v naslednjih 20 letih. Pripominja se, da se njihova ploskev ne sme upoštevati pri oceni razmerja starostnih razredov, vendar imajo vpliv pri določanju donosa skozi vso obhodnjo.

Na isti način, kakor pri izkazu površin in opisu sestojin, se sestavlja sumarij tudi za razmerje starostnih razredov. Na opisani način se pridobivajo osnovni in zelo važni podatki o konkretnem stanju gospodarske edinice.

Primerjanje* z normalnim stanjem.

Končno se primerja konkretno stanje starostnih razredov vsake gospodarske edinice z normalnim stanjem, ki ustreza gozdu iste površine in obhodnji. Tako se dobi jasen pregled za cenitev obsega sečenj in glavnega regulatorja za trajnost donosa. Z nadaljnjo obdelavo teh podatkov se začno glavni posli glede določanja donosa gozda.

Normalna površina enega razdobja je $\frac{F}{u} \cdot n$. Radi enostavnosti računa se tako določa normalna površina razdobja tudi pri oplodni (postopni) sečnji, čeprav to teoretično ni pravilno, iz razloga, ker se dá tako lažje proučavati razvoj razmerja starostnih razredov v prihodnosti. S pogojem, da se vrši intenzivno nasajanje pod staro, nedotaknjeno ali samo razsvetljeno sestojino, napaka ne more biti v nobenem primeru večje važnosti, ker trajanje dobe »w« v praksi izgine.

Če se pa obratno vrši gozdno poljsko gospodarjenje, potem je treba površino starostnega razreda računati po formuli $\frac{F}{u+w} \cdot n$.

Manjše sestojine, ki se izkoriščajo s prebiralno sečnjo, ki pa niso izločene kot posebne gospodarske edinice, ne pridejo v površino F. To velja tudi za poedine sestojine gozda, zraslega iz poganjkov.

* V izvirnem besedilu »uređenje« t. j. ureditev, kar je očitno v nasprotju s sledečim besedilom. Očividno bi morala mesto te besede stati beseda »upoređenje«. — Op. ured.

§ 24.

Razporejanje oddelkov in gospodarske edinice na debelne razrede.

Potreba ustvarjanja debelnih razredov.

Pri neenakovrstnih sestojinskih tipih, v katerih so zastopana debela raznih dimenzij, zlasti pa pri neurejenih sestojinah, ki imajo značaj pragozda, v katerih se bo vršilo prebiralno gospodarjenje, ni mogoče in tudi ni potrebno razporejanje njihovih površin na starostne razrede. Namesto tega se razporejajo mase, ločeno po vrstah drevja, na debelne razrede. Na ta način se dobi točen vpogled v strukturo inventarja in so ti podatki temelj, izhodišče in najvažnejše pomožno sredstvo za določanje donosa prebiralnega gozda.

Ugotovljene mase poedinih debelnih razredov se grupirajo v obrazcu št. 5.

Kakor pri sečnji na golo in pri oplodni sečnji, se tudi tu sestavlja pregledni sumarij mase po gravitacijskih področjih in gospodarskih edinicah. Iz končnega sumarnega pregleda se ne posnema samo absolutna količina inventarja, temveč njegova struktura, t. j. razdelitev na poedine debelne razrede.

Ko se izkazuje ves inventar gospodarske edinice, se morajo navesti poleg absolutne količine lesnih mas v poedinih debelnih razredih tudi odstotki, po katerih so zastopani poedini debelni razredi v vsej ugotovljeni masi.

§ 25.

Splošni opis gozda in gospodarskih razmer.

Predmet in naloga.

V splošnem opisu gozda in gospodarskih razmer se jasno navajajo naravne, pravne, splošno gospodarske, trgovske, finančne, organizacijske in upravne razmere. Na podstavi teh činiteljev se pretresa potek dosedanjega gospodarjenja in določajo smernice za bodoče.

Ta opis mora obsegati samo strokovne in važne momente in je treba opustiti navajanje nebistvenih ter manj važnih razmer in dogodkov.

Splošni opis gozda in gospodarskih razmer se sestavlja za časa drugih pripravljanih del, da se utegnejo na podstavi tega pravočasno izdelati tudi smernice za bodoče gospodarjenje (glej § 26.), ki mora v vsakem oziru ustrezati nanovo ugotovljenemu stanju gozda.

Splošni opis mora obdelati ta-le vprašanja:

A. Topografski odnošaji.

1. Lega in površina. Treba je navesti splošno geografsko in krajevno lego (administrativno, politično in sodno razdelitev, eventualno tudi davčne občine) gospodarske celote in izoliranih kompleksov. Površine je treba razčleniti po vrstah kultur, po tipu gozdov (visoki gozdi, gozdi, zrasli iz poganjkov, grmičevje itd.) in po namenu gospodarjenja (rezervacije, zaščitni gozdovi itd.).

Podatki o celokupni površini posestva se morajo primerjati s površinami katastra in eventualne razlike v tekstu podrobno pojasniti.

2. Meje. Tu se opisujejo meje gozdnega posestva, način in čas njihove stabilizacije, morebitni sporni deli mej, uzurpacije, stanje mejnikov, potreba poprave mej itd. Sem spadajo tudi arondacija posestva, osredki (enklave) kakor tudi opis sosednih vrst kultur.

B. Posestne in pravne razmere.

Opisati je treba ob kratkem zgodovino gozda, ter morebitne pravice in bremena, ki so zvezana s posest-

vom (služnosti, ribolovne regalne pravice, prosti prehodi, dostopi do vode itd.).

Opisati se mora obseg služnosti, njihova morebitna ureditev, kakor tudi vpliv teh pravic na urejanje samo in izvajanje gospodarjenja z gozdom.

Če je ostal gozd v rokah države o priliki izvedbe segregacije ali razmejčitve, tedaj se morajo navesti oblastvena odločba kakor tudi vsa druga dokazilna sredstva in sodne rešitve, ki se tičejo tega posestva.

Tu je treba navesti tudi izpremembe posestva (nakup, prodaja, zamenjave, uzurpacije itd.).

C. Fizične razmere.

1. Orografske, hidrografske in klimatične razmere. Tu se opisujejo glavni planinski hrbti in njihova smer, nadmorske višine najvišjih in najnižjih točk, razdelitev gozda na nižine predgorja, sredogorja, visoke planote in visoke planine.

Dalje je treba opisati splošne hidrografske razmere, njihov tehniško gospodarski pomen (primernost za plavljenje in splavljanje, izkoriščanje vodne sile itd.).

Pri opisu gozdov na krasu je treba zlasti paziti na obdelavo hidrografskih razmer in označiti na kartah vse vrelece, lokve, snežnice in ponirke z vodo, ki bi mogli biti važni pri izkoriščanju teh gozdov.

Naposled se opisujejo klimatske cone ter klimatske razmere, kakor tudi podnebje, pozni in rani mraz, padavine, nevarni vetri, začetek in prestanek vegetacije.

2. Opis stanišča. Tla je treba opisati glede geološke formacije, osnovnega kamena in njegovega prepevanja, fizikalnih in kemičnih posebnosti zdravih ter razpadajočih tal. Ob kratkem se morajo označiti ekspozicija, nagnjenost in relief tal; nadalje je treba omeniti značilne rastlinske formacije.

Č. Stanje gozda ob času urejevanja.

1. Vrsta drevja. Opisati je treba vrste drevja in obrazložiti razmere glede rasti s stališča kvalitativne lesne proizvodnje ter navesti lesne mase in razmerje poedinih vrst drevja. Gospodarsko važnost vsake poedine vrste drevja je treba podrobneje določiti.

Ti podatki se morejo izpopolniti še z raznimi grafikoni in fotografijami, kakor je to spredaj navedeno.

2. Stanje sestojin. Pokazati je potrebno razmerje starostnih razredov pri visokem gozdu s sečnjo na golo in z oplodno sečnjo, pri prebiralnem gospodarjenju pa absolutno količino in strukturo inventarja.

Opisati se morajo površine, stanje in stroški kultur, stanje mladik, srednjestarih sestojin kakor tudi onih, ki so dorasle do sečnje, odnosno ki so zrele za sečnjo in preveč stare sestojine, njihova porast, struktura in tehnična uporabljivost.

Vse okolnosti in vsi podatki se morajo zbrati in obdelati zelo pazljivo, ker sta odvisna od fizičnega stanja sestojin obseg sečenj v bližnji prihodnosti in brzina, s katero se dajo zrele lesne mase izkoristiti.

Naposled je treba navesti kvarne vplive organske in anorganske narave, ki ovirajo pravilno izvajanje gospodarjenja z gozdom. Navesti je tudi velikost in obseg teh škod v preteklosti.

D. Gospodarske in prometne razmere.

1. Gospodarske in kulturne razmere okoliša. Ob kratkem je treba omeniti gospodarsko in kulturno stanje okoliša; poklice v njem (poljedelstvo, živinoreja); način življenja, gradbe hiš in drugih gospodarskih zgradb; nadalje je treba opisati tip selišč, ali so v okolišu naselbine raztresenega ali gostejšega tipa,

kakor tudi večje naselbine in kraje, ki so centri za porabo lesa. Važno je omeniti, ali je v okolišu zadosti delovnih in tovornih sil za dela v gozdu ter ali je okoliš uveden v gozdna dela.

2. Gozdno-industrijske razmere. Navesti je treba obrtne in industrijske naprave, njihovo zmogljivost in možnost oskrbovanja z lesom iz gozdov, višino dmin ročnih delavcev in tovornikov ter stroške za izdelavo raznih sortimentov, ki se izdelujejo v gozdih in v podjetjih.

3. Prometne razmere. Opisati je treba vrsto in stanje prometnih razmer (pota, ceste, kolovoze, železnice itd.), ki so važne za izvoz lesa in napredek vsega gospodarjenja z gozdom.

E. Dosedanje gospodarjenje.

1. Splošni pregled. Kritično se morajo opisati svrhe in način dosedanjega gospodarjenja ter njegov razvoj s stališča urejanja, vzgoja in izkoriščanja gozdov.

Pri opisu dosedanjega gospodarjenja s stališča urejanja gozdov je treba navesti posebna dela, njihov razvoj in rezultate (gospodarsko razdelitev, metode gospodarske ureditve itd.).

Z vzgojnega stališča se morajo opisati dosedanja način obnavljanja gozda, stanje kultur, način zbiranja semena in dobave drugega materiala, potrebnega za kulturna dela, število in površina razzadnikov, metode vzgoje, čiščenje, prereditve, itd.

S stališča izkoriščanja gozda je treba opisati vrsto in obseg dosedanjih sečenj, navesti statistiko izkoriščenih mas in sortimentov, pojasniti prekoračitve etata, kakor tudi redne sečnje.

2. Prodajne razmere. Opisati je treba dosedanja potrebo po drvih in gradbenem lesu v najbližjem okolišu, odkod se je dosedaj krila in koliko jo je treba upoštevati pri sedanjem urejanju državnih gozdov. Potreba se mora dokazati tudi s statističnimi podatki iz prejšnjega gospodarjenja ter upoštevati izvoz lesa po gravitacijskih področjih.

Opisati način prodaje, morebitne večje eksploatacije z označbo pogodbe ter prodane mase.

3. Prodajne cene. Obdelavi tega vprašanja je posvetiti primerno pazljivost. Navesti je treba statistiko in grafikon cen, ki so se dosegle pri prodaji lesa na panju, pri izdelanem na panju ali na skladišču poleg železniške postaje.

4. Finančni efekt. Uspeh dosedanjega gospodarjenja se mora opisati s tabelami in slikami. Kjer se vodi točna evidenca dohodkov in izdatkov, se morajo ti čim točneje izkazati. Pojasniti je vzroke, zaradi katerih doseženi finančni uspeh ni zadovoljiv in kaj bi se moralo napraviti, da se popravi.

5. Sklep. Na podstavi vsega obrazloženega je treba oddati objektivno in jasno sodbo o uspehih dosedanjega gospodarjenja in poudariti, katere nedostatke je treba odpraviti pri določanju smernic za bodoče gospodarjenje.

F. Upravne razmere.

1. Osebjje. Ob kratkem se mora opisati organizacija upravne čuvajske in nadzorovalne službe, kakor tudi njen vpliv na gospodarjenje ter splošno stanje gozda. Staviti je konkretne predloge glede odprave opaznih nedostatkov.

2. Zgradbe. Navesti je število in stanje gozdarskih in logarskih koč, gospodarskih zgradb ter deputatnih zemljišč.

G. Postranski užitki.

1. Lov. Opisati se mora stanje divjačine, pogoji njenega obstanka in razmnoževanje kakor tudi dohodki, ki jih daje lov. Ali so lovišča prosta ali oddana v zakup (navesti je ime zakupnika in zakupno dobo), ali pa so pridržana za izvestne potrebe. Predlagati se mora vzpostavitev morebiti potrebnih lovnih rezervatov za vzrejo in zaščito divjačine.

2. Druge vrste postranskih užitkov. Način, velikost dosedanjega izkoriščevanja, uspeh itd.

H. Postopek pri meritvi gozda.

1. Geodetska dela. Ob kratkem je treba omeniti obseg in način meritve, izdelave kart in izračunavanja, skupne stroške in stroške za ha.

2. Taksacijska dela. Istotako je treba navesti obseg in način izvršenih izločitve ter dendrometrijskih del in omeniti pomožna sredstva in tabele, ki so se uporabile pri teh delih. Tabelarno je navesti število in površino položenih primerjalnih ploskev.

Pojasniti je treba postopek in navesti rezultate kvalifikacije drevja. Pri tem delu je upoštevati dosedanje kvalifikacije, intenzivnost gospodarjenja, stanje in strukturo sestojine, izvozne razmere in napetost med poedinimi cenami sortimentov.

Na tem mestu se mora navesti, kdaj so se dela začela in zaključila, imena strokovnjakov, ki so pri tem sodelovali, ter stroške terenskih del (brez plač uradnikov) v celoti in za ha ter omeniti tudi druge okolnosti, ki so vplivale na izvrševanje teh del.

II. Glavni posli pri urejanju gospodarjenja z gozdi.

1. Določanje glavnih smernic za gospodarjenje v prihodnosti.

§ 26.

Smernice za gospodarjenje v prihodnosti.

Predlog glede vseh smernic za ureditev in izvajanje gospodarjenja v prihodnosti sestavlja oddelek za urejanje gozdov na podstavi temeljitega pretresa vseh razmer po izvršitvi terenskih del, vendar vedno prej, nego se izdela načrt glede sečnje in pogozdovanja.

Vsi predlogi glede bodočega gospodarjenja morajo biti pravilno in temeljito obrazloženi in poedine prednosti novih določb posebej naglašene.

Predlogi za gospodarjenje v prihodnosti morajo obsegati naslednja vprašanja:

1. Cilji gospodarjenja. Namen gospodarjenja z državnimi gozdi v najširšem smislu je določen s členom 49. zakona o gozdih. Gospodarjenje mora biti urejeno po načelu trajnosti gospodarjenja z namenom, da se ostvari čim večji in dragocenejši trajni donos. Potemtakem so določena s to pozitivno določbo načela trajnosti gospodarjenja in rentabilnosti kot glavni cilji gospodarjenja z državnimi gozdovi.

Ta glavni namen gospodarjenja se dá doseči postopoma v zadostno dolgih razdobjih (nekoliko period) ob skrbnem varovanju in povečevanju proizvodjalne sile tal ter pravilnem negovanju in umnem izkoriščanju gozda.

Važna naloga urejanja gospodarstva z gozdi je, da se pravilno postavijo cilji za gospodarjenje ter izberejo prava sredstva.

Pri določanju ciljev se je treba izogibati vseh pre-nagljenih ukrepov in reformiranja za vsako ceno v kratkem času. Treba je izkoriščati vse, kar se zateče, če ustreza omenjenim višjim ciljem, novo pa je treba graditi premišljeno in postopoma, ker pri gospodarjenju z gozdi ne sme biti pogostih izprememb v izbiri ciljev in sredstev, da se ti cilji ostvari.

Razen teh splošnih ciljev gospodarjenja, ki veljajo brez razlike za vse državne gozde, je treba jasno razložit tudi še posebne cilje gospodarjenja glede vsakega konkretnega gozda. Pri državnih gozdih, obremenjenih s služnostmi, se mora določiti kot cilj gospodarjenja načelo največjega proizvodjanja, t. j. proizvodjanje največje mase drv in gradbenega lesa ustreznih dimenzij za pokritje potreb upravičencev. Podajati je treba konkretne predloge za ureditev služnostnih pravic.

Pri svobodnih državnih gozdih je treba upoštevati, da so gozdovi skupna dobrina, in se morajo ob uravnavanju načina za njihovo izkoriščanje vzeti v poštev tudi potrebe splošnosti, krajevne potrebe, potrebe trgovine ter industrije itd.

Končno je treba poizvedeti, ali ni kakšnih posebnih zakonitih določb, ki utegnejo vplivati na določanje ciljev za gospodarjenje (zaščitni gozdovi), odnosno ali ne obstoje v kakšnem pogledu postranski cilji (izločanje naravnih parkov, krističnih in lovnih rezervatov itd.).

2. Gospodarsko razdeljeni gozdovi. Kolikor ne bi obstoječa gospodarska razdelitev gozda ustrezala namenu ali pa bi bila nepopolna, je treba izvesti novo razdelitev po obrazloženih smernicah.

To novo razdelitev je treba pravilno obrazložiti in poudariti njene prednosti.

Ob tej priložnosti je treba podati primerne predloge glede morebitnega boljšega zaokroženja, arondacije gozdnega posestva, kolikor je to s stališča zakona izvedljivo.

3. Izbira tipa za vzgajanje gozda. Glede na smernice, obrazložene pod točko 1. tega poglavja, je treba stremeti za to, da se v čim večjem obsegu uvede vzgajanje visokih gozdov. Samo, če to zahtevajo posebni sestojinski in gospodarski odnošaji ali posebne krajevne razmere, se sme obdržati, odnosno uvesti tudi vzgajanje gozda, zraslega iz poganjkov. Tu sem spadajo tudi obrazloženi predlogi glede izpremembe enega tipa gozda v drugega (n. pr. nizkega v srednjega, srednjega v visokega; redko obratno).

4. Izbira vrste drevja in primesi. Pri izbiri vrst drevja, ki se nameravajo vzgajati, se morajo upoštevati v prvi vrsti razmere stanišča, potem pa tudi gospodarska vrednost poedinih vrst. Praviloma je treba dosedanje vrste drevja še naprej obdržati, če ustrezajo razmeram stanišča in namenu gospodarjenja.

Zasajanju in vzdrževanju mešanih sestojin se mora dajati prednost pred čistimi. Razmerje vrst drevja mora biti tako, da ima prednost dragocenejša vrsta.

Nove vrste drevja morajo ustrezati razmeram stanišča in rastlinsko-gospodarskim odnošajem. Razen tega je treba upoštevati, ali naj imajo nove vrste drevja trajen ali pa mogoče samo začasen pomen za popravo tal.

Pri izbiri vrste drevja ne sme biti pogostih izprememb in kolebanja.

5. Ocena dolgotrajnosti obhodnje. Dolgost obhodnje je potrebno prilagoditi narodno-gospodarskim in gozdno-gospodarskim potrebam ter upoštevati razmere stanišča, fiziološke posebnosti drevesnih vrst in vzgojni tip.

Obhodnja se določa za vsako gospodarsko edinico posebej. Pri gozdnem gospodarstvu, kjer je več vrst drevja, je treba obhodnjo določati po potrebah glavnih vrst drevja. Druge postranske vrste se ravnaajo po obhodnji glavne drevesne vrste, vendar se izkoriščajo v tem času po večkrat, če ne morejo doživeti tolikšne starosti.

Pri nenormalnem razmerju starostnih razredov, t. j. kjer prevladujejo samo mlajše in preveč stare sestojine, se nanaša obhodnja prav za prav na prihodnje sestojine, ki jih je treba šele vzgojiti, dočim je za izkoriščanje starih in preveč starih sestojin odločilen poseben čas za izkoriščanje (doba porabe — § 28.).

Pri oceni dolgosti obhodnje je treba uvaževati, da je od njene dolgosti odvisna velikost mase, ki se mora stalno proizvajati. Pri predolgi obhodnji se kopičijo brez potrebe velike mase, ki se ali le slabo ali pa vobče ne obrestujejo. Prenizke obhodnje pa prehitro realizirajo obstoječe zaloge in neopravičeno zmanjšujejo fundus instruktus, ki mora biti pri državnih gozdih trajen in gospodarsko odmerjen.

Obhodnja more biti v planiskih krajinah pri isti vrsti drevja večja kot v nižinah in v sredogorju. Dalje more biti malo večja pri podobnih sestojinskih razmerah v odljudnih predelih brez dobrih prometnih sredstev, obratno pa nižja v gosto naseljenih krajinah, kjer se dajo tudi slabši sortimenti zadovoljivo vnovčiti.

Obhodnja ima trajen značaj in se ne sme izpreminjati ob reviziji ali obnovitvi gospodarskega načrta, ker so posledice tega za gozd in gospodarjenje z gozdom zelo hude. Z neopravičenim zniževanjem obhodnje se za nekaj časa umetno poveča donos v gozdu ter se pod krinko rednega etata prav za prav izkorišča izredni donos, vse to pa na račun glavnice ali gozdne mase.

Izpremembo obhodnje samo je treba izvajati postopoma, skozi več desetletij, in ne nagloma in iznenada.

Pri vzgajanju gozdov, zraslih iz poganjkov, in spodnjega dela srednjih gozdov je treba izbrati ono obhodnjo, s katero se proizvaja največja masa. Pri srednjem gozdu je to vprašanje odvisno tudi od stališča, kateri del se smatra za gospodarsko važnejši (glej § 36.).

Edinica za gospodarjenje v prebiralnem gozdu je deblo, za presojanje njegove zrelosti za sečnjo pa so odločilne dosežene dimenzije.

Od časovnih momentov urejanja se določa v prebiralnem gozdu samo doba obhodnjice. To je čas, v katerem se mora sekati v vseh poedinih oddelkih enega gozda, urejenega za prebiralno gospodarjenje.

6. Način, kako se izvaja sečnja. Pri izbiranju načina sečnje pri visokih gozdih (sečnja na golo, oplodna [postopna] sečnja, prebiralna sečnja v skupinah) je treba uvaževati vse obstoječe razmere ter način sečnje prilagoditi vrsti drevja, namenu gospodarjenja in razmeram stanišča. Praviloma se ne sme ukoristiti sestojina prej, dokler tla niso pogozdena.

Sečnja na golo se mora redoma izvajati v gozdovih, zraslih iz poganjkov, v visokih pa le izjemoma in samo tam, kjer je to potrebno iz posebnih razlogov, ki jih je treba posebej obrazložiti.

Stremiti se mora za tem, da se čim več izvaja oplodna (postopna) sečnja z zadosti dolgim pomlajevalnim razdobjem. Za vse planinske gozde, posebno one, ki imajo značaj pragozda, predvsem pa za gozde v višini

in na kamenitem krasu, se določa, da se vobče uvedejo prebiralne sečnje umerjene intenzivnosti (glej § 33.).

Prebiralna sečnja se mora uvesti tudi v onih primerih, kjer je površina gozda tako majhna, da se more zavarovati trajno ukoriščanje gozda edino le s prebiralno sečnjo.

Sečnje je treba tako izvajati, da se doseže v prihodnosti pravičen razpored starostnih razredov in da napreduje smer sečnje, kolikor je to mogoče, proti nevarnemu vetru.

Pri smrekovih sestojinah se mora omogočiti nemoteno izvajanje sečenj s pravočasnim osnovanjem preseka za obrambo proti vetru itd.

7. Ukoriščanje postranskih gozdnih proizvodov. Postranski gozdni proizvodi se smejo ukoriščati samo tam, kjer se sestojina in stanišče ne moreta poškodovati. Radi tega se morajo te določbe prilagoditi predpisom §§ 20.—39. zakona o gozdih.

8. Smernice glede sečnje gozda in izvažanja gozdnih proizvodov. Na tem mestu je treba predpisati vse potrebne ukrepe, da bi se s sečnjo debel in izvažanjem lesa čim manj poškodovala tla, preostala sestojina in pomladek. Upoštevati je določbe §§ 76., 78. in 80. zakona o gozdih.

9. Smernice glede zasajanja in negovanja gozda in melioracije. Način, kako se gozd zasaja, je določen že s samo izbiro načina sečnje. Ob tej priliki je treba predpisati smernice za izvajanje teh sečenj, da bi se postavljeni cilji v celoti dosegli tudi v gozdno-vzgojnem pogledu.

Naravno pomlajanje se mora uporabljati v čim širšem obsegu, umetna dela pa je treba omejiti na izpolnjevanje praznih prostorov v sečiščih, na pogozdovanje goljav, pogorišč, starih pleš itd.

Predpisati se morajo način, čas in postopek pri umetnem pogozdovanju, ki se mora popolnoma prilagoditi razmeram stanišča in sestojine. Predpisati je ukrepe glede osnovanja zadostnega števila in velikosti razsadnikov za vzgojo potrebne množine in kakovosti sadik.

Pri oplodni sečnji se morajo določiti dolgotrajnost pomlajevalnega razdobja in način izvajanja poedinih faz, na isti način pa tudi predpisati določbe o morebitnem podsejanju (podsajanju) semenja pod staro nepretirgano ali pretirgano sestojino.

Radi napredka naravnega pomlajanja se morajo postaviti gotove površine pod predhodno prepoved.

Na nego sestojin je treba kar najbolj paziti in predpisati se morajo glavna načela, po katerih se je ravnati pri čiščenju in prereditvenju, kar je treba zlasti naglasiti pri mešanih sestojinah, da se zavarujejo in pospešujejo dragocenejše vrste drevja.

Označiti je površine, na katerih bi bilo potrebno izvesti izpremembo zankrskih gozdov ter grmičevja v boljše oblike, kakor tudi melioracijska dela, čiščenja, osuševanja itd., način izvajanja ter približne stroške.

10. Zaščitni gozdovi. Tu je treba omeniti vse gospodarske ukrepe, ki jih je treba izvršiti v zaščitnih gozdovih, kakor tudi vse ukrepe glede zaščite zoper mrčes, plazove, usade, veter, povodnji itd.

11. Načrt sečenj in obrazložitev etata. Načrt se sestavlja samo za prvi dve razdobji; za druga razdobja je treba sumarno navesti površine ukoriščanja.

Tu je treba navesti ureditveni tip in obrazložiti izbiro tega tipa, potem, kako je treba sestaviti, odnosno kako so sestavljeni poedini načrti, ter obrazložiti ves

postopek. Prav tako se mora obrazložiti tudi višina letnega etata.

Obenem se mora označiti, kako se postopaj z morebitnimi izrednimi donosi, odnosno s predjemi in kako pri periodičnem gospodarjenju.

Končno se morajo določiti doba, za katero traja elaborat, način, kako se vodijo gospodarske knjige, ter kdaj in kako se mora izvršiti revizija, odnosno obnova.

12. Ukrepi glede pospeševanja predelave. Ta bodi čim intenzivnejša in naj se gozdni proizvodi čim bolj vnovejo, pri čemer je treba zlasti paziti, da se primerno izgradijo prometna sredstva.

13. Smernice glede izgraditve prometnih sredstev in zgradb. Izdelati se mora načrt za izgraditev prometnih sredstev za vse planinske gozdove, zlasti pa, če se načenjajo nova področja. Načrt mora obsežati:

a) Situacijo mreže vseh izvoznih naprav do najbližjih javnih komunikacij, trasiranih v terenski karti 1:25.000.

b) Opis vseh investicij z označbo časovnega reda, po katerem naj se grade po sečnem načrtu.

c) Analizo stroškov za te investicije.

č) Račun amortizacijske tangente.

Ta načrt izdeluje oddelek za urejanje po potrebi ob sodelovanju gradbenega referenta ter inspekcijskega uradnika.

Končno je treba oceniti potrebo ter podati konkretne predloge glede gradnje stanovanj za gozdne čuvaje, glede vrstnega reda gradenj in približnih stroškov.

14. Preračunanje gozdne takse za še ne načeta področja na osnovi ugotovljenega etata, stvarnih stroškov za proizvodnjo in tržnih cen najbližjega tržišča, odnosno industrijske naprave ali najbližje železniške postaje.

2. Določanje donosov in izdelava sečnega načrta za gospodarske načrte.

§ 27.

Vrste gozdnih donosov.

Donosi, ki jih daje visoki gozd, se morajo pri intenzivnem gospodarjenju deliti na:

a) glavne donose od sečenj;

b) predčasne donose od sečenj.

a) Med glavne donose se računa vsa lesna masa na površinah, ki se ukoristijo v prvem gospodarskem razdobju, potem lesna masa starih debel, ki so preostala pri starih sečnjah, kakor tudi lesna masa starejših, dragocenejših debel v mlajših sestojinah.

Med glavne donose se štejejo tudi sušci, podrtine, vetrolomi, ožgana drevesa, škode po ljudeh in po mrčesu itd., kolikor spadajo posekana debela v oba najstarejša starostna razreda izbrane obhodnje, razen če se ne predpiše s posebnim načrtom, da se posekajo taka debela potem prereditvenja.

Taki nepričakovani donosi v mlajših starostnih razredih se računajo med glavni donos samo, če bi bila sečnja tako velika, da bi bistveno zmanjšala bodoči glavni donos.

Med glavne donose se računajo tudi vsi izredni donosi, t. j. donosi, ki imajo značaj glavnih donosov, ki jim pa niso v prvem gospodarskem razdobju predpisane površine za sečnjo, kakor tudi donosi iz preseka in vobče z vseh gozdnih površin, ki se uporabijo trajno za druge namene (za napravo zgradb, za prometna sredstva, kmetijska zemljišča itd.).

b) Med predčasne donose od sečenj se štejejo donosi od vseh drugih sečenj, posebno od onih, ki se vršijo radi nege in vzgajanja sestojin, kakor čiščenje v gostem mladju itd. in vse vrste prereditvenja.

Pri intenzivnem gospodarjenju, posebno tam, kjer se predčasni donosi ne dajo vnovečiti, ni treba delati razlike med glavnimi in predčasnimi donosi, temveč se vsi donosi računajo kot glavni. Prav tako se računajo pri prebiralnih, srednjih gozdih in gozdih, zraslih iz poganjkov, vsi donosi kot glavni donosi od sečenj.

V letnih predlogih glede sečnje kakor tudi v evidenci se morajo glavni donosi vnaprej deliti na redne in slučajne. Redni donosi so donosi od vseh sečenj, ki so predpisane s posebnim načrtom sečenj. Slučajni donosi so donosi od suhih, podrtih, od vetra in snega polomljenih, od mrčesa napadenih debel, od ožganih dreves, od nezakonitih sečenj in pod.

Izredni donosi se vključujejo pri glavnih donosih ter se obenem pri opisu načina sečnje ali v opombi navede, da so to izredni donosi, razen tega pa tudi, kako so nastali.

Skorja in veje se izkazujejo posebej samo, če se ukoristijo, všteta pa se med one donose, med katere spada drevo, s katerega je skorja olupljena, odnosno vejevje okleščeno.

Donosi od ožganih dreves in korenin se v načrtu ne upoštevajo; če se pa vendar ukoristijo, se izkažejo v posebnem stolpcu.

Drobno vejevje, ki se pobira po gozdu, se računa med postranske donose.

A. Določanje donosov in izdelava sečnega načrta za visoke gozdove s sečnjo na golo ali z oplodno sečnjo.

§ 28.

Določanje donosov.

Določanje donosov se vrši za vsako gospodarsko edinico posebej.

Upošteva se samo površina, obrasla z gozdom. Določanje donosov se vrši na podstavi teh-le činiteljev: mase, površine in bonitete stanišča ter sestojine.

Edinica za določanje donosov je v glavnem sestojina ene starosti. Reguliranje donosov temelji na površini.

Še pri taksacijskih delih na terenu se mora dognati pri vsaki poedini sestojini njeno stanje ter ugotoviti stopnja njene zrelosti za sečnjo.

Da se določi obseg glavnega donosa od sečenj, se mora na podstavi tabel starostnih razredov ter opisa sestojin za vsako gospodarsko edinico dognati, ali ima glede na površino zadosti sestojin, zrelih za sečnjo, kakor tudi zadosti sestojin mlajših starostnih razredov, ki bodo sčasoma dorasle za posekanje, ali pa bi bilo potrebno omajiti sečnjo zrelejših sestojin in za kateri čas, odnosno ali bi bila na podstavi smernic za bodoče gospodarjenje opravičena hitrejša sečnja zrelejših sestojin.

Po stopnji zrelosti in nujnosti sečnje je potrebno razlikovati:

a) Sečnje odločno zrelih sestojin, v katerih je sečnja nujno potrebna. Sem spadajo preveč zrele in preveč stare sestojine, katerih fizično stanje je tako, da jih je vsekakor treba čimprej ukoristiti; potem druge sestojine, odločno zrele za sečnjo, kar pokazuje njihovo splošno stanje, kakovost drevja, dimenzije debel, stanje tal itd., ter končno sestojine, pri katerih je uvedeno naravno

pomlajanje, kjer je to že toliko napredovalo, da je zaradi napolodraslega podmladka treba semenjake posekati.

b) Sečnje sestojin, v katerih je sečnja potrebna iz gozdno-vzgojnih ali urejevalnih razlogov. Tu sem spadajo slabo obrastle in zarasle sestojine ali ki so sicer poškodovane, ter končno one, ki ne ustrezajo stanišču; sestojine, ki se morajo ukoristiti iz gozdno-vzgojnih in urejevalnih razlogov, kakor manjši odseki, katerih sečnja je potrebna radi konsolidacije sestojinskih razmer in radi nezadovoljive lege v sečnem redu; potem skrajšanje sečnih redov, pretrganje strujenih kompleksov starih sestojin na več samostojnih sečnih redov, plaščji na robovih gozda ter preseke za obrambo zoper veter (ta poslednji stavek se nanaša samo na smrekove gozde).

c) Sečnje sestojin dvomljive starosti.* Tu sem se prištevajo sestojine, katerih zrelost za sečnjo po splošnem stanju v času izdelovanja elaborata ni gotova in ki bi brez skrbi utegnile stati še neki čas; končno one sestojine, ki postanejo v naslednjih 20 letih najbrž godne za sečnjo.

Začasni program sečenj.

Po teh pripombah, vstavljenih v opis sestojin, se sestavlja po načelih ekonomičnosti in trajnosti donosov začasni program sečenj; vanj se uvrščajo s svojo površino in maso vse odločno zrele sestojine, ki se morajo v prvi vrsti ukoristiti, potem po potrebi sestojine, v katerih so sečnje potrebne iz gozdno-vzgojnih ali urejevalnih razlogov, naposled pa, če je še potrebno, tudi sestojine dvomljive zrelosti. Na ta način se pridobi pregled o površini in masi, zreli za sečnjo, ter o stopnji njene zrelosti, od česar je bistveno odvisna višina donosov v najbližji prihodnosti ter hitrost, s katero se dajo obstoječe zaloge ukoristiti.

Sestojine pomlajevalnega razreda se vstavljajo v ta program samo z reducirano površino, t. j. z ono, ki odpada na staro sestojino.

Omejitev obsega sečnje.

Vsota površin in lesnih mas, uvrščenih v začasni program sečenj, prikazuje površino in maso lesa, ki je na razpolago za sečnjo v naslednjih 20 letih.

Sestavljeni program sečenj je treba spraviti v sklad z drugimi činitelji, ki vplivajo na obseg sečenj. Ti činitelji so:

1. možnost, da se vzpostavijo trajnost gospodarjenja in enovrstni donosi;
2. varovanje produkcijske sile tal, sposobnost in možnost naravnega pomlajanja;
3. zrelost za sečnjo in splošno stanje sestojin;
4. vzpostavitev normalnega stanja tako glede prirastka, kakor glede razmerja starostnih razredov;
5. pravilna razvrstitev sečišč, prometnih sredstev, možnost zadovoljivega vnovčevanja lesnih mas in pod. Vsakega navedenih činiteljev je treba pretresti v podrobnostih ter izvajati iz tega jasen in določen sklep. Sestavljeni začasni program sečenj je torej treba spraviti v ožje, gospodarsko dopustne meje.

Omejitvi sečenj služi v prvi vrsti normalna površina enega razdobja. Razmerje starostnih razredov se opira na

* Glede gozdov, pri katerih obstoji že od prej kak elaborat ali ki imajo nesorazmerno veliko površino in maso starih sestojin, ni treba posebej izkazovati sestojin dvomljive zrelosti za sečnjo, ker je tudi brez njih še preveč mase za umno ukoriščanje v prvem razdobju.

čvrsto podstavo, na površino, in je najzanesljivejše merilo, da se doseže ter obdrži trajnost donosov, in najboljši regulator, da se spravijo sečnje začasnega programa v ožje meje.

Če izkazuje gozd približno normalno razmerje starostnih razredov, je površina začasnega programa sečenj približno enaka normalni površini ali pa se od te le malo razlikuje. V tem primeru so potrebne samo manjše omejitve.

Pri zelo nenormalnih starostnih razredih je treba upoštevati večjo površino, če je pri starih sestojinah presežek, če je pa primanjkljaj, se mora površina, dobljena z začasnim programom, reducirati. Čas, v katerem se morajo najhujše razlike v nenormalnem sorazmerju starostnih razredov izenačiti, služi kot regulator za povečanje, odnosno zmanjšanje površine sečenj.

Pri ocenjanju navedenih činiteljev, ki vplivajo na obseg sečenj, se je treba pri izenačevanju razlike v navedenem sorazmerju starostnih razredov ravnati po naslednjih smernicah:

Porabno razdobje.

Če prevladujejo malo starejši in mlajši starostni razredi, srednje stari pa so slabo zastopani, je donos v prvi vrsti odvisen od fizičnega stanja starih sestojin in od jakosti njihovega prirastka, kakor tudi od tega, kako dolgo se morejo še držati, da pokrijejo donosne primanjkljaje v daljni bodočnosti, ki vsekakor nastanejo, ker je gospodarska edinica nenormalno sestavljena. Če je videti, da stare sestojine brez večjih izgub ne utegnejo več dolgo čakati in da njihov prirastek ni zadovoljiv ali da tega prirastka zbog prevelike starosti ter naravnega izločanja sploh ni, se morajo te preveč stare sestojine v krajšem porabnem razdobju ukoristiti. Težišče določanja donosa je v pravilni cenitvi dolgotosti tega razdobja. Pri tem je treba upoštevati tudi one mlade sestojine, ki bodo, dokler traja porabni čas, dorasle za sečnjo. Iz skupne površine teh sestojin ter dolgotosti porabne dobe se izračuna sečna površina enega razdobja. Porabna doba se mora zaokrožiti na 10 let (20, 30, 40 itd. let).

Da se opraviči dolgotost porabnega razdobja, se mora dognati, katero starost bi dosegli najstarejši starostni razredi, če bi se uvedla različna porabna razdobja in kakšno bi bilo njihovo stanje ob času sečnje.

Obenem je treba dognati razvoj razmerja starostnih razredov v bodočnosti ob raznih porabnih razdobjih, t. j. pri hitrejšem ali počasnejšem ukoriščanju starih sestojin. Iz razvoja grafikona o razmerju starostnih razredov se mora preiskati, ali se da pričakovati v prihodnosti povečanje ali padec donosa, kako dolgo traja čas povečanih ali zmanjšanih donosov, in končno, ali glavnih donosov deloma ali povsem ne bo.

Če ni posebnih razlogov (služnosti) ali če se dá strogo izenačenje donosov težko doseči zbog nepovoljnih sestojinskih odnošajev v mejah vsake poedine gospodarske edinice, se smejo poedine gospodarske edinice urejati po načelu trajnosti gospodarjenja samo v nekaterih razdobjih (pretrgano gospodarjenje) tako, da se morejo donosi več gospodarskih edinic ob raznih časih med seboj izpopolnjevati.

Pri popolnoma nenormalnih sestojinskih odnošajih, zlasti pa tam, kjer so nakopičene večje zaloge zrelega drevja in kjer je radi eksploatacijskih razmer potrebno hitrejšo izkoriščanje mas na enem kraju, se sme izpopolnjevanje donosov raztegniti tudi na več gozdnih uprav.

Zaradi tega se mora na drugih krajih večja sečnja gozdov ustaviti.

Iz navedenega sledi, da se morajo pri določanju donosov upoštevati etatne razmere ne samo ene gospodarske edinice ali ene gozdne uprave, temveč da je treba računati tudi z etatnimi razmerami celih skupin uprav enega področja, eventualno tudi vse direkcije.

Če ni starih in za sečnjo doraslih sestojin v zadostni množini, temveč prevladujejo srednje stare ali mlajše sestojine, se morejo vzeti za pokrivanje primanjkljaja pri donosih v naslednjem razdobju v račun tudi sestojine dvomljive zrelosti.

Na podstavi vseh teh ugotovitev in ocen se določa površina, ki bi se mogla smatrati za etatno površino sledečih razdobj (porabne dobe).

Tako določena površina se primerja tudi z dosedanjim donosom, izraženim s površino, ter se ugotovi vpliv dosedanjih sečenj na sedanje stanje gozda, zlasti pa na razvoj razmerja starostnih razredov. To ugotavljanje se izvaja tabelarično in po grafičnih predočbah stanja starostnih razredov ob prejšnjih urejanjih, če je kaj takih podatkov. Na podstavi vsega tega se more ugotovljena površina še nekaj popraviti.

Pri enostavnih sestojinskih odnošajih in gospodarskih razmerah ter pri ekstenzivnem gospodarjenju se površina sečenj, ki je bila ugotovljena na opisani način, ali brez nadaljnega lahko sprejme v sestavo splošnega načrta sečenj, ali pa se predhodno etat glede mase še primerja s celokupnim prirastkom ali z rezultatom kake primerne formule. Kjer so gospodarske razmere bolj urejene, je treba to površino vedno še dalje preizkušati.

Kontrola donosov.

Približni donos lesne mase se dobiva tako, da se množi ugotovljena površina s povprečno lesno maso na ha po začasnem programu sečenj.

Tako ugotovljeni donos se mora še preizkusiti glede mase s primerjanjem:

1. s celokupnim povprečnim prirastkom do časa sečnje;

2. z dosedanjim etatom in stvarno-izvršenimi sečnjami. Če se je končalo prejšnje gospodarsko razdobje s prihrankom, ki je pravilno dokazan, se sme donos prihodnjega razdobja nekoliko zvišati. Obenem se mora obrazložiti, ali je tako povečanje donosa opravičeno.

V nasprotnem primeru, če se je gospodarjenje v preteklosti zaključilo s prekoračitvijo etata, se mora donos bodočega razdobja vsekakor zmanjšati;

3. količino lesne mase pri prejšnjih urejevanjih gozda in z razvojem do dosedanjega stanja.

Na podstavi vseh teh preizkušenj se prej ugotovljeni donos razdobja lahko nekoliko popravi ter končno ugotovi glede površine in mase.

§ 29.

Izdelava splošnega sečnega načrta.

Za prostorno razdelitev sečnje se mora sestaviti splošen načrt sečenj po priloženem obrazcu št. 5.

Splošni načrt sečenj se vedno sestavlja za prvo in drugo desetletje prvega razdobja in za vse drugo razdobje ter se s tem daje gospodarjenju okvir in dokaz glede donosne sposobnosti za naslednjih 40 let.

Glede donosne sposobnosti gospodarske edinice za poznejša razdobja dajejo zadostno pojasnilo grafikoni v prihodnosti, to pa s pogojem, da se gospodari umno in da se sestojine pravilno negujejo.

Splošni načrt sečenj se sestavlja tako, da se vnašajo na podstavi začasnega programa sečenj poedini odseki s svojo površino in maso v ustrezna razdobja tako dolgo, dokler se ne izpolni določeni donos od površine dotičnega razdobja. Sestojine se uvrščajo v glavnem po nujnosti in potrebi sečenj, pri čemer je treba gledati, da se vrste sečišča pravilno (po sečnih redih, zaščiti zoper veter, nevarnostih, prometnih razmerah, krajevni potrebi, možnosti izvoza itd.).

Sedašnji lesni masi sestojin, ki so uvrščene v prvo polrazdobje, se dodaja 5-letni, drugemu razdobju pa 15-letni tekoči prirastek.

Pri sestojinah, ki naj se posekajo v II. razdobju, se dodaja 30-letni tekoči prirastek sumarno za vso določeno površino, da se na ta način izogne računanju prirastka po sestojinah.

Pri gospodarskih edinicah manjše površine se bodoči donos od sečenj iz odsekov, ki so določeni za sečnjo v II. razdobju, lahko ceni tudi po ustreznih donosnih tabelah; pri tem pa se mora upoštevati določeni način vzgoje.

Pri preveč starih sestojinah, ki so v slabem fizičnem stanju z možnim naravnim izločanjem, z velikimi odpadki pri izdelavi, znatnimi gozdnimi škodami sploh ni treba računati s prirastkom.

Sečišča se morajo načenjati po možnosti na raznih straneh gospodarske edinice, da se zenačijo razlike v boniteti stanišč. V planinskih krajih je treba prilagoditi sečnje izvoznim razmeram in jih grupirati v onih gravitacijskih področjih in pritočjih, kjer so ugodnejše prometne razmere. Oddaljenejša gravitacijska področja in področja, kjer so težje izvozne razmere, se smejo pustiti mirovati, dokler ne pride vrsta tudi nanje.

Kraji sečenj sami morejo biti že določeni po prejšnjem gospodarjenju in po zgrajenih prometnih sredstvih.

Pri načenjanju sečišča se morajo v prvi vrsti uvaževati krajevne potrebe in upoštevati tudi izvozne razmere, potem potrebe industrije, trgovine in dr. ter paziti, da se ne prestopa odstotek mase vsake poedine vrste drevja, ki je obsežen v opisu sestojin, da se ne bi prehitro ukoristila dragocenejša vrsta drevja, manj vredna pa pustila.

§ 30.

Izdelava posebnega sečnega načrta.

S tem načrtom se morata za vsako gospodarsko ednico natanko predpisati način sečnje in masa, ki se bo dejanski dala ukoristiti, in sicer ločeno po vrstah drevja in šortimentih. Posebni načrt sečenj se izdelava navadno samo za prvo desetletje prvega razdobja. Pri manj intenzivnem gospodarjenju se more posebni načrt takoj izdelati tudi za drugo desetletje, vendar ločeno drug od drugega. V tem primeru se ne sme pri oplodni sečnji dodeliti vsa lesna masa enega odseka prvemu desetletju, temveč je treba pustiti neki del tudi za drugo desetletje (do 50% mase). S tem se je dala izdelovalcu načrta zadostna površina, da izvaja sečnje, ki se morajo prilagoditi napredku naravnega pomlajanja. Pri tem se ne bo primerilo, da se izvajajo radi neumestnega predpisa elaborata končne sečnje tudi tam, kjer tla še niso zadostno obrasla.

Pri naravnem pomlajanju s sorazmerno dolgim pomlajevalnim razdobjem (do 20 let) je boljše, če se odseki sploh ne dodeljujejo poedinim desetletjem, temveč se samo določi sumarni donos vsega prvega razdobja. Izbira sečišč se prepušča gozdni upravi, vendar se morajo v tem načrtu navesti odseki, kjer je predvsem potrebno uvesti naravno pomlajanje.

Posebni načrt sečenj se sestavlja na podstavi splošnega načrta tako, da se vstavljajo v določeni obrazec poedini odseki s svojo površino in maso. Z maso se razumeva kubatura vsega drevja, ki se meri. Zaradi tega se mora od mase, ki je izkazana v splošnem načrtu sečenj, odbiti samo izguba pri podiranju, eventualno pa tudi masa, ki se ne meri.* Struktura mase, ki se meri, se označa s kvalifikacijo, t. j. z razmerjem tehniškega, sekurilnega in neuporabljivega (trhlega, gnilega in votlega) drevja.

Če se naj vrši sečnja obenem na več sosednih odsekih, se sme grupirati več odsekov enega oddelka pod eno pozicijo. Pri ekstenzivnem gospodarjenju se priporoča grupiranje sečenj po oddelkih.

Pri sestavljanju tega načrta se morajo posebej izkazati sečnje za kritje krajevne potrebe in sečnje za prodajo na debelo ter druge namene, če niso gospodarske edinice že grupirane na ta način.

Vse te sečnje se morajo grupirati na pregleden in znani način po pritočjih in gravitacijskih področjih.

Naposled je treba sumarno izkazati vse sečnje gospodarske edinice ter letni etat, ločen po površini in lesni masi; slednje pa je treba še razdeliti na tehniški les in drva.

B. Določanje donosa in izdelava načrta sečenj za visoke gozde s prebiralno sečnjo.

§ 31.

Splošne pripombe.

Podstava za določanje donosov v prebiralnem gozdu je konkretna lesna masa — inventar.

Drugače kot pri visokem gozdu s sečnjo na golo ali z opodno sečnjo se določa donos po lesni masi — inventarju in njegovi strukturi po debelnih razredih. Površina se upošteva samo toliko, kolikor je podstava za gospodarsko razdelitev gozda in zanesljiva opora za taksacijska dela, orientacijo in gospodarsko evidenco.

Tudi pri gozdih s prebiralnim gospodarjenjem se morajo razporediti sečnje po prostoru in času, kakor so zastopane poedine vrste drevja tako, da zavzemo sečnje vse bonitete in kraje različnih izvoznih smeri.

Po velikosti gozdnega posestva, po sestojinskih in staniščnih razmerah, intenziteti in splošnih pogojih za gospodarjenje je treba prebiralne gozde pri določanju njihovih donosov prilagoditi tem razmeram in izbrati oni način, ki ustreza najbolje tem odnošajem. V tem pogledu se predpisuje nastopno:

§ 32.

Določanje donosov pri intenzivnem prebiralnem gospodarjenju, pri bolj urejenih sestojinskih razmerah in manjših površinah.

* Če se n. pr. izkazuje masa nad 7 cm, merila pa se bo samo masa nad 13 cm, je treba v takih primerih odbiti del, ki odpade na maso pod 13 cm na tanjšem koncu.

Kontrolna metoda.

Pri takih prebiralnih gozdovih se mora določiti donos po kontrolni metodi. Ta sloni na sistematični, po debelih in ponovno izvršeni inventarizaciji zalog, združeni s točno evidenco med tem časom ukoriščenih mas. Tako se pride neposredno do tekočega prirastka, ki je važen indikator za oceno obsega bodočih sečenj.

Za splošne smernice pri izvajanju kontrolne metode se določajo nastopne.

Sistematična inventarizacija zalog s vrši s štetjem vseh debel nad 20 ali 30 cm prsnega premera v vsaki sestojini.

Štetje debel se mora izvajati pri vseh inventarizacijah na enak način. Debla se morajo meriti v isti višini, od iste strani in mesto, kjer je desni krak merila zadela na deblo, pazljivo zaznamovati na skorji s horizontalnim znakom. Pri naslednji inventarizaciji se prevleče ta poteza z drugim, krajšim vertikalnim znakom (II)*. To označbo izvrši izvajalec meritve tedaj, ko priobčuje premer debela.

Lesne mase se določajo po lokalnih tabelah o masah, ki morejo obsezati po potrebi nekoliko višinskih (bonitetnih) razredov. Te tabele se morajo uporabljati pri začetni in pri vseh poznejših inventarizacijah.

Inventar vsakega oddelka in vse gospodarske edinice na ha se izkazuje v številkah in grafično v ustreznem merilu (glej tabelo št. ...).

Posebno je paziti pri presoji, ali je povprečni inventar na ha prevelik ali premajhen, kakšno je razmerje med vrstami drevja, s katerimi odstotki so zastopani poedini debelni razredi in ali so glede tega potrebne kakšne večje izpremembe.

Pri prvem urejanju takega prebiralnega gozda ali v onih primerih, kjer niso znani ali kjer ni zanesljivih podatkov o prejšnjih urejanjih, o višini inventarja in njegovi strukturi in se radi tega njegov razvoj ne dá zasledovati, se določa letni etat začasno z zmernimi odstotki ukoriščanja celotnega inventarja ob času urejanja; ta odstotek ne sme prestopati 2·00% na leto.

Izbira konkretnih odstotkov ukoriščanja je odvisna od odnošajev stanišč in sestojin, od bujnosti vegetacije, prometnih razmer in jo je treba še v vsakem primeru natančneje določiti. To se doseže, če se proučuje konkretni inventar in njegova struktura po oddelkih in primerja višina in struktura ekonomske zaloge, za katero se smatra, da bi za sedaj najbolj ustrezala vsem pogojem proizvodnje. Višina ekonomske zaloge se ceni po tipičnih delih sestojin. Za višino donosov je posebno važna velikost mase zrelega drevja.

Na osnovi teh premostrvanj se ugotavlja odstotek ukoriščanja po odsekih in sestavlja načrt sečenj.

Ponovna inventarizacija se opravlja na isti način, ko preteče obhodnjica, oziroma po 10 letih pri gospodarskih edinicah v nižjih legah z večjim prirastkom in manjšo površino, pri katerih so izvozne razmere ugodnejše in s katerimi se intenzivneje gospodari, ob vseh drugačnih razmerah pa po 15 letih. Obhodnjica znaša torej 10 let, odnosno 15 let.

Donos v naslednjem razdobju je odvisen od tekočega periodičnega prirastka, ki je nastal v dobi pretekle obhodnjice in se izračunava na ta-le način:

* Pripomba. Ta znak se ne ujema z besedilom; imeti bi moral obliko: +. (Op. ur.)

$Z = V_2 - V_1 + N$, kjer pomeni:

V_2 — maso konkretnega urejevanja,*

V_1 — maso zadnjega urejevanja in

N — maso drevja, ukoriščenega med tema dvema inventarizacijama.

Pri objasnitvi donosa se mora v tekstu prirastek podrobneje razčleniti po vrstah drevja.

Izračunjeni prirastek služi samo kot splošna orientacija glede obsega nadaljnjih sečenj, ki je odvisen od rešitve vprašanja, ali je treba obseg novih sečenj:

a) izenačiti z ugotovljenim prirastkom ali

b) povečati, odnosno zmanjšati.

V prvem primeru ostane inventar v glavnem neizpremenjen, v drugem pa se zmanjša, odnosno poveča. Ko se izdaja odločba, je treba pretresti nanovo ugotovljeni inventar V_2 , njegovo notranjo sestavo in razvoj, pri tem pa vzeti za izhodišče inventar V_1 .

Pri tej presoji je treba smatrati inventar za kapital in prirastek za obresti; njihovo medsebojno razmerje in njihove kvalitativne ter kvantitativne izpremembe pa so važen indikator za oceno obsega sečenj v prihodnosti. Razvoj inventarja glede višine in sestave je treba usmeriti tako, da se doseže in trajno obdrži najboljša produkcija, t. j., da se doseže kvalitativno in kvantitativno največji prirastek ob ekonomski odmerjenem inventarju. Merili pri izvajanju tega cilja sta odstotek ukoriščanja in odstotek prirastka.

Upravljanje inventarja glede kvantitete in kvalitete traja toliko časa, dokler kažeta oba ta odstotka tendenco, da se približno iznačita. V tem primeru je v notranjosti poedinih oddelkov dosežena ekonomski uravnovešena zaloga in jo je treba stalno vzdrževati v tej višini in sestavi, ker je ukoriščanje enako prirastku v vseh debelnih razredih.

Po navedenem se določa donos naslednjega razdobja na opisani način po oddelkih.

§ 33.

Določanje donosov pri ekstenzivnem gospodarjenju na velikih površinah, posebno pa pri neurejenih sestojinah, ki imajo značaj pragozda.

Pri zelo obširnih gozdih, zlasti pri gozdih, ki imajo značaj pragozda, ali ki so se poprej neredno ukoriščali, potem pri gozdih, pri katerih so splošne gospodarske razmere zelo nepovoljne, kakor tudi pri onih gozdih, pri katerih se iz kakršnihkoli razlogov ne dá uporabiti način, opisan v § 32., se določijo donosi na način, ki sloni na masi razpoložljivega in zrelega drevja.

Določanje donosov.

Ker pri prebiralnih gozdih površina sečnje ne more biti odločilna za množino lesa, ki bi se dala spraviti iz nje, se tudi donos ne dá določiti samo po površini, temveč se mora določanje donosa v glavnem izvesti po masi. Iz teh razlogov je treba najprej določiti višino etata, potem pa izbrati sestojine, iz katerih bi se mogel kriti določeni etat.

Odločilna za določanje donosa je torej v prvi vrsti masa zrelega razpoložljivega lesa ter se mora zato že pri opisu sestojin posvetiti določanju mase zrelega lesa posebna pazljivost.

Zato je treba razlikovati že pri določanju mase poedinih sestojin odločno zrela debela, kakor tudi debela

* Pripomba; v izvorniku pogršno »konkretnih urejevanj«. — Op. ur.

dvomljive zrelosti in mase teh kategorij debel posebej izkazati enako, kakor so se izločale pri pravilnih visokih gozdih odločno zrele sestojine in sestojine dvomljive zrelosti. Ta ločitev kategorij zrelih debel in debel dvomljive vrednosti daje podstavo za presojo, koliko mase se mora izdelati iz poedinih sestojin v prvem gospodarskem razdobju in koliko mase se eventualno še utegne dobiti.

Da se pridobé takoj zanesljivi podatki, koliko starostnih razredov mora obseči sečnja v poedinih kategorijah, se lahko izvedejo mestoma na primerjalnih progah in pri tipičnih sestojinah primerna izkazovanja tako, da se s primerjanjem takoj dobi razmerje mase poedinih kategorij debelnih razredov in mase, ki se iz sestojine mora, odnosno še utegne dobiti.

Pri določanju mas po primerjalnih površinah se upoštevajo samo debela, debelejša od 30 cm prsnega premera (pri intenzivnem gospodarjenju eventualno debela debelejša od 20 cm pr. pr.). Debelni razredi se sestavljajo od 10—10 cm, vendar se smeta zaradi določanja donosa, če je potrebno, v eno kategorijo uvrstiti dva ali tudi več debelnih razredov tako, da se n. pr. ločijo le tanka, srednja in debela debela.

Obseg sečenj.

Obseg sečenj v poedinih kategorijah odnosno debelnih razredih je odvisen od količine in strukture inventarja, t. j. od presoje, ali in koliko se dá inventar zmanjšati ali pa se morda mora povečati, pri čemer je treba upoštevati razmere stanišč kakor tudi namen gospodarjenja (eventualno pospeševanje poedinih vrst drevja itd.).

Posebne važnosti za višino donosa je masa onih debelnih razredov, ki so dosegli ali prestopili svojo zrelost za sečnjo. Lesna masa teh najmočnejših debelnih razredov daje splošno orientacijo glede obsega sečenj v prvem razdobju (obhodnjici). Zato se mora tudi podrobno določanje donosa pričeti pri najmočnejšem debelnem razredu in potem sistematično nadaljevati po slabjših razredih. Za sečnjo se ne smejo določiti vsa debela dimenzij, določenih za zrela debela ali nad njimi, če to zahtevajo posebne sestojinske in staniščne razmere. Samo velikost poseganja v poedine debelne razrede določa vedno v prvi vrsti gozdno-vzgojni moment (pospeševanje dragocenejših vrst drevja, izkoriščanje bolnega in slabjšega materiala, prereditvenje pregostih skupin debel, oprasčanje napol doraslega podmladka od zasenčenja itd.). Debelni razredi pod 30 cm pr. pr. se pri določanju donosa ne upoštevajo, vsekakor pa se morajo izkoristiti poedina debela tudi iz teh debelnih razredov, če to zahtevajo gozdno-vzgojni momenti.

Mase lesa, ki bi se dale izkoristiti, se izkazujejo po vrstah drevja z odstotki mase vsake poedine vrste v poedinih odsekih in v resničnem znesku.

Da se končoveljavno določi količina etata, se mora za sečnjo določena masa zrelih in približno zrelih debel še korigirati. Kot regulator količine etata se dá uporabiti celokupni povprečni prirastek vse gospodarske edinice. S primerjanjem za sečnjo določene mase zrelih debel s povprečnim prirastkom se dá presoditi, ali je pri zrelih debelih primanjkljaj ali presežek ter ali in koliko se mora letni etat zmanjšati ali povečati. Celokupni prirastek se dobi s seštetjem povprečnih prirastkov vseh poedinih sestojin. Iz tega razloga se mora pri opisu sestojin določiti vselej tudi povprečna starost poedinih sestojin.

Kot regulator višine donosa more do neke meje služiti tudi površina, čeprav tu ne daje popolnoma toč-

nih podatkov. V tem primeru se primerja celokupna površina poedinih sestojin, ki so se vzele v račun, da se pokrije na gornji način določeni etat, z normalno površino sečnje (kakor pri pravilnih visokih gozdih) ob določni obhodnji, oziroma pri določni starosti zrelih debel ($\frac{F}{u}$). Celokupna delovna površina izbranih sestojin se mora seveda predhodno znižati po intenziteti sečenj na resnično površino sečenj.

Višina letnega etata se mora kontrolirati tudi z enostavno formulo $\frac{Vw}{0,5u}$, ki daje približno višino celokupnega povprečnega prirastka.

Če je gospodarjenje v takih gozdih nekaj intenzivnejše in dovoljuje točnejšo določitev donosov, se lahko določi donos ali s klupiranjem celih sestojin ali vsaj večjih primerjalnih prog. Na ta način se ustvari najzanesljivejša podlaga za določitev donosa samega in za vzdrževanje trajnosti gospodarjenja, obenem pa tudi za poznavanje strukture poedinih sestojin.

Stebila pod 30 cm pr. pr. (event. pod 20 cm pr. pr.) se tudi tu ne upoštevajo. Debelni razredi se sestavljajo od 10 do 10 cm ali tudi po večjih razmakih, kar je vse odvisno od intenzivnosti gospodarjenja in od določene debeline zrelih debel.

S talnim klupiranjem in razporejanjem debel dobivamo neposredno število in maso zrelih in približno zrelih sestojin. Obenem se dá iz povprečne širine letnic točno določiti čas, ki je potreben, da dozore nižji debelni razredi kakor tudi masa, ki se sme pričakovati ob času zrelosti.

Kontrola tako ugotovljenega donosa z eno formulo nima glede na sam način določanja donosa mnogo vrednosti, če pa naj se vendar, zlasti pri prvem urejanju, taka kontrola izvrši, se more primerno uporabiti enostavna formula kameralne takse.

Z revizijami, pri katerih se mora izvesti klupiranje na isti način, se pridobe na osnovi prej in sedaj ugotovljenega inventarja in na osnovi v tem času izkoriščene mase zadosti zanesljivi podatki glede količine povprečnega prirastka, ki je odločilen za višino letnega etata. Taka ponovna klupiranje služijo obenem kot nekaj prehod k določanju donosov po kontrolni metodi.

Donos se računa za čas, dokler traja obhodnjica, če je ta kratka, odnosno za čas onega polrazdobja, če so obhodnjice daljše. Višina letnega etata se dobi po delitvi preračunanega donosa cele periode (obhodnjice, polrazdobja) s številom let te periode. Poseben načrt sečenj se sestavlja samo za čas, dokler traja ena obhodnjica, odnosno eno polrazdobje. Začasnega programa sečenj ni treba izdelati. Prav tako se sme opustiti tudi izdelava splošnega načrta sečenj na daljšo periodo, ker se potreba in umestnost poedinih sečenj, ki so večinoma gozdno-vzgojnega značaja, ne dasta vnaprej določiti. Obračunavanje etata s sumarnim pregledom mas, ki jih bo moči sekati v sledečih razdobjih, se mora obrazložiti v besedilu elaborata.

§ 34.

Sklepne pripombe glede urejanja prebiralnih gozdov, omenjenih v § 33.

Pri določanju donosov v takih gozdih se mora imeti pred očmi tudi potreba izgraditve prometnih sredstev, kakor tudi možnost eksploatacije sploh. Večinoma se nahajajo taki gozdi v odljudnejših krajinah ter se utegne

pripetiti, da bi določeni letni etat, ki se giblje v mejah celokupnega letnega prirastka, ne mogel amortizirati za eksploatacijo potrebnih prometnih sredstev. Čeprav možnost eksploatacije praviloma ne sme biti odločilna za višino etata, vendar se mora višina v takih izjemnih razmerah do neke meje prilagoditi možnosti eksploatacije in je treba računati strogo s tem, da se ne začne pretirano gospodariti, kar je moči tem lažje izvesti, ker so v takih gozdih navadno večje zaloge starega drevja. Če pa se ni moči takoj izogniti pretirganemu gospodarjenju, se morajo v tem primeru kombinirati razne gospodarske edinice in gozdne uprave istega področja, da bi se dosegla trajnost na večji površini po načelih, razloženih v § 28.

Sečnje v takih gozdih morajo torej imeti značaj prehodnega gospodarjenja, in sicer ne samo glede mase in postopnega prevajanja neurejenih sestojinskih odnošajev v bolj urejeno stanje, temveč tudi glede načina gospodarjenja samega, ker je moči take gozde strogo urediti na določeni način šele po pretoku nekega prehodnega gospodarjenja, ko se popravijo tako prometne kakor eksploatacijske razmere. To se da v glavnem doseči po prvi obhodnjici.

Ta prehodna faza gospodarjenja ne sme trajati prekratko, ker se v tem primeru lesne mase prehitro ukoristijo; na drugi strani pa ne sme trajati tudi ne predolgo, ker se tedaj v sestojini predolge zadržujejo neproduktivni deli inventarja, zbog česar nimajo sestojine prirastka v zadovoljivi meri. Iz teh razlogov se morajo izbrati umerjeno poseganje v inventar in ne predolge obhodnjice, da se lahko vse gospodarjenje o pravem času obnovi. Razun tega se mora računati tudi s splošnim stanjem ureditvenih elaboratov na področju vse direkcije. Iz vsega navedenega izhaja, da se morajo vsi momenti pazljivo, vsestransko in pravilno oceniti, da se v vsakem pogledu pogodi pravi ukrep.

C. Določanje donosa in izdelava načrtov za gozde, zrasle iz poganjkov.

§ 35.

Podstava za določanje donosa je površina. Obseg sečenj je določen z normalno letno površino sečišča $i = \frac{R}{u}$. Kakšen posebni modifikator za obseg sečenj ni potreben.

Donos se določa samo za eno razdobje 10, odnosno 5 let pri kratkih obhodnjah. V ta namen se sestavlja načrt sečenj po obrazcu št. 7, ki ga je treba prilagoditi temu vzgojnemu tipu. Vanj se uvrščajo odseki s svojo površino dotlej, dokler ni izpolnjena normalna površina razdobja $I = n \cdot \frac{F}{u}$. Če so bonitete stanišča zelo različne, je treba načeti sečnje na raznih straneh gospodarske edinice, če je to glede na sestojine mogoče, da se na ta način letni donosi čim bolj izenačijo.

Letni etat mase se določa z delitvijo celokupne mase z obhodnjo. Vendar ta etat po masi ni važen. Za gospodarjenje in kontrolo je važen samo etat po površini.

Obrazec št. 7.

Če je površina gospodarske edinice velika, se sme razdeliti na več sečnih redov, kar ima izvestno vrednost. Če so v gospodarsko edinico gozda, zraslega iz poganjkov, vključene izolirane sestojine, raztresene na raznih

straneh gozda (kostonji na prisojnih straneh, jelše na močvirnatih krajih itd.), tedaj se morajo uvaževati pri projektiranju sečnega reda tudi izgraditev izvoznih sredstev in sečnje sestojin visokega gozda v okolici.

C. Določanje donosa in izdelava načrtov za srednje gozde.

§ 36.

V srednjem gozdu more biti važnejši zgornji ali spodnji del sestojine.

Določanje donosa pri srednjem gozdu je treba prilagoditi njegovi strukturi in paziti na važnejši del. Donos se določa posebej za zgornji in posebej za spodnji del.

Donos spodnjega dela se določa na isti način, kakor pri gozdu, zraslem iz poganjkov, t. j. površina razdobja $I = n \cdot \frac{F}{u}$. Obseg letnega sečišča znaša $i = \frac{F}{u}$.

Pri tem je vedno treba puščati neko število izbranih debel, da rasejo dalje kot zgornja sestojina.

Pri prvem urejanju se določa donos zgornjega dela samo približno in na način, da se kot letni etat določi izvesten odstotek lesne mase za ta del.

Donos zgornjega dela se določa kakor pri prebiralnih gozdih, vendar se ne računa toliko s trajnostjo donosa, kolikor z najprimernejšim krajem za vzgojo in s primernejšim časom za izkoriščenje vsakega poedinega debela.

Obrazec št. 8.

Pri obnavljanju ureditve, ki se mora izvesti po 10 letih, se preizkuša novo stanje in sestava zgornjega dela ter se po tem določijo potrebni ukrepi analogno kakor pri postopku, razloženem v § 32. Načrt sečnje se sestavlja po obrazcu št. 8.

D. Urejanje gozdov, obremenjenih s služnostmi drvarjenja.

§ 37.

Splošne določbe.

Z zakonom o gozdih (§ 67.) je določeno, da se mora z gozdi takega pravnega značaja gospodariti po načelu stroge trajnosti in na podstavi gospodarskih načrtov. Potemtakem so tudi za urejanje takih gozdov odločilne vse določbe teh navodil, ki se nanašajo na izdelavo gospodarskih načrtov, če ustrezajo tudi druge razmere temu ureditvenemu tipu. Sicer so odločilne določbe za sestavo začasnih ureditvenih elaboratov (§ 42.). Kot cilj gospodarstva je treba postaviti proizvajanje največje mase drv, odnosno takih sortimentov tehničnega lesa, ki ustrezajo potrebam upravičencev. Temu cilju gospodarjenja se morajo prilagoditi tudi dolžost obhodnje, odnosno pri prebiralnem gozdu višina inventarja in dimenzije debel, glede katerih se smatra, da ustrezajo namenu gospodarjenja.

Sestojine, ki naj služijo za kritje potreb upravičencev po lesu, morajo vedno tvoriti posebne gospodarske edinice. Tudi z gozdi takega pravnega značaja se mora gospodariti umno in se ogibati pri prebiralni sečnji močnejših poseganj v inventar šume. Samo pri takem ravnanju se najde pri poznejši zakoniti ureditvi tega vprašanja v gozdu dobro stanje. Služnostne gozde je treba smatrati za važne dele splošnega narodnega premoženja in jim v prihodnje posvečati čim večjo pazljivost.

Pri urejanju teh gozdov se morajo upoštevati odredbe §§ 68. do 72. zakona o gozdih in kriti opravičene potrebe toliko, kolikor je to mogoče glede na sestojinske razmere.

Predhodna dela.

Pri urejanju teh gozdov se mora predhodno dognati obseg služnosti, kar je naloga redne uprave. Tam, kjer so služnostne pravice že urejene in je torej obseg že ugotovljen, se lahko takoj preide k reševanju gozdno-gospodarskih vprašanj. Sicer pa je treba izvršiti še ta-le dela:

Število upravičencev.

1. Ugotoviti je število upravičenih oseb, uživalcev pravic, selišč in pri realnih servitutah število upravičenih nepremičnin (praedium dominans), ki jim pripadajo pravice v državnih gozdih. Glede tega so odločilni zakonski predpisi, odločbe vojaških oblastev (za bivše mestne komunitete na področju bivše Vojaške Krajine na ozemlju Hrvatske, Slavonije in Vojvodine), sodne in upravne odločbe, tolmačenja, poravnave kakor tudi dosedanji užitki.

Na področju Bosne in Hercegovine obsezajo potrebne podatke servitutni registri, ki jih je pa treba še na mestu samem preizkusiti.

Načelo potrebe.

2. Ugotoviti je potrebo poedinih oseb, selišč, upravičencev, nepremičnine po drvih in gradbenem lesu, kolikor obseg užitka ni že poprej urejen po sodni ali upravni poti. Razume se, da se upoštevata obseg in čas dosedanjega užitka.

Glede gradbenega lesa se mora dognati, do katerih sortimentov ima upravičenec pravico (samo do gradbenega lesa ali samo do drv, samo za stanovanjsko hišo ali tudi za druge gospodarske zgradbe, samo za nove zgradbe ali tudi za popravila itd.).

Tam, kjer lesna masa, ki se izdaja upravičencem, ni določena in kjer potreba ni zadosti zanesljivo dognana, se mora ugotoviti stvarna povprečna letna potreba z izmeritvijo raznih tipov zgradb, kakor tudi z izmeritvijo letne potrebe po drvih in drugem lesu.

Obenem se mora upoštevati, koliko časa traja zgradba, koliko se normalno izrabijo in izmenjavajo poedini deli (strešne deske, ograja itd.). Radi olajšanja dela se morajo, po poedinih krajih sestaviti tipi zgradb in tabelarno izkazati les, potreben za nove zgradbe, popravila itd. Elaboratu se morajo priložiti rezultati izmeritev raznih konkretnih tipov zgradb.

Povprečna letna potreba za vsako poedino selišče se dobí z množenjem ugotovljene potrebe enega selišča s številom selišč istega tipa.

Pri reševanju teh vprašanj se je treba ravnati po dosedanjih normativnih naredbah, navodilih, odločbah itd.

3. Ugotoviti se morajo meje državnega gozda (praedium serviens), iz katerega so se dosedaj služnostni upravičenci oskrbovali z lesom. Navesti je treba tudi statistiko dosedanjega ukoriščenja.

Obrazec št. 9.

Potrebni podatki se sestavljajo tabelarično po obrazcu št. 9.

§ 38.

Izločanje gozda.

Na podstavi dognane potrebe se določijo po kartah predeli, ki jih je jemati za vse te namene v pošteve in se izločijo v prvi vrsti oni gozdi, v katerih se je drvarjenje dosedaj vršilo. Pri tem izločanju se morajo upoštevati lega selišč, izvozne in sestojinske razmere. Donosna sposobnost izločenih gozdov mora biti tako velika, da more trajno kriti potrebo za časa urejanja. To izločanje gozdnih površin se vrši tako dolgo, dokler se ne zavaruje potrebni donos. Za kritje potreb pri gospodarjenju, čegar obračun dohodkov sloni na površini, se morajo upoštevati tudi donosi od prereditelj.

Pri izločanju gozdov na pravnem področju Bosne in Hercegovine se morajo upoštevati zasebni in begluški gozdi, iz katerih se v prvi vrsti krijejo služnostne potrebe in se šele razlika prevah na državne gozde.

Pri izločanju gozdov se določijo za služnosti oddelki, ki so blizu selišč, in sicer tako, da je svobodno državno posestvo grupirano kot kompaktna celota.

Donos se določa po načelih, razloženih v §§ 26. do 36. in je imeti pri tem pred očmi načelo stroge trajnosti.

Zaradi kontrole, ali je zavarovana stroga trajnost gospodarjenja, se mora ugotovljeni letni etat, razen poprej navedenega, še kontrolirati s celokupnim povprečnim prirastkom v času sečnje na izločeni površini bodisi s kako primerno formulo, n. pr. s formulo avstrijske kameralne takse*, Mantel-Masonovo** formulo, bodisi s kakšno drugo.

Načrt za drvarjenje.

Obrazec št. 10.

Na pravnem področju Bosne in Hercegovine, kjer imajo služnosti velik obseg, se sestavlja poleg načrta sečenj še poseben načrt za drvarjenje po obrazcu št. 10, s katerim se mora uravnavati oskrbovanje vsakega selišča z lesom.

Če treba, se morajo tudi za te gozde sestaviti še drugi načrti (osnove), zlasti načrt za preskrbo s steljo in pašo, kjer obstoje take služnosti. Načrt za obnavljanje in nego se mora sestaviti v vsakem primeru.

E. Izdelava drugih načrtov.

§ 39.

Načrt predčasnih donosov.

Načrt predčasnih donosov se redoma sestavlja obenem z načrtom glavnih donosov, če so za predčasne donose določeni posebni stolpci. Ob zelo obsežnih delih pri čiščenju kultur ali sestojin in pri prerediteljanju se lahko sestavi še poseben načrt za predčasne donose in obrazec prilagodi obrazcu za glavne donose. V ta načrt se vstavljajo one sestojine, ki se o pravem času in v vsem obsegu prerediteljuje, odnosno prečiščajo. Ta načrt se sestavlja samo za naslednjih 10 let tako, da se uvrščajo poedinii odseki s svojo površino in z maso, ki se po pravih umne gozdne vzgoje da ukoristiti. V opombi se morajo ob kratkem navesti potrebna navodila glede izvajanja teh del v poediniih odsekih.

$$* E = Z + \frac{Vw - Vw}{a}$$

$$** E = \frac{Vw}{0,5 n}$$

Deseti del izkazane površine in mase tvori letno površino, ki se prerediteljuje, in letni etat predčasnih donosov, kar je treba na koncu načrta posebej izkazati.

§ 40.

Načrt postranskih užitkov.

Za užitek postranskih donosov se sestavlja poseben načrt samo, če je ta užitek posebno važen za gospodarstvo okoliša ali za finančni interes države ali če obstoje služnostne pravice, ki jih je treba posebej zavarovati (glej § 38.). Za manjše užitke, ki niso predmet posebnega gospodarjenja, se načrt sploh ne sestavlja.

Načrt se sestavlja po načelih, razloženih pri smernicah za bodoče gospodarjenje, samo za naslednjih 10 let.

Posebna pozornost se mora obračati na uravnavo dobave listja (nastelja, stelje, suhega listja) in mahovine, če se vrši v večjem obsegu. Užitek vseh postranskih proizvodov se mora strogo prilagoditi določbam § 38. zakona o gozdih.

§ 41.

Načrt za obnavljanje in nego sestojin.

Obrazec št. 11.

Načrt za obnavljanje in nego sestojin (vzgojni načrt) je vzporeden z načrtom sečenj. Sestavlja se samo za naslednjih 10 let, in sicer za vsako gospodarsko edinico posebej po obrazcu št. 11. V tem načrtu morajo biti obsežena vsa kulturna dela, predpisana v §§ 12. in 13. zakona o gozdih.

Umetna kulturna dela se dele na dela glede obnavljanja sestojin in na dela glede nege sestojin.

Med dela glede obnavljanja sestojin se štejejo nova pogozdovanja rednih sečišč, starih nepogozdenih sečišč ter gozdnih goljav, kadar pridejo sosedne sestojine na vrsto, da se posekajo, če z gospodarskim načrtom ni določeno kaj drugega. Razen tega spadajo med dela glede obnavljanja sestojin izpopolnjevanje kultur in majhnih vrzeli pri oplodnih in prebinalnih sečnjah kakor tudi pleš pri gozdu, zraslem iz poganjkov in pri srednjem gozdu.

Med dela glede nege sestojin spadajo v prvi vrsti dela pri čiščenju kultur, mladja itd., potem melioracije tal, ojačevanje terena, osuševanja, kanalizacije itd.

Za presojo, ali se mora uvrstiti kakšno delo v načrt za obnavljanje in nego sestojin ali pa v načrt predčasnih donosov, je odločilno dejstvo, ali more kriti dobljeni material stroške (čiščenje kultur in presek, sečnja škodljivih vrst drevja itd.).

Vzgojni načrt se sestavlja po vrsti po oddelkih in odsekih, po podatkih, zbranih v gozdu. Pri obširnih gozdlj se smejo odseki združiti in potrebna vzgojna dela izkazati po oddelkih.

V načrt se mora sprejeti za vsak odsek ali za več odsekov kratek opis stanišča in sestojine in ob potrebni kratki obrazložitvi navesti, katere vrste drevja se morajo uporabiti in kateri način pogozdovanja se mora sprejeti.

Če so dela glede obnavljanja sestojin zelo obsežna, se je treba ravnati po načelu, da se v prvi vrsti pogozde nove sečnje, dokler še niso zarasle, potem stare nepogozdene sečnje, potem pa šele goljave.

V načrt se morajo sprejemati samo ona nujna dela glede obnavljanja in nege sestojin, ki se utegnejo glede na razpoložljivi čas za pogozdovanje, na delovne sile in

denarna sredstva stvarno izvršiti v času 10 let, za katerega se načrt sestavlja.

Na koncu načrta se mora sestaviti sumarij in določiti, katera površina naj se povprečno na leto pogozdi in s kakšnimi povprečnimi stroški, če z načrtom samim poedina dela še niso razdeljena na posamezna leta, kar ni neobhodno potrebno.

Če se iz tehničnih ali drugih važnih razlogov v načrtu ne bi mogla obseči vsa potrebna dela glede obnavljanja in nege sestojin, se mora ostanek radi evidence ravno tako in na isti način uvrstiti v načrt za sumarijem. Ta dela mora obsegati naslednji načrt za obnavljanje in nego sestojin.

Kjer se vrši obsežno pogozdovanje s sajenjem rastlin (pogozdovanje starih goličav, obširnih pogorišč itd.), se mora obračati največja pozornost na vzgojo zadostnega števila krepkih in uporabljivih sadik v lastnih začasnih ali stalnih razsadnikih. Ob takih prilikah se mora sestaviti poseben program za osnavljanje razsadnikov.

F. Izdelava začasnih ureditvenih elaboratov.

§ 42.

Začasni gospodarski načrt.

Pri izdelavi začasnega gospodarskega načrta je treba postopati po istem redu, kakor pri gospodarskem načrtu, samo da ni treba iti pri terenskih in pisarniških delih tako daleč v podrobnosti. Vsa dela se morajo izvajati bolj v glavnih potezah in upoštevati razlogi, ki so narokovali izbiro tega ureditvenega tipa. V tem pogledu se predpisuje naslednje:

Geodetska podlaga za vse to delo so kopije kart, izmerjenih od vojnega geografskega instituta, izdelane v merilu 1 : 25.000 ali 1 : 50.000. Če je potrebno, se karte 1 : 50.000 s fotografiranjem lahko povečajo na razmerje 1 : 25.000.

V te karte je treba najprej prenesti sekcije katastralnih map, potem pa na podstavi le-teh meje gozdnega posestva, odnosno objekt, ki se ureja.

Kjer še ni katastralne izmeritve, se vstavlja meje posestva po zapisnikih in skicah o mejah, sestavljenih ob priliki zamejnitvenja državnih gozdov. Kjer so zanesljivi mejni poligoni, se morejo tudi ti uporabiti pri zamejnitvenju gozdnega posestva, vendar je treba potek meje tudi na terenu točno preizkusiti.

V notranjosti tako omejenega področja se izločijo vsa tuja zemljišča in ona lastna, ki spadajo k drugim kulturam. Druge podrobnosti trajnega značaja (prometna sredstva, vodni toki itd.) se močnejše označijo z znaki, navedenimi v priloženi shemi.

Gospodarska razdelitev.

Na tako prirejenih kartah se izdeluje načrt za gospodarsko razdelitev po določbah §§ 4. do 11. V planinskih krajih z izrazito terensko konfiguracijo se mora obračati posebna pozornost na ostvarjanje gospodarskih edinic, gravitacijskih področij, pritočij in oddelkov. Pri teh poslednjih se mora stremeti za tem, da sestavljajo eno manj zaprto izvozno področje (perimeter), omejeno po gorskih hrbtih. Pri začasnih ureditvah se sestavijo lahko tudi nekaj večji oddelki.

Izločanje samo se ne izvaja tako v podrobnostih, kakor pri gospodarskem načrtu, zlasti pa ne v takih delih področja, ki so bolj oddaljeni.

Onim sestojinam, ki bi po splošni presoji mogle priti v poštev za ukoriščenje že v prvem razdobju, se mora posvečati večja pozornost.

To velja tudi glede kvalifikacije drevja.

Črte gospodarske razdelitve se označajo z barvo po deblih, s kamenjem (kupčki) pa samo, če je to potrebno. Kamenje se mora uporabljati samo na markantnih prelomih in na onih mestih, kjer se križajo meje oddelkov, in sicer samo v onih delih področja, kjer se v najbližjem razdobju izvedejo dela večjega obsega. Meje drugih oddelkov se morajo označiti samo z barvo po deblih.

Presek kot mej oddelkov in mej sečnih redov ni treba presekavati; zadošča, da se trasirajo in označijo v primerni razdalji z barvo po deblih.

Geodetska dela.

Geodetska predhodna dela, navedena v § 14., se morajo redoma opustiti. Snemanje najpotrebnejših detajlov za oddelitev obraslega zemljišča od golega in za ugotovitev razlik glede sestojin se izvaja:

- a) s krokiranjem z ročno busolo za orientacijo in s kompenziranim aneroidom za cenitev nadmorskih višin;
- b) s skiciranjem po okularni cenitvi, opirajoč se na markantna obeležja terena.

Prva metoda se uporablja pri relativno točnejših snemanjih (n. pr. črtanju mej starih sestojin), kakor tudi tam, kjer je teren nepregleden.

Pri drugačnih razmerah je treba uporabljati drugo metodo, po kateri se dajo razlike pri sestojinah (pogorišča, goljave itd.) vrisati v karte s kakšnega vzvišenega kraja ali z nasproti ležečega pobočja.

Izjemno se sme porabiti tudi busola z optično meritvijo daljav.

Kartiranje.

Karte vojno-geografskih snemanj z vrisanimi mejami, gospodarsko razdelitvijo in drugimi podrobnostmi so obenem tudi osnovne karte začasnega gospodarskega načrta.

Za potrebe gozdnih uprav se morajo prirediti drugi izvorni izvodi takih kart, odnosno kopije izvornika. Te kopije služijo tako kot sestojinske karte, kakor kot gospodarske karte.

Obračun površin.

Površine se obračunavajo na podstavi opisane karte po določbah § 19. Skupno površino je treba po možnosti izenačiti z ono, ki je navedena v katastru, odnosno s podatki, dobljenimi ob zamejnitvenju državnih gozdov.

Dela pri opisu stanišča in sestojine se v celoti izvršujejo po navodilih, obseženih v § 21. Opisu stanišča in sestojine se mora posvetiti posebna pazljivost.

Taksacijska ugotavljanja je treba prilagoditi namenu, načinu bodočega gospodarjenja, terenskim in sestojinskim razmeram.

Določanje lesne mase.

Lesna masa se ugotavlja po primerjalnih ploskvah, progah in krogih ali na oko, vendar le po podatkih s primerjalnih površin ali poprej ugotovljenih podatkih iz podobnih sosednih gozdov. Lesna masa mlajših in srednjestarih sestojin se more oceniti tudi z lokalnimi ali ustreznimi splošnimi donosnimi tabelami.

Površina primerjalnih ploskev mora obsezati 1—5% celokupne obrasle površine. Za polaganje krogov in prog se uporablja ročna busola za orientacijo.

Pri oplodni sečnji tipa pragozda se preštejejo na primerjalnih ploskvah samo debela nad 20 cm. Masa drevja od 11—20 cm prsnega premera se izkazuje z odstotnim povečanjem mase močnejših debel. Ta znesek se mora predhodno ugotoviti na nekoliko tipičnih primerjalnih ploskvah.

Pri prebiralni sečnji se preštevajo samo debela nad 30 cm prsnega premera. Obstoj tanjšega materiala od 11—30 cm prsnega premera se ugotavlja radi splošne orientacije na nekoliko tipičnih ploskvah. Ti rezultati se navajajo na ustreznem mestu besedila elaborata. Ta debela se morajo smatrati za rezervo in se ne upoštevajo pri določanju donosa.

Prirastek se ocenja po ustreznih donosnih tabelah, zaokroža pa se na eno decimalno. Pri tipih pragozda sploh ni treba računati s prirastkom.

Splošni opis gozda in gospodarskih razmer.

Splošni opis gozda mora obdelati vsa vprašanja, navedena v § 25., vendar v krajšem in bolj zgoščenem obsegu. Obdelavi prometnih in eksploatacijskih razmer je treba posvečati posebno pazljivost.

Glede določanja smernic za bodoče delo veljajo v celoti določbe § 26. in se morajo ta vprašanja obdelati v markantnih in jasnih potezah. V večini primerov gre za določanje pogojev glede uvajanja prehodnega gospodarjenja, s katerim je treba urediti sestojinske razmere in jih postopno prevajati v gospodarski gozd (glej § 34.). Razen tega je treba tudi obravnavati možnost, da se ta ureditveni tip prevede v gospodarski načrt.

Kar se tiče izbire načina sečnje, se mora pri sestojinah, ki imajo pretežno značaj pragozda in pri katerih so gospodarski odnosi nerazviti, v čim večji meri uporabljati prebiralna sečnja umerjene intenzivnosti.

Splošni načrt za sečnje.

Sestavo začasnega programa sečnje je opustiti. Tabela o razmerju starostnih odnosov med debelnimi razredi se sestavlja na podstavi določenih starostnih razredov 20 let, odnosno izbranih debelnih kategorij. Vedno je zvezana s splošnim načrtom za sečnje, ki se mora sestaviti samo za naslednje gospodarsko razdobje 20 let.

Določanje donosa.

Donos se v glavnem določa po določbah §§ 30. in 33., vendar se mora vse delo prilagoditi gospodarskim razmeram kakor tudi namenu in potrebi tega ureditvenega tipa.

Na podstavi razmerja starostnih razredov, splošnega stanja gozda in eksploatacijskih razmer se mora določiti primerna doba za ukoriščanje (porabna doba) starih in zrelih sestojin.

Glede donosa prihodnjih razdobj zadoščajo sumarična določanja po grafikonih o prihodnjem razvoju razmerja starostnih razredov.

Sestojine s pod 200 m³ lesne mase na ha se morajo pri prebiralni sečnji smatrati za sestojine brez razpoložljive lesne mase in se morajo v naslednjem razdobju izpustiti.

Pri oplodni sečnji mora biti pomlajalna doba zadosti dolga, da se površina (eventualno z umetnimi deli) popolnoma pogozdi.

Posebni načrt za sečnje.

Posebni načrt za sečnje se sestavlja za 10 let po določbah § 29.; pri tem pa se upošteva postopna izgraditev prometnih sredstev.

Načrt za obnavljanje in nego sestojin. Načrt za drvarjenje.

Sklepne določbe.

Za izdelavo načrta za obnavljanje in nego sestojin kakor tudi za sestavo načrta za drvarjenje veljajo povsem odredbe §§ 38. in 41.

Začasni gospodarski načrti se sicer urejajo in opremljajo enako kakor gospodarski načrti. Prav tako veljajo tudi za odobravanje in razmnoževanje začasnih gospodarskih načrtov odredbe §§ 45.—47.

§ 43.

Inventarizacija gozdov s programom sečnje.

Razlogi, ki so odločilni za izbiro tega ureditvenega tipa, so navedeni v § 2.

Osnovnice za delo so kopije vojaških kart, povečane s fotografiranjem na merilo 1:25.000. Te karte se morajo predhodno na isti način opremiti, kakor za začasni gospodarski načrt.

Gospodarska razdelitev se izvaja, kakor je to omenjeno pri začasnem gospodarskem načrtu. Izločanje sestojin se izvaja samo v onem obsegu, kolikor je to za inventarizacijo sestojin neobhodno potrebno.

Črte gospodarske razdelitve se označajo z barvo po steblih, in sicer le na markantnih točkah, prelomih mej in na onih mestih, kjer se križajo meje oddelkov. Gosteje se morajo postopoma označiti samo oddelki, kjer se seka vsako naslednje leto, in sicer na način, določen v §§ 12. in 42.

Geodetska dela se morajo omejiti na skiciranje samo onih podrobnosti, ki so gospodarsko posebno važne. Vsa druga geodetska dela je opustiti.

Kartiranje se izvaja enako kot pri začasnem gospodarskem načrtu.

Seznamka površin ni sestavljati. Vse površine (tudi tiste, ki niso obrasle z gozdom) se uvrščajo samo v opis sestojin. Površine se zaokrožajo na cele hektare.

Opis sestojin se sestavlja kot za začasni gospodarski načrt. Posebno pozornost je obračati na bonitiranje, ugotavljanje starosti in porasti, da je moči lesno maso po donosnih tabelah čim zanesljiveje oceniti. Vsa taksa-cijska dela je treba prilagoditi namenu in načinu gospodarjenja.

Lesna masa se določa po donosnih tabelah. Če je potrebno, zlasti pri zelo neenakovrstnih sestojinah, se morajo uporabiti tudi primerjalne proge, ploskve in krogi. Površina primerjalnih ploskev ni da bi morala prestopati 1% vse, z gozdom obrasle površine.

Splošni opis gozda se sestavlja, kakor za začasni gospodarski načrt, samo v najglavnejših potezah.

Pri določanju smernic za gospodarjenje se morajo predpisati vsi ukrepi, da se gozd čim bolj ohrani in obdrži do dokončne ureditve v dobrem stanju. Pri uporabi tega ureditvenega tipa se sme vršiti samo prebiralno gospodarjenje umerjene intenzivnosti, ukoriščati je v prvi vrsti preveč stara, bolna in nagnita debela in stremi za tem, da se kvalitativno stanje inventarja popravi. Prav tako se morajo določiti dimenzije debel, zrelih za sečnje, in točno predpisati način, kako se debela nakazujejo.

Obhodnjica se določa po razpoložljivi lesni masi, fizičnem stanju inventarja in splošnih eksploatacijskih razmerah.

Ker nima večina teh gozdov prebiralnega značaja, je treba sečnje urediti tako, da se izpremene sedanje, več ali manj enako stare sestojine v prebiralne gozde.

Splošni in posebni načrt je opustiti in se namesto njih sestavlja tabelarni program sečenj samo za prvo razdobje desetih let.

Pri obračunavanju donosa se upoštevajo samo one sestojine, ki bodo imele v prvi obhodnjici zadosti debel, zrelih za sečnjo, dočim se morajo vse druge površine izpustiti.

Na ta način dobljena skupna površina sečenj za vso obhodnjico se mora enakomerno razdeliti na poedina razdobja tako, da se dodelijo prvemu razdobju vse one sestojine, ki imajo največ za sečnjo zrelih debel, poslednjemu pa one, ki imajo sorazmerno največ tankih debel. Če je v prvem razdobju mnogo več debel zrelih za sečnjo, kot v drugih razdobjih, se morajo le-tim dodeliti sorazmerno večje površine. V besedilu elaborata se mora ob kratkem obrazložiti redukcija površin prvega razdobja in vsaj približno sumarno določiti razpoložljive mase drugih razdobji.

Za vsako poedino sestojino tako reducirane površine prvega razdobja se mora v odstotkih mase debel nad 30 cm prsnega premera na oko določiti, uporabljajoč po potrebi tudi primerno izkazilo zrelih debel, katera masa v konkretni sestojini se utegne ukoristiti v prvem razdobju glede na sestojino in tla. To določanje donosa se mora izvesti po pravih umnega prebiralnega gospodarjenja; pri tem pa je treba imeti pred očmi popolno zavarovanje naravnega pomlajanja in torej v vsakem pogledu čuvati trajnost produkcije. Ta začasni etat se lahko primerja z donosi drugih urejenih gozdov v podobnih razmerah ali z zmerno ocenjenim povprečnim prirastkom za srednjo boniteto. Glede na začasni značaj tega ureditvenega tipa ne sme letni etat prestopati 2% celokupne lesne mase debel nad 30 cm prsnega premera.

Če se morajo izvršiti v takih gozdih sečnje večjega obsega, se mora za ta del sestaviti poseben začasni gospodarski načrt in vzeti v poštev vsa gospodarska edinica, odnosno celota.

Sestava drugih načrtov, urejanje in oprema elaborata se izvaja kakor pri začasnem gospodarskem načrtu.

Glede odobravanja in razmnoževanja elaborata velja jo v celoti odredbe §§ 45.—37.* prilagodene temu ureditvenemu tipu.

§ 44.

Končne določbe za izdelavo začasnih ureditvenih elaboratov.

Po preteku razdobja, za katero je sestavljen začasni elaborat, se mora ta nadomestiti z elaboratom višjega ureditvenega tipa, če so se razmere, ki so bile odločilne za izbiro dotičnega nižjega ureditvenega tipa, popravile; sicer se more še naprej obdržati isti ureditveni tip, samo se mora pri obnovitvi točnost njegove obdelave prilagoditi novim, ugodnejšim razmeram in karte izpolniti z nastalimi izpremembami.

Izbiro ureditvenega tipa odobruje ministrstvo za gozde in rudnike. Radi tega mora direkcija šum pravočasno predložiti letni program del, v katerem mora biti izbira tega ali onega tipa podrobno obrazložena.

Če se iz kakršnihkoli razlogov pokaže potreba da se poedini deli elaborata enega začasnega ureditve-

* Pravilno najbrže »§§ 45.—47.c — Op. ur.

nega tipa podrobneje izdelajo, kakor to določa izbrani ureditveni tip, ali če je treba obdelati poedine dele nižjega ureditvenega tipa po predpisih višjega tipa, tedaj odobruje take prehode iz enega ureditvenega tipa v drugega ministrstvo za šume in rudnike posebej na konkreten obrazložen predlog pristojne direkcije šum.

V izjemnih primerih odobruje ministrstvo za šume in rudnike tudi poenostavitev del pri izdelavi poedinih ureditvenih tipov, za kar je prav tako treba pravočasno zaprositi in prošnjo temeljito obrazložiti.

III. Urejanje in oprema gospodarskega načrta.

§ 45.

Urejanje gospodarskega načrta.

Gospodarski načrt je sestavljen iz sledečih glavnih delov, po katerih se tudi grupira:

I. Besedilo, ki je sestavljeno iz treh delov. Prvi del je uvod s kratko pripombo o povodu in potrebi, da se sestavi gospodarski načrt, in z odločbo ministrstva za gozde in rudnike, s katero je odločeno, da se izdela. Tu se morajo ob kratkem omeniti tudi prejšnja urejanja teh gozdov, če jih je kaj bilo, in njihove glavne smernice.

Za njim se vrsti kot drugi del splošni opis gozda in gospodarskih razmer, kot tretji del pa smernice za bodoče gospodarjenje.

Na koncu tega dela, ki služi kot zapisnik o urejanju, se morajo vložiti zapisnik o pregledovanju gospodarskega načrta po pristojni direkciji šum, tabelarni podatki o rezultatih dosedanjega gospodarjenja, tabele lesnih mas, grafikoni itd. Tabele o dosedanjem gospodarjenju se lahko prilože tudi kot posebni zvezki.

II. Tabelarni del, ki je sestavljen iz sledečih tabel velikega pisarniškega formata: iz

1. seznamka površin;
2. opisa sestojin;
3. začasnega programa sečenj;
4. tabele o razmerju starostnih razredov in splošnega načrta za sečnje;
5. posebnega načrta za sečnje;
6. pregleda služnostnih pravic;
7. načrta za drvarjenje;
8. načrta predčasnih donosov;
9. načrta za ukoriščanje postranskih užitkov;
10. načrta za obnavljanje in nego sestojin;
11. preglednega seznamka o rezultatih primerjalnih ploskev,

V ta del spadajo tudi kontrolne knjige. Če niso potrebne, se lahko opuste tabele 3, 4, 6, 7, 8 in 9.

III. Karte, in sicer osnovna karta, karta sestojin, gospodarska karta za sečnje in gospodarska karta za pogozdovanje kakor tudi druge potrebne pregledne karte.

Ves elaborat se sestavlja po navedenem vrstnem redu, strani pa se označijo z zaporednimi številkami. Na prvi strani se mora navesti tudi vsebina elaborata po straneh. Tega naravno ni treba, če se pri velikih elaboratih besedilo in poedine tabele vežejo v posebne knjige.

§ 46.

Preizkušanje in odobravanje.

Koncept gospodarskega načrta, t. j. besedilo, vse tabelarne priloge in karte podpisuje, kar se tiče pravilnosti strokovne in tehnične obdelave, šef oddelka za urejanje gozdov.

Izdelani gospodarski načrt se preizkuša kolegialno pri pristojni direkciji šum v prisotnosti direktorja ali njegovega namestnika, šefa oddelka za urejanje gozdov, inspekcijskega uradnika, referenta za gradbe in prometna sredstva in šefa gozdne uprave.

O razpravi se sestavlja zapisnik, v katerem mora biti izraženo, ali se komisija strinja z elaboratom v celoti ali pa je mnenja, da so potrebne neke izpremembe, izpopolnitve itd.

Po morebitnih izpremembah in izpopolnitvah, v tem primeru pa tudi po ponovnem obravnavanju predloži direkcija šum koncept gospodarskega načrta s karto sestojin kraljevske banske uprave zaradi postopka po § 38., točki 4., zakona o banski upravi. Le-ta je obvezana, da predloži v 30 dneh, računši od dne, ko ga vpiše v svoj vložni zapisnik, elaborat s svojim mnenjem in predlogom ministrstvu za šume in rudnike.

Postopanje z gospodarskimi načrti onih državnih gozdov, ki so obremenjeni s služnostmi, je isto, samó da jih mora kraljevska banska uprava po § 67. zakona o gozdih razpoložiti na splošen vpogled interesentom. Taki gospodarski načrti morajo biti predloženi ministrstvu za šume in rudnike najkasneje v treh mesecih od dne, ko so dospeli k banski upravi.

Končna odločba o gospodarskem načrtu se mora izdati pri svobodnih gozdih najkasneje v treh mesecih, pri gozdih, obremenjenih s služnostmi, pa v petih mesecih od dne, ko je oddelek za urejanje gozdov pisмено obvestil direkcijo šum, da je elaborat izdelan.

§ 47.

Razmnoževanje gospodarskega načrta in kart.

Odobreni gospodarski načrt se veže z vsemi prilogi (brez kart), z izvirno odločbo ministrstva za šume in rudnike in s spremnim poročilom kraljevske banske uprave, ki se vlaga za besedilom in pred tabelarnim delom, v eno ali več knjig z močnimi platnenimi platnicami in usnjenim hrbtom. Ta izvod gospodarskega načrta ostane kot izvirnik pri oddelku za urejanje gozdov.

Za potrebe gozdne uprave se mora prirediti v čim krajšem roku prepis zapisnika o urejanju v celoti, od tabel pa one, navedene v § 45. pod št. 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. Elaboratu se priloži tudi overovljeni prepis odločbe ministrstva za šume in rudnike in spremnega poročila kraljevske banske uprave.

Razmnoževanje kart je odrejeno v § 18.

Za kraljevsko bansko upravo se prirede prepis vsega besedila in izvleček, t. j. končne vsote vseh tabelarnih pregledov. Načrt za sečnje, načrt za obnavljanje in nego sestojin kakor tudi načrt za drvarjenje se lahko prilože v vsem obsegu.

Izvodi gospodarskega načrta, določeni za gozdno upravo, ministrstvo za šume in rudnike in kraljevsko bansko upravo se morajo vezati na isti način.

Ze pri sestavi koncepta gospodarskega načrta se mora prirediti zadostno število kopij onih delov, o katerih je pričakovati, da se ne bodo menjali. S tem se tudi poznejši prepis zelo olajša. Prepisovati se mora samo s strojem v več izvodih in je treba v ta namen preskrbeti vsa potrebna mehanična pomožna sredstva.

IV. Izvajanje ureditvenega elaborata; izvajanje evidence gospodarjenja.

1. Izvajanje ureditvenega elaborata.

§ 48.

Sestavljanje letnih predlogov za sečnje.

Gospodarjenje z urejenim državnim gozdom vrši pristojna gozdna uprava v mejah odobrenega ureditvenega elaborata in pod nadzorstvom ter vodstvom pristojne direkcije šum.

V urejenih državnih gozdovih se ne more vršiti nobena sečnja, če ni določena v letnem predlogu za sečnje, ki se sestavlja po določbah načrta za sečnje. Predlog za sečnje mora obsežati vse sečnje, ki naj se vršijo v naslednjem letu. Če se pokaže med letom potreba po še drugih sečnjah (elementarne nezgode in pod.), na katere se ni moglo misliti ob času, ko se je sestavljal redni načrt sečenj, se izjemoma sestavi naknadni predlog za sečnje.

Obrazci št. 12.

Predlog za sečnje se sestavlja po obrazcu št. 12. po odsekih oddelkov za glavne in predčasne donose.

Zaradi preglednosti je treba v letnem predlogu za sečnjo glavnega donosa grupirati po tem-le vrstnem redu (enako grupiranju donosa v proračunu dohodkov):

- a) Les, ki se namerava prodati po taksi in na manjših licitacijah za potrebe okoliša;
- b) les, ki naj se izdela v lastni režiji;
- c) les, ki se mora izdati po pogojenih cenah na osnovi sklenjenih dolgoročnih pogodb;
- č) les, ki se mora izdati brezplačno služnostnim upravičencem na osnovi zakona in pravice.

Pri predčasnih donosih ni treba takega grupiranja, ker služi največji del za kritje krajevne potrebe.

Predlogi glede vsake navedenih vrst eksploatacije se izdelajo pri zelo obsežnem poslovanju lahko tudi ločeno.

Glavni donosi.

Predpisani etat mase, odnosno površine se ne sme prestopati. Stroga trajnost donosa se mora zlasti vzdrževati pri vseh gozdih, obremenjenih s služnostmi, in pri onih svobodnih državnih gozdih, kjer je tako gospodarjenje neobhodno potrebno iz splošno gospodarskih razlogov (trajno preskrbovanje žag z lesom, mest in krajev z drvni in drobnejšim stavbenim lesom itd.).

Izjemoma — iz gozdno-vzgojnih (naravno pomlajanje), fiskalnih (dobra konjunktura) ali iz tehničnih razlogov (ostvarjanje večjih prodajnih skupin radi zgraditve potrebnih prometnih sredstev) — se sme predpisani letni etat neke gospodarske edinice prestopiti; vendar pa se ne sme prestopiti letni etat vse direkcije.

Dovoljenja za take predjeme etata daje minister za šume in rudnike na pravočasno vloženi in dobro obrazložen predlog pristojne direkcije šum. V predlogu direkcije in v odločbi ministrstva za šume in rudnike se mora navedeti, v katerih gozdih upravah in v katerem času se morajo ti predjemi prištediti.

S prilranki rednih etatov iz prejšnjih let sme direkcija šum svobodno razpolagati in jih postopoma naprodaj dati, kadar je mnenja, da je nastopil finančno ugodni trenutek, in se lahko tudi več letnih sečišč združi v en objekt. Da je moči pri odobritvi predloga za sečnje ugotoviti stanje gospodarjenja v etatnem pogledu, je

treba v ustreznih stolpcih predloga za sečnje navesti morebitne prihranke, odnosno prekoračitve etata.

Pri izvajanju oplodne sečnje se mora stremiti za tem, da se uvede v sestojino pravočasno naravno pomlajanje. Podatki načrta za sečnje o masah, ki se dajo ukoristiti v prvem polrazdobju z oplodno sečnjo v poedinih odsekih, niso strogo obvezni. Gozdna uprava sme preliminirati sečnjo tudi na površinah, določenih za ukoriščanje v drugem polrazdobju, če se potrebne mase radi nezadostnega napredka naravnega pomlajanja ne dajo ukoristiti na določenih sečiščih prvega polrazdobja. Vendar se pri tem etat mase ne sme v nobenem primeru prestopiti. Na drugi strani se ne smejo načeti sečišča brez potrebe in pred časom, ker se s tem otežuje varovanje gozdov in vse gospodarjenje. Gozdna uprava mora vsa ta vprašanja dobro oceniti in s svojimi letnimi predlogi glede sečenj zadostiti vsem pogledom in potrebam dobrega gospodarjenja.

Pri oplodni sečnji se mora poleg konkretne površine, na kateri naj se izvrši sečnja, vedno tudi navesti reducirana površina, ki ustreza dejanski ukoriščeni masi. Ta površina se določa z deljenjem preliminirane mase s povprečno sečno maso na ha. Tu sta regulatorja etata masa in površina.

Pri prebiralnih sečnjah je treba navesti samo konkretno manipulacijsko površino. V tem primeru je regulator etata samo masa.

Pri gozdu, zraslem iz poganjkov, in pri visokem gozdu s sečnjami na golo je regulator za obseg sečenj konkretna površina sečišč. Med preliminiranimi in ukoriščenimi masami, odnosno med konkretnimi in reduciranimi površinami ob koncu gospodarskega razdobja ne sme biti razlik. Če pa se take razlike vendar pokažejo, jih je, zlasti pri gospodarjenju s sečnjami na golo, pri reviziji gospodarjenja opravičiti in jih upoštevati pri določanju donosa za naslednje razdobje.

Slučajni donosi se preliminirajo z masami, s katerimi se lahko po izkušnji računa. Pri izvajanju ureditvenega elaborata je treba ukoriščene mase slučajnega kakor tudi izrednega glavnega donosa prištediti pri rednih glavnih donosih te edinice ali drugih gospodarskih edinic.

Predčasni donosi.

Masa predčnih donosov, določena z načrtom, ni strogo obvezna, ker je odvisna od stanja sestojine ter od dobre izvršitve prereditvenega. Za izvršitev teh sečenj so v prvi vrsti merodajne zahteve vzgoje (in do neke meje tudi prodajne razmere). Dolžnost gozdne uprave je, da te sečnje tako razporedi po prostoru in času, da se dajo vsa potrebna dela izvršiti strokovno in pravočasno. Na stalnost teh donosov se mora obračati posebna pozornost v onih gospodarskih edinicah, kjer je krajevna potreba velika, njeno kritje pa glede na pomanjkanje starih sestojin možno edino z intenzivnim prereditvenjem. V takih gospodarstvih se mora prereditvenje starih in mlajših sestojin kakor tudi trebljenje tako kombinirati, da se vsako leto po možnosti doseže enak donos pri masi. V takih razmerah je treba opustiti prehitro prereditvenje in vzgojno neopravičene močne posege v sestojino.

Prav v nobenem primeru se ne sme povečati glavni donos, če se določeni predčasni donosi ne dajo ukoriščati po določbah ureditvenega elaborata.

§ 49.

Predlaganje, preizkušanje in odobravanje letnih predlogov za sečnje.

Letni predlog za sečnje sestavlja gozdna uprava v dveh izvodih in ga predloži pravočasno direkciji šum v pregled in odobritev.

Predloge za sečnje preizkuša z gozdno-urejevalnega stališča in glede na vzdrževanje trajnosti gospodarjenja oddelek za urejanje gozdov, s splošno gospodarskega, prodajnega, konjunkturnega in eksploatacijskega stališča pa pristojni inspekcijski uradnik.

Vsak predlog za sečnje se mora preizkusiti na mestu samem in pri tej priliki tudi pregledati stanje sečišč iz prejšnjih let. Po odobritvi se vrne en izvod predloga za sečnje gozdni upravi, dočim shrani drugega oddelek za urejanje. V odobrenem predlogu za sečnje se ne smejo izvršiti nobene izpremembe brez poprejšnjega zaslišanja oddelka za urejanje in se tudi ne smejo vršiti nobene sečnje, če se ta ne zasliši.

Vsakemu predlogu za sečnje se mora priložiti skica, v katero se s predpisanimi shematskimi znaki vrišejo vsa sečišča, ki se predlagajo za tekoče leto.

Sumarij predlogov za sečnje v vsej direkciji, specificiran po gozdnih upravah in vrstah sečenj, je vročati ministrstvu za gozde in rudnike.

§ 50.

Predlaganje, preizkušanje in odobravanje predlogov glede postranskih užtkov.

Obenem s predlogom za sečnje, vendar s posebnim aktom, mora predložiti gozdna uprava v 2 izvodih »predlog glede postranskih užtkov«, ki se sestavlja po določbah elaborata. Obrazec se mora prilagoditi načrtu glede postranskih užtkov. Pri izdelavi predloga se mora upoštevati postavljanje površin v predhodno prepoved, odnosno pod prepoved glede na napredek sečenj in obratno ukinitve prepovedi paše pri sestojinah, ki so med tem dorasle.

Te predloge preizkuša samo oddelek za urejanje gozdov. Ostali postopek je urejen v § 49.

§ 51.

Predlaganje, preizkušanje in odobravanje letnega predloga glede obnavljanja in nege sestojin.

Letni predlog glede obnavljanja in nege sestojin sestavlja gozdna uprava v dveh izvodih na osnovi določb načrta za obnavljanje in nego sestojin, drugih gospodarskih smernic, navedenih v ureditvenem elaboratu, stanja v gozdu in celokupne bilance izvedenih del in ga predloži pristojni direkciji šum.

Obrazec št. 13.

Letni predlog glede obnavljanja in nege sestojin se sestavlja po obrazcu št. 13 po oddelkih in odsekih, grupira se pa po gospodarskih edinicah.

Vsakemu predlogu glede obnavljanja in nege sestojin se mora priložiti skica, v katero se s predpisanimi shematičnimi znaki vrišejo vse površine, na katerih naj se izvajajo kulturna dela.

Sumarij tega predloga se mora vedno primerjati z deli, ki se po načrtu morajo izvršiti v enem letu in obenem izkazati, koliko je zaostanka iz prejšnjih let.

da se dá presoditi, ali računa sestavljeni predlog zadostno s to potrebo in z zakonskimi določbami.

Obenem se predlagajo potrebna dela v razsadnikih. Priložiti je treba skice razsadnikov, iz katerih se razvidijo posejana površina, vrsta in starost sadik itd.

Glede vrstnega reda, po katerem je treba izvajati umetna kulturna dela, se merodajne odredbe §§ 12. in 13. zakona o gozdih, po katerih se mora v prvi vrsti vršiti pogozdovanje rednih, potem pa starih nepogozdenih sečišč in gozdnih goljav itd. (glej § 41.).

V ta predlog se morajo uvrstiti pod posebnim naslovom tudi druga izredna kulturna dela, ki niso predpisana z načrtom glede obnavljanja in nege sestojin, ki pa so se sčasoma pokazala za potrebna.

Letni predlog se predlaga v dveh izvodih pristojni direkciji šum, ki ga vpošlje oddelku za urejanje gozdov radi preizkusa. Rok za predložitev letnih predlogov se mora določiti tako, da jih morejo organi oddelka za urejanje gozdov eventualno preizkusiti tudi na mestu samem. Če je potrebno, in glede na proračunske kredite se smejo predlogi za jesenska in pomladanska kulturna dela predlagati ločeno. Letne predloge odobruje pristojna direkcija šum.

En izvod odobrenega letnega predloga se izroči gozdni upravi, drugi pa ostane za uporabo pri oddelku za urejanje. Ta izvod se predlaga inspekcijskemu uradniku na vpogled in radi potrebnih zaznamkov.

Sumarij odobrenih predlogov, sestavljen po gozdnih upravah (samo končni rezultati) za vso direkcijo, je predložiti ministrstvu za šume in rudnike.

Vsa vzgojna dela se izvajajo ob posebni odgovornosti šefa gozdne uprave, ki je dolžan, da skrbi za vse posle, ki so s tem v zvezi, zlasti pa, da ni zaostanka pri kulturnih delih. Nadzorstvo nad temi deli vrši v prvi vrsti oddelek za urejanje, ki mora najmanj enkrat na leto pregledati razsadnike, stanje sečišč in izvršena umetna kulturna dela, za njim pa inspekcijski uradniki. Pri veliki zaposlenosti pri ureditvenih delih se nadzorstvo nad kulturnimi deli lahko popolnoma prenese od oddelka na inspekcijske uradnike, za kar je treba dobiti dovolitev ministrstva za šume in rudnike.

§ 52.

Gospodarjenje pri neurejenih gozdih.

Ker obsejajo neurejeni državni gozdi znatno površino, se odreja, da je gospodariti začasno, dokler se ne sestavi ustreznih ureditvenih elaboratov, s takimi gozdi na naslednji način.

V takih gozdih se izkoriščanje ne sme vršiti v večjem obsegu. Ti gozdi se morajo smatrati za rezerve; glede njihovega ukoriščanja se odloči svoječasno pri sestavi ureditvenega elaborata. Do tega časa se je treba omejiti na varstvo gozda in ukoriščanje slučajnih donosov (ležečih, podrlih, po snegu polomljenih, od gozdnih škodljivcev napadenih, bolnih dreves itd.). Kolikor je pa vendar potrebno izvestno redno ukoriščanje (krajna potreba in pod.), je treba zanje predhodno sestaviti splošni program.

V prvi vrsti je treba sečišče načeti na primernih mestih, ker ni dovoljeno gospodarjenje na vsej površini brez reda in sistema. Prepoveduje se, da se izključno izbira boljši in zdravejši les, slabši pa pušča. Kraji, kjer se seka, se morajo redoma določiti ob obstoječih prometnih sredstvih, v bodoče pa ob dosežanih,

Da se gozd vsaj do neke meje spozna, sestavijo same gozdne uprave ob vodstvu inspekcijskih uradnikov kratek opis gozda po navodilih, obseženih v § 43., vendar se spuščajo še manj v podrobnosti, torej bolj sumarno, eventualno za cele oddelke, pritočja, gravitacijska področja ali izolirane gozdne komplekse.

Za te namene se morejo uporabiti tudi vojaške karte 1:75.000 ali 1:100.000, ki jih je treba povečati na merilo 1:25.000 ali 1:50.000, če se te poslednje karte ne dajo preskrbeti.

Približni letni etat se mora ugotoviti z deljenjem vse zaraščene in aproksimativne gozdne površine s številom let obhodnje.

Etat mase za naslednjih 20 let se določa z množenjem letne površine sečenj s povprečno kubično vsebino na ha. Sicer se pri cenitvi etata postopa po analogiji z odredbami § 43.

Ugotovljeni etat se razporeja po obrazloženih načelih na poedine kraje. Vršiti se sme samo prebiralna sečnja umerjene intenzivnosti.

V vsakem primeru se mora povsod sestaviti načrt za obnavljanje in nego sestojin, ki mora obsežati vsa potrebna kulturna dela.

Ti opisi se sestavljajo za notranjo uporabo direkcije. Izdelani morajo biti najkasneje do konca 1. 1936.

Na podstavi teh opisov morajo gozdne uprave sestavljati in podajati predloge sečenj po odredbah §§ 48. in 49. Bilanciranje prihrankov, odnosno prekoračitev etata je opustiti.

Predlog glede obnavljanja in nege sestojin se mora predlagati vsako leto po odredbah § 51.

2. Vodstvo evidence o gospodarjenju.

§ 53.

Splošna določila.

Naloga teh del je, da dajo ob vsakem času zanesljive podatke o stanju gozdnega posestva in o rezultatih gospodarjenja tako glede celote, kakor glede podrobnosti.

Ta dela se morajo smatrati za sestavni del izvajanja ureditvenega elaborata, ker dajejo material za kritično presojo rezultatov gospodarjenja v preteklosti. Morajo dati zanesljivo podstavo za obnavljanje in pospeševanje gospodarjenja z gozdom in ureditvenega sistema.

Da more evidenca gospodarjenja v celoti ustrezati tem nalogam, se mora obračati na zbiranje in vknjiževanje podatkov vsa pozornost; zaradi tega so osebe, ki jim je naloženo, da se bavijo s temi posli, osebno odgovorne za stvarno in formalno pravilnost podatkov, pa tudi za njihovo obdelavo in pravilno evidentiranje. Za pravilnost podatkov odgovarja v prvi vrsti oseba, ki jih je zbrala in predložila, za njo pa organi, ki so jih preizkusili in odobrili, kar mora vse biti razvidno iz dotičnih spisov.

Takoj po odobritvi ureditvenega elaborata se morajo prirediti vse evidenčne knjige in začeti vpisovanje vanje.

To se izvaja:

1. z voditvijo knjige: gozdna kronika;
2. z voditvijo gospodarskih knjig;
3. z vnašanjem izprememb v karte.

Voditev teh podatkov mora biti jasna in pregledna, ker se dá samo v tem primeru doseči pravi namen tega reda.

§ 54.

Gozdna kronika.

V to knjigo se morajo vpisovati vse izpremembe točk, črt, mej in površin na področju gozdnih uprav, kolikor niso povzročene po sistematični sečnji sestojin; potem vse izpremembe v stanju zgradb in prometnih sredstev. Te pripombe se morajo bolj omejiti na ugotavljanje povodov in vzrokov in manj na geodetsko preciziranje teh izprememb.

V gozdno kroniko se razen tega vpisujejo tudi vsi važnejši dogodki, ki so vplivali na gospodarjenje, kakor vetrolomi, plazovi, povodnji, suše, pozni in rani mraz, polomi po snegu in druge elementarne nezgode, napadi po mrčesu in po drugih boleznih ter obramba proti njim, ureditev ali odkup služnosti, izpremembe pri patronatih, regalnih pravicah, lovskih in ribolovnih odnošajih, pravnem značaju cest, potov, voda, davkov itd.

Obrazec št. 14.

Potrebni podatki se vpisujejo v gozdno kroniko po vrstnem redu, navedenem v obrazcu št. 14. Da se doseže pri voditvi te knjige enotnost glede grupiranja in obdelave materiala, se mora predložiti koncept vsebine, ki se namerava vstaviti za preteklo leto, direkciji šum najkasneje do konca maja naslednjega leta na vpogled.

S posebno pazljivostjo se morajo obdelati podatki točke 13. navodil, ki se nanašajo na čisti donos, ker se dá iz teh podatkov spoznati rentabilnost gozdne uprave.

Gozdna kroniko vodi v enem izvodu gozdna uprava. Tako kroniko morajo voditi tudi druge uprave, ki nimajo nobenih ureditvenih elaboratov. Za gozdno kroniko se mora vezati zadostno število listov v posebno knjigo v takšnem obsegu, da se utegne zadovoljiti potreba nekaj desetletij. Kot prvi list te knjige se morajo vložiti navodila za voditev gozdne kronike.

§ 55.

Gospodarska knjiga.

Naloga gospodarske knjige (kontrolne knjige) je, da podaja na eni strani vsak čas v podrobnostih in v celoti sistematično urejen pregled o rezultatih dosedanjega gospodarjenja, da je moči na podstavi zanesljivih podatkov ureditveni elaborat dalje graditi, na drugi strani pa, da ustvari možnost kontrole in kritične presoje, ali so poedine določbe ureditvenega elaborata točno izvedene, kakor tudi, ali ustrezajo dejanski donosi donosom, označenim v načrtu. Gospodarska knjiga se deli na dva dela:

Del I.: Evidenca po oddelkih (odsekih) za primerjanje v načrtu označenih donosov z dejanskimi donosi poedinih sestojin, kakor tudi za evidentiranje v teh sestojinah izvedenih del za obnavljanje in nego.

Del II.: Evidenca po letih za ocenjanje višine dejanskih letnih etatov in za primerjanje donosov, označenih v načrtu, z dejanskimi donosi na vsej gospodarski edinici.

V gospodarsko knjigo se vpisujejo samo tehnično in računsko preizkušeni in zanesljivi podatki.

Podatki za gospodarsko knjigo se jemljejo iz seznamka izvršenih sečenj in iz seznamka izvršenih kulturnih del.

Izkaz izvršenih sečenj.

Izkaz izvršenih sečenj se kombinira z letnim predlogom za sečnje tako, da rabi leva stran za predlog, desna pa za izkaz izvršenih sečenj. Izkaz izvršenih sečenj se lahko sestavi tudi na posebnih obrazcih tako, da se vpisuje na levi strani predpis po odobrenem predlogu za sečnje, na desni pa izvršene sečnje. Prepušča se presoji direkcije šum, da izbere način, kako se formalno izkazujejo izvršene sečnje.

Za klasifikacijo donosa veljajo odredbe § 27.

Izvršene sečnje se izkazujejo po oddelkih in odsekih z ocenjeno ali izmerjeno ukoriščeno maso.

Pri oplodni sečnji se mora vedno navesti ne samo konkretna (manipulacijska) površina, temveč tudi reducirana, ki ustreza dejansko ukoriščeni masi. Pri prebiralni sečnji se navaja samo manipulacijska površina.

Protizakonite sečnje (gozdne škode) se evidentirajo kot slučajni glavni donos. Podatki o masah se jemljejo iz posebnih zapisnikov.

Vsakemu izkazu izvršenih sečenj se mora priložiti ustrezen načrt. Manjše priložnostne sečnje se ne vnašajo v načrt.

Pri sečnji na golo je treba naknadno z zelenim tušem vpisati tudi leto, kdaj je bilo sečišče z uspehom pogozdeno.

Dokazu o sečnjah se prilagajo tudi geodetsko (na osnovi izmeritve) pravilne situacijske karte o izvršenih sečnjah in drugih izpremembah, izdelane v merilu osnovne karte, da je nastale izpremembe ter letna sečišča moči vstaviti v osnovne karte pri oddelku za urejanje gozdov.

Po sestavljenih izkazih o izvršenih sečnjah sestavlja gozdna uprava takoj tudi načrte za vnašanje podatkov v gospodarsko karto in jih predloži obenem z izkazom o izvršenih sečnjah pristojni direkciji gozdov radi preizkusa.

Izkaz navedenih sečenj preizkuša z eksploatacijskega, trgovskega in prometnega stališča pristojni inspeksijski uradnik, z gozdno-ureditvenega pa oddelek za urejanje gozdov, ki preizkuša obenem tudi načrte za vnašanje podatkov v gospodarsko knjigo. En izvod odobrenega izkaza sečenj (z načrtom, odnosno s karto o evidenci sečenj, če je le-ta bila priložena), se vrne gozdni upravi obenem s pregledanim načrtom za vpis podatkov v gospodarsko knjigo. Drugi izvod pregledanega seznamka sečenj ostane pri oddelku za urejanje, kjer se hrani po vknjiženju v kontrolno knjigo.

Kjer se predlaga letni predlog o ukoriščanju prostorskih užitkov, je treba sestaviti tudi izkaz o njihovi izvršitvi. Te izkaze pregleduje samo oddelek za urejanje.

Izkaz izvršenih kulturnih del.

Izkaz izvršenih kulturnih del* mora predložiti gozdna uprava obenem z načrti v dveh izvodih takoj po izvršitvi del, najpozneje pa v roku, ki se določi po krajevnih razmerah. Glede izdelave obrazca veljajo določbe, navedene pri dokazu o sečnji.

Predložene izkaze preizkuša oddelek za urejanje gozdov (odnosno inspeksijski uradniki, če jim je to naloženo po § 51. teh navodil). Pravilnost podatkov se overja z eventualnim preizkušanjem na terenu. En izvod odobrenega izkaza kulturnih del se vrne gozdni upravi,

* Teh dokazov ni zamenjati z rednimi obračuni kreditov, ki so nakazani za kulturna dela.

ki vpiše podatke v svojo gospodarsko knjigo. Prvi izvod dokaza ostane shranjen pri oddelku za urejanje.

Vpisovanje podatkov v gospodarsko knjigo. Del I.

Obrazec št. 15.

V gospodarsko knjigo, del I., se vpisujejo rezultati sečenj, izvršenih kulturnih in melioracijskih del po oddelkih, odnosno odsekih. V ta namen se mora pustiti za vsak oddelk zadosti prostora (po obsegu del, ki jih je moči pričakovati) tako, da zadošča knjiga za voditev evidenze tudi, če se revizija, odnosno obnovenje ne dá izvršiti o pravem času.

V gospodarsko knjigo, del I., se vpisujejo podatki o sečnjah na levi strani. Desna stran knjige rabi za evidenco obnavljanja in nege sestojin po oddelkih.

Gospodarska knjiga, del I., se mora tako voditi, da se za vsak oddelk pregledno navajajo vsa dela, ki so izvršena v tem oddelku (način in obseg sečenj, ločeno po vrstah donosa, način in obseg del pri obnavljanju in negi sestojin, kakor tudi skupni stroški za izvršena dela). Razlikovati je treba konkretno (manipulacijsko) površino, na kateri so se izvajala kulturna dela, od reducirane, dejansko popolnoma pogozdene površine, s katero se bilancira. Posebna kulturna dela se morajo posebej poudariti.

Evidenca o obnavljanju in negi sestojin po oddelkih se eventualno lahko popolnoma opusti, zlasti če pogozdovalna dela niso zelo obsežna. V tem primeru služita obe strani gospodarske knjige za vpisovanje podatkov o sečnjah.

Izgrajena prometna sredstva, zgradbe kakor tudi dela pri njihovem vzdrževanju se navajajo v potrebnem obsegu obenem s stroški samo v gozdni kroniki.

Gospodarska knjiga. Del II.

Obrazca št. 16. in 17.

Vanjo se vpisujejo rezultati sečenj in izvršenih kulturnih in melioracijskih del sumarno za vsako poedino leto po gospodarskih edinicah in skupno za vso gozdno upravo na ta način, da se vsako leto izvršena dela primerjajo z letnim etatom in da se tako vodi za ves pretekli čas gospodarskega razdobja evidenca o skupni prekoračitvi etata, odnosno o delih, ki so bila po načrtu določena, pa so ostala neizvršena.

Ta del gospodarske knjige je sestavljen iz dveh delov. Del A je določen za evidenco sečenj, del B pa za evidenco del pri obnavljanju in negi sestojin.

Vsa gospodarska knjiga se vodi vzporedno pri gozdni upravi in pri oddelku za urejanje pri pristojni direkciji šum. Isto velja tudi za izvedbo izprememb na kartah.

V osnovne karte se vnašajo s tušem takoj po izmeritvi vse trajne izpremembe mej in situacije. Izpremembe mej sestojin, ki nastajajo po letnih sečnjah, se označajo vsako leto na osnovni karti samo s svinčnikom in se navaja leto sečnje. Vrste sečnje se označajo s shematičnimi znaki ali s primernimi barvami. Dokončno se označajo izpremembe mej sestojin s tušem šele ob obnovitvi, odnosno reviziji ureditvenega elaborata. Izvršene sečnje in dela pri obnavljanju in negi sestojin se označajo dokončno z določenimi znaki v gospodarskih kartah, dočim se gozdni upravi vrne preizkušeni izkaz o izvršenih sečnjah in kulturnih delih.

§ 56.

Evidenca o urejanju gospodarjenja z gozdi.

Obrazec št. 18.

V te namene se vodi kataster o urejanju gospodarjenja z gozdi z nalogo, da se dajejo v preglednem in zgoščenem obsegu podatki o stanju in donosni sposobnosti poedinih državnih gozdov, počenši od prvega urejanja. Podatki se vpisujejo po gozdni upravi in gospodarskih edinicah na podstavi odobrenih ureditvenih elaboratov in se na koncu sestavi sumarij za vso direkcijo. Vpisujejo se samo podatki urejenih gozdov neglede na vrsto elaborata. Podatki se morajo vsako leto izpopolniti.

Kataster urejanja gozdov se mora voditi tudi neglede na to, ali so podatki popolnoma točni ali pa imajo le približno vrednost, kar se mora v opombi vidno označiti.

Izrečno se pripominja, da se morajo podatki katastra o urejanju gozdov smatrati za odločilne pri vseh nadaljnjih uradnih postopanjih in gospodarskih ukrepih in da se morajo voditi čim točneje in zanesljiveje.

Kataster o urejanju gozdov vodi oddelk za urejanje pri vsaki direkciji šum, ministrstvo za šume in rudnike pa za vso državo.

V. Obnavljanje in revizija ureditve gospodarjenja z gozdi.

§ 57.

Obnavljanje.

Naloga obnavljanja ureditve gospodarjenja z gozdi je, da se izdelata po preteku razdobja, za katero je bil sestavljen gospodarski načrt, nov gospodarski načrt za naslednje gospodarsko razdobje.

Pri gospodarjenju z gozdom, čigar obračun donosa se opira na površino, se obnavlja gospodarski načrt po preteku prvega razdobja, torej pri srednjem gozdu in gozdu, zraslem iz poganjkov, po 10 letih, pri visokem gozdu pa po 20 letih.

Pri prebiralnem gospodarjenju se obnavlja gospodarski načrt po preteku obhodnjice, za katero je donos določen.

Po preteku* gospodarskega razdobja se mora tudi začasni ureditveni elaborat obnoviti in nadomestiti z gospodarskim načrtom. Izjemo glej v § 44.

Ob obnovitvi gospodarskega načrta se predpišejo določbe in določijo gospodarski ukrepi po novem stanju v gozdu. One dele prejšnjega stanja, ki ustrezajo tudi novim razmeram, je treba v celoti uporabiti in ukoristiti.

Rezultat del pri obnovitvi ureditve elaborata je vselej nov gospodarski načrt, ki mora obsežati vse sestavne dele, predpisane za ta ureditveni tip (glej § 45.).

Ob obnovitvi se morajo:

a) ugotoviti rezultati dosedanjega gospodarjenja po gospodarskih knjigah in primerjati s predpisi in smernicami gospodarskega načrta ter potem presoditi gospodarjenje v gozdu samem, primerjajoč ga s predpisi gospodarskega načrta;

b) oceniti in kritično presoditi umestnost in uspeh dosedanjih določb elaborata;

* V izvirnem besedilu »odsek«, kar je brez dvoma napačno. — Op. ur.

c) izvesti popravki v kartah in izkazu površin, sestaviti nov opis sestojin, odnosno spraviti v sklad s konkretnim stanjem v gozdu in določiti lesne mase in prirastek;

č) na podstavi vsega tega izdelati nov gospodarski načrt za naslednje gospodarsko razdobje.

ad a) Še pred samimi revizijskimi deli se morajo po gospodarskih knjigah zbrati in razvrstiti rezultati gospodarjenja v preteklem razdobju. V ta namen je treba:

1. sestaviti izkaz vseh, v omenjenem razdobju izvršenih sečenj po vrstah donosa posebej za vsako gospodarsko edinico in za gospodarsko celoto ter primerjati zbrane podatke po površini in po masi z etatom, ki je bil določen za to razdobje;

2. sestaviti izkaz popolnoma ukoriščenih sestojin in primerjati dejansko ukoriščene lesne mase z ocenjenimi;

3. zbrati podatke o vseh sečnjah, ki niso bile z načrtom predpisane, kakor tudi o vseh predpisanih sečnjah, ki niso bile izvršene, in opravičiti, zakaj se ni postopalo po načrtu;

4. sestaviti pregled vseh izvršenih del pri obnavljanju in negi sestojin kakor tudi stroškov zanje;

5. sestaviti izkaz o ukoriščanju postranskih gozdnih proizvodov po količini in donosu ter dobljene podatke primerjati z načrtom, če tak obstoji;

6. sestaviti celotni pregled gospodarskega in finančnega uspeha vsega gospodarjenja v preteklem razdobju;

7. končno se mora sestaviti pregled vseh izprememb v posesti in mejah zgrajenih potov ter drugih prometnih sredstev in opravljenih zgradb s stroški vred, izkaz mas in vrednosti služnostnim upravičencem oddanega drevja in pod.

Razen te ocene vsega gospodarjenja v preteklem razdobju po knjigah je treba preizkusiti vse gospodarjenje tudi v gozdu, zlasti kolikor se nanaša na izvajanje sečenj, na pogozdovanje in nego sestojin, na izvoz gozdnih proizvodov itd.

ad b) Ocena umestnosti in uspeha dosedanjih določb elaborata je v neposredni zvezi s preizkušanjem in ocenjanjem vsega gospodarjenja po gospodarskih knjigah in v gozdu. To ocenjanje vrši oddelek za taksacijo ob enem s šefom uprave.

Treba je torej vse važnejše določbe elaborata oceniti, ali so bile umestne in kakšen uspeh se je dosegel. Ta ocena se nanašaj zlasti na način, kako so se izvrševale sečnje, na način pomlajanja sečenj kakor tudi na vse druge določbe glede obnavljanja in nege sestojin, potem na predelovanje, sortiranje, merjenje in ukoriščanje drevja, na gospodarjenje s predčasnimi in postranskimi donosi itd. Po tej oceni se takoj razvidi, ali in koliko je treba izpremeniti poedine prejšnje določbe.

ad c) Dela v gozdu se izvajajo po navodilih, navedenih v §§ 14., 15. in 21. Ob terenskih delih je treba pregledati vse sestojine in na podstavi prejšnjih opisov ugotoviti nastale izpremembe tako glede mej, kakor glede sestojinskih činiteljev.

Prvotni podatki se, kolikor ne ustrezajo dejanskemu stanju, popravljajo in obenem zbirajo novi, ki utegnejo biti važni za ureditev bodočega gospodarjenja.

Za ocenitev mase in izgube pri sečnji lahko dobro rabijo rezultati dosedanjega gospodarjenja.

Da bi se vzdržala zveza med podatki prvotnega in obnovljenega gospodarskega načrta in s tem obenem

zavarovala preglednost evidence o gospodarjenju, je treba delati na to, da se označbe oddelkov in odsekov ne menjajo brez nujne potrebe. Če nastane potreba, da se nekateri odseki dalje razdele, se novi odseki lahko označijo s staro označbo, vendar z indeksom 1, 2, 3 (n. pr., če je en del odseka popolnoma ukoriščen, drugi pa je samo razsvetljen).

Osnovna karta se preizkuša, ali so na njej izvršene vse izpremembe mej in druge trajne izpremembe situacije.

Vse geodetske izpremembe, ugotovljene pri poznejših revizijah, odnosno pri obnovitvi gospodarjenja z gozdi, se vnašajo v te karte s tušem druge barve, pri čemer se prekrži prvotna črta z isto barvo. Isto velja tudi za izpremembe pri označbah.

Na izvršene popravke je treba opozoriti tudi na kartah samih z opombo, pripisano na strani z isto barvo: »popravljen ob obnovitvi (reviziji) leta«, podpis in čin.

Pri začasnem urejanju se izvajajo izpremembe geodetskih podrobnosti z barvanim tušem samo na onih delih, ki so bili že prej točno izmerjeni. Te meritve se vnašajo s črnim tušem.

Nove osnovne karte se izdelujejo samo, če so postale stare karte radi številnih poprav nepregledne ali če so se v teku časa obrabile.

Sestojinske karte, kakor tudi gospodarske karte o sečnjah ter kulturnih delih se vedno izdelujejo nanovo.

Ko so vsa predhodna dela dovršena, se začne izdelava splošnega opisa in sedanjega stanja gozda po vrstnem redu, navedenem v § 25. Pri tem se je treba zlasti ozirati na dosežene rezultate dosedanjega gospodarjenja.

ad č) Na osnovi vseh izvršenih predhodnih del se začne izdelava smernic za bodoče gospodarjenje in drugih načrtov po vrsti.

Glede ureditve in opreme obnovljenega gospodarskega načrta, preizkusa, odobravanja in razmnoževanja veljajo odredbe §§ 45.—47.

Kjer se iz tehtnih razlogov ne dá o pravem času izvršiti obnovitev ureditvenega elaborata, se mora, ko prestane veljati, sestaviti začasni program del za čas, ki ne sme biti daljši od 5 let. Pri tem se morajo upoštevati stanje gozda, rezultati preteklega gospodarjenja in splošne smernice prvotnega ureditvenega elaborata.

§ 58.

Revizija.

Revizije so lahko redne in izredne.

Naloga rednih revizij je, da se sestavi bilanca preteklega 10-letnega gospodarjenja in da si izdelajo načrti glede predčasnih donosov, postranskih užitkov in kulturnih del za naslednjih 10 let tekočega razdobja.

V načrtu za sečnje se smejo, če je to potrebno, izvršiti samo manjši popravki ali izpopolnitve, ne da bi se pri tem posegalo v smernice in glavne določbe gospodarskega načrta.

Izredna revizija se izvaja samo v onih primerih, kjer zahtevajo izpremenjene razmere (požar, nesreče, zgraditev novih prometnih sredstev itd.) delno predelavo izdelanih načrtov, pri čemer pa ostanejo glavne in načelne določbe gospodarskega načrta še naprej v veljavi; potem če gre za kontrolo, ali se gospodarski načrt pravilno izvaja (gospodarska kontrola); končno pa, če se mora preizkusiti umestnost glavnih smernic in določb

gospodarskega načrta. Če se ob tej priliki pokaže, da jih je treba temeljito izpremeniti, se mora izvesti obnovev ureditve gospodarjenja z gozdom.

O priliki redne revizije se izvajajo dela v gozdu v obsegu, ki je potreben, da se preizkusi dosedanje gospodarjenje in izdelajo potrebni načrti za naslednjih 10 let tekočega razdobja.

Ob tej priliki se morajo izvršiti potrebna kartografska dela in popravki; sicer pa se mora postopati po odredbah § 57.

Rezultat revizije se vpisuje v t. zv. revizijski zapisnik, v katerem se morajo pojasniti poleg revizije način, čas in obseg njene izvršitve, rezultati in ocene dosedanjega gospodarjenja, eventualno tudi tabelarično. Na koncu se prilože k zapisniku novi načrti, sestavljeni za naslednjih 10 let tekočega gospodarskega razdobja.

Potrebni popravki se morajo izvesti v kartah, odnosno napraviti nove.

Glede ureditve, opreme itd. veljajo odredbe §§ 45. do 47., prilagodene tej vrsti del.

Odobreni elaborat revizije se mora smatrati za sestavni del gospodarskega načrta.

VI. Končne določbe.

§ 59.

Posebne dolžnosti oddelka za urejanje gozdov pri direkciji šum.

Kot posebne dolžnosti oddelka za urejanje gozdov, ki so v ozki zvezi s pravilnim izvajanjem teh del, se odredajo:

Program del pri urejanju gospodarjenja z gozdi.

1. Da o pravem času izdelava predlog za program del pri urejanju gospodarjenja z gozdi za tekoče leto. Le-ta se predloži po pristojni direkciji šum v odobritev ministrstvu za gozde in rudnike vsako leto najdalj do dne 1. februarja.

Program del se mora prilagoditi splošnemu programu urejanja (§ 61.) in dobro obrazložiti glede kraja in vrste del, obsega in načina izvajanja in stroškov, specifikiranih po vrstah poslov (izbira ureditvenega tipa). Stremiti se mora za tem, da bodo vsa vprašanja, od katerih pravilne in pravočasne rešitve sta odvisna nadaljnje postopanje in obseg del, temeljito obdelana, da se že ob tej priliki lahko izdajo ustrezne rešitve (glej §§ 2., 4., 14., 21., 26., 57. in 58.).

Seznam osebja.

Delovnemu programu za ureditvena dela se mora priložiti tudi seznam osebja, ki je zaposleno pri oddelku po stanju na dan 1. januarja. Ob tej priliki se mora podati predlog, naj se poveča ali zmanjša število uradnikov, odnosno naj se izmenijo poedine osebe. Glej na to, da sta vsakemu oddelku za urejanje gozdov stalno dodeljena poleg šefa in ustreznega števila asistentov vsaj 1 do 2 izkušenejša uradnika, ki utegneta ob izvajanju terenskih del prevzeti dolžnost vodje taksacijske sekcije.

Šef oddelka je dolžan skrbeti, da so mlajši uradniki pravilno in čim bolj vsestransko zaposleni, da jih takoj uvede v delo, vodi pri delu in usposablja za samostojno vodstvo vseh ureditvenih del.

Predlogi za sečnje in predlogi glede obnavljanja in nege sestojin.

2. Da izdaja navodila za izdelavo predloga za sečnje, kakor tudi glede obnavljanja in nege sestojin in načrta glede postranskih užitkov in da jih preizkuša. Da skrbi za kredite, potrebne za ureditvena in kulturna dela in za njihovo pravilno razdelitev. Šef oddelka je odgovoren za strokovno izvrševanje ureditvenih del in vzgojnih predlogov in za umno porabo kreditov, odprtih za te namene. Skrbeti mora, da se ustanovi zadostno število in ustrezna površina razzadnikov in v njih vzgoji zadostno število sadik ustreznih vrst drevja. Šef oddelka je poleg šefa gozdne uprave odgovoren za kulturno stanje sečišč na področju vse direkcije šum, kolikor ni po § 51. določeno kaj drugega. Da vodi evidenco vseh užitkov v materialnem oziru. Da vodi vse večje cenitve lesnih mas radi prodaje.

3. Da vodi gospodarske knjige in drugo evidenco državnega gozdnega posestva, da sestavlja in v določenem roku predlaga ministrstvu za gozde in rudnike pregledne izkaze o stanju in izpremembah zemljiške posesti, o doseženih glavnih in predčasnih donosih, o postranskih užitkih o izvršenih kulturnih delih po določbah in navodilih, ki se izdajo po ministrstvu za šume in rudnike.

Inventar.

4. Da vodi v evidenci vse instrumente, orodje, ureditvene elaborate, vse spise in karte, ki se nanašajo na urejanje gozdnega posestva, na izmeritev, obnovev in revizijo gospodarjenja z gozdi.

Ves material, ki se nanaša na to, se mora popisati in sprejeti v inventar, ki se mora voditi tudi pri oddelku za urejanje gozdov.

5. Da vodi vsa dela pri zbiranju, obdelavi in izdelavi dobrih lokalnih tabel lesnih mas.

Taksacijske sekcije.

§ 60.

Za izvršitev poedinih del pri urejanju gospodarjenja z gozdi se postavljajo po odločbi pristojne direkcije šum posebne taksacijske sekcije, ki se jim dodeljuje potrebno število strokovno izvežbanih oseb. Na čelo se postavlja sekciji kot vodja izkušenejši gozdarski uradnik, uveden v ureditvena dela, ki je opravil državni strokovni izpit za gozdno tehnično in upravno službo gozdarskih uradnikov. On prevzame od oddelka za urejanje potrebne karte, obrazce, elaborate, instrumente itd. ter prejme obenem v glavnih potezah pismena navodila s točno določeno nalogo in če treba, tudi usni pouk. Ta navodila sestavlja in daje šef oddelka za urejanje gozdov, ki mora poleg tega intenzivno nadzorovati in voditi terensko delo sekcije in ji o pravem času izdajati pismena in usna navodila za nadaljnje terensko delo, pri tem pa upoštevati, da so obseg, intenzivnost in stroški dela v sorazmerju z izraženim namenom urejanja. Vodja sekcije je odgovoren za pravilno organizacijo dela, za strokovno delo sekcije ter za dobro izkoriščanje časa.

§ 61.

Prehodne odredbe.

Izdelava splošnega programa ureditvenih del.

Glede na odredbe § 49. zakona o gozdih se določa, da se morajo v 5 do 20 letih, računajoč od 1. januarja 1932., izdelati za vse državne gozde ustrezni ureditveni elaborati po določbah teh navodil.

Da se dobi zanesljiv pregled o obsegu potrebnih del in po njem o intenzivnosti, s katero je treba obdelati ta vprašanja, o potrebnem osebju in končno o potrebnih finančnih sredstvih, sestavi vsaka direkcija šum v 4 mesecih po prejemu teh navodil splošni program ureditvenih del za vse svoje področje.

Podstava za sestavo splošnega programa morajo biti sedanje stanje ureditvenih elaboratov in splošne gozdno-ekonomske razmere na področju poedine direkcije šum. Vsaka direkcija mora navesti po gozdnih upravah točne podatke o stanju ureditvenih elaboratov svojega področja.

Upoštevati se morajo leto izdelave, odnosno odobritve obstoječega ureditvenega elaborata, podstava, na kateri sloni, način izvajanja in morebiti izvršena revizija. Na tej podstavi se mora napraviti splošna sodba o njegovi uporabljivosti in podati konkreten predlog, ali naj se pusti v veljavi ali pa delno revidira, odnosno popolnoma obnovi.

Po dokumentiranih podatkih (revizija pogodbenih področij, revizija služnosti itd.) odredi direkcija šum čas, v katerem se morajo izvršiti potrebna ureditvena dela, po njih pa tudi površino, ki jo je treba vsako leto določiti, da se sestavijo za vse državne gozde najpotrebnejši elaborati. Pri določanju roka za izdelavo elaboratov je treba postopati z vso obzirnostjo in uvaževati vse pripombe. Ta rok ne more biti daljši od 20 let niti v najneugodnejših razmerah.

Obenem se mora predlagati tudi vrstni red, po katerem se naj urejajo poedine gozdne uprave med določenim razdobjem. Pri tem razporejanju je treba imeti pred očmi gospodarsko važnost prednih gozdnih uprav, nujnost, da se poedina dela izvedejo, pa tudi to, ali obstoji kakšen, če tudi slabši elaborat ali pa če ga sploh ni, in je treba na tej podstavi v glavnih potezah sestaviti splošno razporeditev del. Od obsega teh del so odvisne tudi splošne smernice za gospodarjenje in izbira ureditvenega tipa. Pri izbiri tipa za urejanje se morajo upoštevati smernice, navedene v § 2.

V splošnem programu se mora predlagati, za katere gozdne uprave in za katere površine se mora sestaviti ali gospodarski načrt ali inventarizacija z vrstnim redom sečenj. Na tej podstavi je treba sestaviti predhodni račun glede števila potrebnega osebja in stroškov, ki bi se morali vsako leto za te namene s proračunom zavarovati.

Po teh podatkih, dobljenih od poedinih direkcij, sestavi ministrstvo za šume in rudnike splošni program za urejanje državnih gozdov za vso državo in izda ob tej priliki potrebna navodila ter ustvari zaradi izvršitve tega programa pogoje tako v osebnem kakor v materialnem pogledu.

§ 62.

Končne odredbe.

1. Strckovno gospodarjenje z državnimi gozdi se mora izvajati po določbah teh navodil.
2. Vsi novi ureditveni elaborati se morajo izdelovati, obstoječi pa izvajati po teh navodilih.
3. Obstoječe ureditvene elaborate je treba postopno ob obnavljanju prilagoditi tem predpisom.
4. V 5 letih se morajo spraviti v red vse obstoječe gospodarske knjige (kontrolne knjige, evidenčni zapisniki) in sestaviti bilance o ukoriščanju in pogozdovanju, sklenjene za leto 1935.

Pri onih gozdnih upravah, ki nimajo zanesljivih ureditvenih elaboratov ali ki teh sploh nimajo ali kjer se evidenca ni že davno točno vodila, se morajo do navedenega roka urediti omenjeni podatki, počenši z dnem 1. januarja 1919. in obdelati po obrazloženih navodilih.

5. Pri onih gospodarskih edinicah, pri katerih je možno po njihovem elaboratu nemoteno gospodariti do obnovitve, se mora na terenu izvršiti čim prej, najkasneje pa do konca leta 1934. najpotrebnejša označba notranje gospodarske razdelitve po določbah teh navodil tako, da bo pri obnovitvi še vidna.

6. Potrebna pojasnila glede izvajanja in tolmačenja poedinih določb teh navodil in glede njihove nadaljnje izdelave se izdajo na redni administrativni način.

7. Ta navodila stopijo v veljavo z dnem, ko se podpišejo, in se z istim dnem razveljavljajo vse instrukcije, naredbe in pod., ki so doslej uravnale vprašanje o urejanju državnih gozdov.

V Beogradu, dne 29. decembra 1931.

Minister
za šume in rudnike
dr. S. Šibenik s. r.

686.

Razne objave iz „Službenih novin“.

Številka 207 z dne 8. septembra 1932.

Z ukazom Njegovega Veličanstva kralja z dne 19. avgusta 1932., številka 186147, je bil postavljen za sodnika kasacijskega sodišča v II. skupini 2. stopnje pri Stolu sedmorice, oddelku B v Zagrebu dr. K o n d a J a k o b, sodnik apelacijskega sodišča v Ljubljani v III. položajni skupini 2. stopnje.

Z ukazom Njegovega Veličanstva kralja z dne 3. avgusta 1932., številka 80852, je bil postavljen za podpredsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani v III. položajni skupini 1. stopnje dr. G r a d n i k A l o j z i j, sodnik apelacijskega sodišča pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani v III. položajni skupini 2. stopnje.

Z ukazom Njegovega Veličanstva kralja z dne 10. avgusta 1932. je bil postavljen po potrebi službe za sodnika okrožnega sodišča v Celju v dosedanji skupini dr. F a r k a š F r a n, sodnik okrajnega sodišča v Murski Soboti v IV. položajni skupini 2. stopnje.

Z ukazom Njegovega Veličanstva kralja z dne 3. avgusta 1932., številka 80853, je bil postavljen za sodnika okrožnega sodišča v Mariboru v dosedanji skupini dr. D e v M i r o s l a v, sodnik okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi v VI. položajni skupini; za sodnika okrajnega sodišča v Dolnji Lendavi v VIII. položajni skupini R o š M i r k o, sodniški pripravnik pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Z ukazom Njegovega Veličanstva kralja z dne 19. avgusta 1932., številka 86145, je bil Kontelj Josip, višji pisarniški oficial v VII. položajni skupini, na prošnjo premeščen od okrajnega sodišča v Kranjski gori k okrajnemu sodišču v Krškem.

SLUŽBENI LIST KRALJEVSKE BANSKE UPRAVE DRAVSKE BANOVINE

Priloga h kosu 85. letnika III. z dne 26. oktobra 1932.

Razglasi kraljevske banske uprave

II No. 22463/6.

3370

Razglas.

Odločba kraljevske banske uprave v Ljubljani z dne 24. septembra 1932., s katero se je tvrdki Ogrizek in Themel, Savinjska tkalnica, barvarna in apretura v Sv. Petru v Savinjski dolini, dovolila zgraditev turbinske naprave na vodni pogon na Podvinj.-Žalskem kanalu na parc. št. 486, k. o. Dobertešavas, je postala pravnomočna.

Netto padec razpoložljive vodne sile znaša 2.12 m. Z vodno množino od 2500 sek./l, ki jo vodi kanal, se bo doseglo za pogon turbin 56 k. s., katera moč se bo izkoriščala v delavnikih po 16 ur. Brutto padec znaša 2.34 m.

Kralj. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 19. oktobra 1932.

Svojeročno spisane in pravilno kolokovane prošnje je vložiti

do 5. novembra 1932.

pri podpisnem predsedništvu.

Obenem se razpisujejo mesta pisarniških uradnikov in pripravnikov, ki bi se eventualno izpraznila tekom ali zbog razpisa.

Prosilci, ki so že v državni službi, naj priklopijo svoji prošnji overjeni izvleček iz uslužbenskega lista v dveh izvodih, ostali prosilci pa naj opremijo svoje prošnje z listinami, ki potrjujejo, da imajo pogoje iz §§ 2. in 3. zakona o uradnikih.

Podčastniki, ki so dovršili sodnopisarniško pripravljalo dobo s predpisanim izpitoma, in zvaničniki se opozarjajo na § 8. zakona o uradnikih.

Predsedništvo okrajnega sodišča
v Novem mestu,
dne 13. oktobra 1932.

*

E 279/32—3.

3371

Dražbeni oklic.

Dne 12. novembra 1932. dopoldne ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 7 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Sv. Primož, vl. št. 144 in 148 toda le po polovicah.

Cenilna vrednost: Din 29.127.45.

Najmanjši ponudek: Din 29.127.45.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Gornjemgradu,
dne 18. oktobra 1932.

*

E 807/32—8.

3372

Dražbeni oklic.

Dne 16. novembra 1932. dopoldne ob devetih bo pri podpisnem sodišču dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Zgornje Zreče, vl. št. 7.

Cenilna vrednost: Din 50.937.20.

Vrednost pritikline: Din 1.600.—.

Najmanjši ponudek: Din 41.291.46.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Konjicah,
dne 10. oktobra 1932.

*

E 802/32—5.

3367

Dražbeni oklic.

Dne 22. novembra 1932. dopoldne ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Melinci, vl. št. 19.

Cenilna vrednost: Din 3.500.—.

Najmanjši ponudek: Din 2.234.—.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v D. Lendavi, odd. II.,
dne 17. oktobra 1932.

*

E 600/32—11.

3351

Dražbeni oklic.

Dne 29. novembra 1932. dopoldne ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Konj, vložna št. 136.

Cenilna vrednost: Din 85.000.—.

Najmanjši ponudek: Din 44.168.—.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Litiji,
dne 16. oktobra 1932.

*

E 2000/32—12

3339

Dražbeni oklic.

Dne 2. decembra 1932. dopoldne ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 4 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Novacerkev vl. št. 19, k. o. Višnjavas vl. št. 65.

Cenilna vrednost: Din 94.654.30.

Vrednost pritikline: Din 7847.—.

Najmanjši ponudek: Din 68.094.20.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Celju,
dne 8. oktobra 1932.

*

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Preds. 1175 5/32—1.

3368

Razglas.

Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo gospoda Kneza Zdenkota, veletrgovca v Ljubljani, tolmačem za nizozemski jezik pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani,
dne 20. oktobra 1932.

*

Preds. 842 13/31—5.

3379

Objava.

Notar na razpoloženju Kenda Josip prične poslovati kot novo postavljeni notar na Brdu dne 21. oktobra 1932.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani,
dne 19. oktobra 1932.

*

Preds. 789 13/31—9.

3369

Objava.

Vimpolšek Jože konča svojo službo kot notar v Kostanjevici 24. oktobra 1932. in prične poslovati kot notar v Sevnici 25. oktobra 1932.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani,
dne 19. oktobra 1932.

*

Preds. 552 4/32—1.

3289 3—3

Razpis.

Odda se mesto pisarniškega uradnika pri okrajnem sodišču v Kočevju.

Ne III 810/32

Proglasitev za mrtve.

3366

Okrožno sodišče v Mariboru je uvedlo postopanje, da se proglase spodaj navedeni pogrešanci za mrtve, ker se more o njih po § 1. cesarske naredbe z dne 31. marca 1918., drž. zak. št. 128, domnevati, da so umrli.

Vsakdo, ki bi kaj vedel o kateremkoli teh pogrešancev, naj to sporoči sodišču ali pa skrbniku. Pogrešance same pa pozivlje sodišče, naj se zglase pri njem, ako še žive, ali naj mu dato to kako drugače na znanje.

Ime, rojstni dan, stan in bivališče pogrešancev	Bistvene okolnosti, na katere se opira predlog.	Proglasitev za mrtvega predlaga	Ime in bivališča skrbnika, ki je bil postavljen pogrešancem	Dan in opr. št. oklica	Oklicni rok poteče
1. Balažek Stefan, rojen 27. aprila 1894., pesnik v Gaberju.	Leta 1914. odšel k 48. p. p. v Nagykanizso, odlođ pa na srbsko bojišče; od tega časa se pogreša.	Brať Balažek Imre	—	T 56/32-3	1. maja 1933.
2. Camplin Stefan, rojen 16. novembra 1896., poljedelec v Filovcih.	Leta 1916. odšel v Veliko Kanižo, meseca junija 1917. dodeljen 47. p. p., 4. bataljona 13. četi, IV. vodu, s katerim je odšel na italijansko bojišče. Zadnjič pisal 15. avgusta 1917.; od tega časa se pogreša.	Žena Camplin Magda	—	T 58/32-4	"
3. Kerman Franc, rojen 19. februarja 1873. v Filovcih.	Leta 1914. odrinil v Przemysl k nekemu trdnjavskega artil. polku. Izza zasedbe mesta Przemysla po ruski vojski se pogreša.	Žena Kerman Terezija	—	T 59/32-4	"
4. Hedžet Tomaž, rojen 11. decembra 1881., krojač v Pluju.	2. junija 1915. odšel s pohodno slotnijo na rusko bojišče. Zadnjič pisal 28. junija 1915.; od takrat se pogreša.	Žena Hedžet Liza	Bedrač Fr., sodni sluga v Ptujju	T 61/32-5	"
5. Čurič Jožef, rojen 20. novembra 1878., posestnik v Trnju.	15. marca 1915. odrinil v Veliko Kanižo, odkoder je odšel z 10. p. p. v Komarom, odtam pa 26. aprila 1915. na rusko bojišče, kjer je bil ujet 12. septembra 1915. Zadnjič pisal 10. septembra 1915., od takrat se pogreša.	Žena Čurič Terezija	—	T 63/32-4	"
6. Šrol Ludvik, rojen 3. avgusta 1890., pos. sin v Kušincih.	Leta 1914. odrinil s 3. odd. strojnih pušk 87. p. p. iz Budimpešte na rusko bojišče, kjer se je udeležil bilke pri Lyovu, dne 26. avgusta 1914. Zadnjič pisal 14. avgusta 1914. Od tega časa se pogreša.	Sestra Šrol Jožefa	—	T 64/32-4	"
7. Kekec Franc, rojen 4. oktobra 1872., zidar v Podvincih 98.	Leta 1914. odšel s 30. vojnim bataljonom na bojišče v Galicijo. 1. maja 1915. zadnjič pisal. Od tega časa se pogreša.	Žena Kekec Neža	—	T 67/32-3	"
8. Gomboc Jožef, rojen 26. aprila 1886., poljedelec v Zenkovičih.	Ob mobilizaciji odrinil k vojakom v Szombathely in odšel s 83. p. p. z Dunaja na rusko bojišče v Karpate, odkoder je 2. februarja 1915. zadnjič pisal. Od tega časa se pogreša.	Žena Gomboc Apolonija	—	T 70/32-3	31. maja 1933.
9. Kolar Janez, rojen 13. decembra 1895., poljedelec v Stoprcih.	Leta 1915. odrinil s 87. peh. polkom iz Celja na italijansko bojišče, odkoder je leta 1917. zadnjič pisal. Od takrat se pogreša.	Sestra Kamenšek Marija	Kamenšek Stefan, pos. v Stoprcih št. 65	T 71/32-4	"
10. Mlakar Jakob, rojen 18. julija 1886., pos. sin v Strojni.	Odšel 1. februarja 1915. koť črnovojnik 87. peh. polku v Celje in s tem polkom dne 19. marca 1915. na gališko bojišče. Od tega časa se pogreša.	Brať Mlakar Rok	—	T 72/32-4	"
11. Gril Jakob, rojen 22. julija 1883., tesar v Staftenbergu.	Odrinil 28. avgusta 1914. s 47. peh. p. v Galicijo, bil dodeljen 1. četi. Od tega časa se pogreša.	Žena Gril Terezija	—	T 74/32-3	"
12. Virent (Virens) Ivan, rojen 14. decembra 1882., kleparski pomočnik v Mariboru.	Odšel ob mobilizaciji k trdnjanskim topničarjem v Pulj in odtam na italijansko bojišče, služil nazadnje pri K. u. K. F. A. R. Nr. 2, pri bataljonu metalecev min št. 1. vojna pošla 529. Od tega časa se pogreša.	Žena Virent Ana	—	T 78/32-3	"
13. Tkalec Marlin, rojen 25. julija 1891., poljedelec v Trnju.	Ob izbruhu vojne odrinil z 31. honved. polkom v Vesprenu na rusko bojišče. Od tega časa se pogreša.	Svakinja Tkalec Katarina	—	T 79/32-5	"
14. Gostony Karol, rojen 7. julija 1886., posestnik v Cepincih 30.	3. avgusta 1914. odšel k vojakom, k 18. honvedskemu infanterijskemu polku v Köszeg. S tem polkom je takoj odrinil na rusko bojišče. Od tega časa se pogreša.	Brať Gostony Jožef	—	T 80/32-3	"
15. Drozg Andrej, rojen 27. novembra 1877., viničar v Strihovcu.	Odrinil 1. 1914. k 26. domobranskemu peh. polku v Maribor, odlođ pa s tem polkom na gališko bojišče, odkoder je 24. decembra zadnjič pisal. Od tega časa se pogreša.	Žena Drozg Terezija	—	T 83/32-4	"

E 1826/32—11

3335

Dražbeni oklic.

Dne 2. decembra 1932. dopoldne ob 9. uri bo pri podpisanim sodišču v sobi št. 4 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Verpete, vl. št. 133.

Cenilna vrednost: Din 21.401.80.

Vrednost pritikline: Din 1038.40.

Najmanjši ponudek: Din 14.960.14.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Celju,

dne 8. oktobra 1932.

*

E IX 2567/32—8.

3364

Dražbeni oklic.

Dne 5. decembra 1932. dopoldne ob enajstih bo pri podpisanim sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga a) k. o. Radizel, vl. št. 125, b) k. o. Hotinja vas, vl. št. 220.

Cenilna vrednost: ad a) Din 46.349.—, ad b) Din 4.803.—.

Najmanjši ponudek: ad a) Din 30.899.33, ad b) Din 3.202.—.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru,

dne 6. oktobra 1932.

*

E IX 3087/32.

3365

Dražbeni oklic.

Dne 12. decembra 1932. dopoldne ob desetih bo pri podpisanim sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Zg. Sleme, vl. št. 1.

Cenilna vrednost: Din 90.915.15.

Vrednost pritikline: Din 9.662.—.

Najmanjši ponudek: Din 60.610.10.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru,

dne 11. oktobra 1932.

Vpisi v trgovinski register

Vpisala se je nastopna firma:

1338. Sedež: Celje.

Dan vpisa: 19. oktobra 1932.

Besedilo: »Prehrana«, družba z omejeno zavezo v Celju.

Predmet podjetja je: prodaja in nakup na drobno in debelo deželnih pridelkov sploh, in posebej še domačega in južnega sadja, perotnine in jaje, mesnih izdelkov in slanine, mlečnih izdelkov in živine, na debelo pa vina, sadjevca in mošta.

Družbena pogodba z dne 13. oktobra 1932. Družba je ustanovljena do konca leta 1935.

Visokost osnovne glavnice: 5.400 Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 5.400 Din.

Poslovodje: Baldasin Aleksander, podjetnik v Gaberju;

Narobe Vinko, podjetnik v Čretu;

Zdolšek Ivan, podjetnik v Sp. Hudi-nji.

Za namestovanje upravičen in besedilo firme podpisujejo: pri pogodbah do višine zneska 5.000 Din vsak poslovodja, nad 5.000 Din pa vsi trije poslovodje skupno.

Oglasi se izvršujejo s priporočenim pismom v smislu določbe § 38. zak. o družbah z o. z.

Okrajno sodišče v Celju, odd. II.,

dne 19. oktobra 1932.

Firm. 347/32 — Rg. C II 66/2.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah: 1339. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 17. oktobra 1932.

Besedilo: Jugoslovanska družba za industrijske potrebe družba z o. z.

S sklepom običnega zbora z dne 14. oktobra 1932 se je spremenil odstavek »Tretjič«, prvi stavek družabne pogodbe z dne 4. februarja 1932.

Obratni predmet odslej: železokonstrukcijska, mehanična, kovinska industrija, ki izvršuje kovaštvo, ključavničarstvo, kleparstvo, kovinotiskarstvo, pasarstvo, livarstvo, strugarstvo, kotlarstvo, mehaničarstvo in galvanizacijo na tovarniški način; prevzem zastopstev industrijskih proizvodov in trgovina z industrijskimi proizvodi; prevzem zastopstev, trgovina in proizvodnja kemičnih produktov; udeležba pri sličnih podjetjih oboje stroke.

Izbrise se poslovodja ing. Viewegh Vaclav.

Deželno kot trgovinsko sodišče v

Ljubljani,

odd. III., dne 17. oktobra 1932.

Firm. 844 — Rg C IV 128/3.

*

1340. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 11. oktobra 1932.

Besedilo: Zadržna gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Vpiše se upravni svetnik Gabrovšek Franc, izbrišeta pa upravna svetnika Čeč Karol in Kobi Srečko.

Izbrise se prokura dr. Božiča Mirka. Prokuristu Ercetu Francu je podeljen naslov podravatelja.

Deželno kot trgovinsko sodišče v

Ljubljani,

odd. III., dne 8. oktobra 1932.

Firm. 820 — Rg R I 125/59.

Konkurzni razglasi

S 26/32—1.
1341.

3373

Konkurzni oklic.

Razglasitev konkurza o imovini dolžnika Lekiča Bože, trgovca v Mariboru, Dravska ul. št. 8.

Konkurzni sodnik: dr. Kovča Fran, sodnik okrožnega sodišča v Mariboru.

Upravitelj mase: dr. Stajniko Mihael, odvetnik v Mariboru.

Prvi zbor upnikov pri imenovanem sodišču, soba št. 84. dne 3. novembra 1932. ob pol enajstih.

Oglasitveni rok do 3. decembra 1932.

Ugotovitveni narok pri imenovanem sodišču dne 15. decembra 1932. ob 10. uri.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. III.,
dne 21. oktobra 1932.

*

S 21/32—46
1342.

Določitev naroka za prisilno poravnavo.

Prezadolženec: Černetič Slavko, trgovec v Mariboru, Stolna ulica št. 1.

Za razpravljanje in sklepanje o prisilni poravnavi, ki jo predlaga prezadolženec, se določa narok na dan 14. novembra 1932. ob 9. uri pri tem sodišču, soba št. 84.

Prezadolženec mora priti k naroku osebno.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. III.,
dne 21. oktobra 1932.

*

S 12/32—30.
1343.

3362

Odprava konkurza.

Konkurzna zadeva: Pisk Marija, trgovka na Lopati št. 12.

Konkurz se odpravi, ker ni kritja za stroške konkurznega postopanja po § 178., odst. II. konk. zakona.

Okrajno kot konkurzno sodišče v Celju,
dne 19. oktobra 1932.

*

Sa 89/32—2.
1344.

3374

Poravalni oklic.

Uvedba poravnalnega postopanja o imovini dolžnika Gjura Džamonja, vrtnarja v Mariboru, Koroščeva ul. št. 44a.

Poravalni sodnik: dr. Kovča Fran, sodnik okrožnega sodišča v Mariboru.

Poravalni upravitelj: dr. Vauhnik Miloš, odvetnik v Mariboru.

Narok za sklepanje poravnave pri imenovanem sodišču, soba št. 84 dne 5. decembra 1932., ob devetih.

Rok za oglasitev do 30. novembra 1932. pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Poravalna kvota: 40%.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. III.,
dne 21. oktobra 1932.

*

Sa 58/32—2
1345.

3386

Poravalni oklic.

Uvedba poravnalnega postopanja o imovini dolžnikov Marije in Viktorja

Grobotka, lastnika hotela »Touriste« pri Sv. Janezu ob Boh. jezeru in hotela »Pri Kosu« v Boh. Bistrici.

Poravnavalni sodnik: dr. Štular* Josip, starešina okrajnega sodišča v Ljubljani.

Poravnavalni upravnik: dr. Triller Mirko, odvetnik v Radovljici.

Narok za sklepanje poravnave pri okrajnem sodišču v Radovljici dne 3. decembra 1932. ob 9. uri.

Rok za oglasitev do 27. novembra 1932. pri okrajnem sodišču v Radovljici. Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 22. oktobra 1932.

*

Sa 28/32—9.
1943.

3361

Potrditev poravnave izven stečaja.

Poravnavalna zadeva: Starovašnik Antonija, neprot. trgovca v Vitanju št. 63.

Potrdjuje se poravnava, ki jo je sklenila poravnavalna dolžnica s svojimi upniki pri naroku dne 5. oktobra 1932. in ki določa, da je prednostne terjatve in zahtevke, ki jih ne dosega poravnava, prvenstveno v celoti plačati, ostali upniki pa dobijo 50% kvoto, plačljivo v 4 enakih četrtletnih obrokih, počenši 2 meseca po sprejetju poravnave od upnikov in da pristopi tej poravnavi kot porokinja in plačnica Pirkmajer Danica, soproga viš. fin. sekretarja v Ljubljani z učinkom § 60. zakona o prisilni poravnavi izven stečaja.

Okrežno kot poravnavalno sodišče v Celju, dne 19. oktobra 1932.

*

Sa 42/32—40.
1947.

3384

Sklep.

Na predlog dolžnika Jožefa Rapeta, pos. in trgovca z manufakturnim blagom v Domžalah, Ljubljanska cesta 78, po § 1. zak. o prisil. por. izven konk. s tus. sklepom z dne 2. septembra 1932. uvedeno poravnalno postopanje se v smislu § 56., točke 6 cit. zak. ustavi, ker se pri poravnalnem naroku dne 13. oktobra t. l. ni dosegla večina, potrebna za sprejem poravnave.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 19. oktobra 1932.

*

Sa 30/32.
1948

3385

Sklep.

Poravnavalna zadeva izven konkurza dolžnika Završnika Ignacija, trgovca na Glincah.

Sodno se odobruje poravnava izven konkurza, sklenjena med dolžnikom in njegovimi upniki na poravnalnem naroku dne 24. septembra 1932.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 17. oktobra 1932.

Razglasi raznih uradov in oblastev

3377

Objava.

Člen 84. statuta Narodne banke kraljevine Jugoslavije se glasi: »Vse dose-danje delnice Narodne banke na prinosca se bodo pretvorile v delnice na ime. To se mora izvršiti do konca leta 1932. Po tem roku se bodo delnice, ki bi preostale, prodale na borzi za račun in riziko tistih, pri katerih se nahajajo.

Akcije na ime se bodo izdajale kupcem pod pogoji, navedenimi v čl. 7. teh statulov.«

Zbog tega se pozivajo imetniki delnic na prinosca pod št. 2099—2108, 8957 do 8991; 13955; 14909; 16239; 18380; 18734; 18789; 19570—19572; 19876; 19796 in 19998—20000, da jih predlože založnemu oddelku Narodne banke v Beogradu ali bančnim podružnicam v notranjosti do zgoraj označenega roka radi prepisa na ime, sicer bodo nosili sami posledice, predvidene v čl. 84. statuta Narodne banke kraljevine Jugoslavije.

V Beogradu, 18. oktobra 1932.; štev. 194231.

Narodna banka
kraljevine Jugoslavije.

*

U. No. 5204/1.

3375

Razglas.

Okrajno sodišče v Gornjem gradu je s pravomočno razsodbo z dne 26. julija 1932., Kps. 114/32, prepovedalo Kakerju Ivanu, najemniku v Karnici št. 11, občina Luče, da po § 55. k. z. ne sme eno leto zahajati v krčme, pričesni od pravomočnosti sodbe, to je od 26. julija 1932. do 26. julija 1933.

Sresko načelstvo v Gornjem gradu,
dne 14. oktobra 1932.

*

Štev. 2001.

3378 3—1

Razpis dobave.

Na podstavi čl. 59., 82. do 105. zakona o državnem računovodstvu ter pravilniku za izvrševanje odredb tega zakona (B pogodbe in nabave) se razpisuje za dobo od 1. oktobra 1932. do 31. marca 1933. za bolnico za duševne bolne v Ljubljani in za bolnico za duševne bolne na Studencu v skrajšanem roku druga pismena ofertalna licitacija za dobavo naslednjih živilskih potrebščin:

1. moka in mlevskih izdelkov,
2. vseh vrst kruha,
3. špecerijskega in kolonialnega blaga,
4. mleka in mlečnih izdelkov.

Licitacija se bo vršila v ponedeljek, dne 14. novembra 1932., ob 11. uri dopoldne v upravni pisarni bolnice za duševne bolne v Ljubljani, Poljanski nasip 52.

Podrobni dražbeni in dobavni pogoji in izkazi potrebščin so interesentom na

vpogled pri upravi bolnice za duševne bolne v Ljubljani.

Predpisno kolkovane ponudbe v zapečatenem ovitku z oznako »Ponudba za dobavo (navesti predmet) ponudnika I. N.«, morajo dospeti najkasneje do pričetka licitacije v roke dražbene komisije.

Ponudnik se mora že v ponudbi obvezati, da v polni meri pristaja na dražbene in dobavne pogoje. Položiti mora najkasneje eno uro pred pričetkom licitacije predpisano kavicjo pri zavodni blagajni. Licitacijski komisiji mora predložiti potrdilo o založeni kavicji, plačanih davkih in dražiteljski sposobnosti.

Ponudba se mora glasiti na stalno ceno za dobavno dobo od 1. oktobra 1932. do 31. marca 1933.

Uprava bolnice za duševne bolne

Ljubljana-Studenec v Ljubljani,
dne 22. oktobra 1932.

*

Štev. 10248/II.

3381

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 3. novembra 1932. dobavo:

22.000 kg pšenične moke št. Ogg, Og,
2 in 6,

2.000 kg svinjske masti, domače,
800 kg bučnega olja,
3.000 kg riža »Carolina Diamante«,
1.200 kg mila terpentinovega,
600 kg sirove kave »Santos Primes«,
300 kg cikorijske,
600 kg ječmenove kave, 2 krat sladne,
2.000 kg koruznega zdroba,
in prodaja 975 kom. raznih juta vreč.
Dobavni pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje,
dne 17. oktobra 1932.

*

Št. 10240/II.

3380

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje, razpisuje na dan 3. novembra t. l. za dobavo franko Zalec:

20.000 kg pšenične moke št. Ogg, Og,
2 in 6. — Dobavni pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje,
dne 17. oktobra 1932.

*

Št. 10240/II.

3376

Razpis dobave.

Mestna plinarna ljubljanska nabavlja mostno tehnično z nosilno težo najmanj 5.000—kg. Natančni podatki se dobe pri ravnateljstvu mestne plinarne, Ljubljana, Resljeva cesta 28. Ponudbe je staviti do 15. novembra t. l. v zapečateni kuverti.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1932.
Ljubljanska mestna plinarna.